

TUSSENBALANS NIEUWE NATUUR IN FLEVOLAND

Voortgangrapportage op programma- & projectniveau

Nieuwe
Natuur

UITGAVE
NOVEMBER
2017

INHOUDSOPGAVE

	Samenvatting	3
1	Inleiding	6
2	Achtergrond en analyse	9
	Stand van zaken	9
	Programmafocust en kritische succesfactoren	9
	Mededinging en staatssteun	12
3	Voortgang	13
	Communicatie, positionering en draagvlak	13
	Financiën	17
	Risicomanagement	22
	Natuurcompensatie	24
	Aanpassing provinciaal omgevingsbeleid	26
	Projecten	27
1	Urkerveld	28
3	Nieuwe Natuur bij Schokland	31
6	Ruimte en Lucht voor Natuur	36
8	Oostkant Dronten	39
9	Natuur op G38	43
10	Swifterpark	46
12	Oostvaardersplassen	49
15	De Eemvallei-Zuid	53
15d	HET Luierpark	58
16	Kop van het Horsterwold	60
17	Noorderwold - Eemvallei	63
17a	Vierkante meter natuur	67
18	Pioniernatuur	70
21	Harderbos en Harderbroek verbonden	74
22	Gouden Randen langs Pampushout	76
	Colofon	79

SAMENVATTING

	Situatie april 2017	Stand oktober 2017	Verwachting ROK/ Start uitvoering 2019	Voortgang	Risico's op sluiten rOVK	Risico's op tijdige uitvoerbaarheid rOVK
Harderbos-Harderbroek verbonden	Opgeleverd	Opgeleverd en financieel verantwoord	++	Het project is in november 2016 opgeleverd.	-	-
Kop van het Horsterwold	ROK + in uitvoering	ROK + in uitvoering	++	Afgelopen voorjaar is circa 50 hectare ingeplant. De inrichtingswerkzaamheden van wegen, paden en recreatieve voorzieningen worden eind november 2017 opgeleverd. In de plantseizoenen 2017-2018 en 2018-2019 wordt het resterende inrichtingswerk uitgevoerd. Verwacht wordt dat de werkzaamheden eind 2018 zijn afgerond.	-	De ontheffing voor de sloop van de opstallen is op basis van de Wet Natuurbescherming aangevraagd bij de provincie. De ontheffing is in procedure en er is geen reden om aan te nemen dat de vergunning niet wordt verleend. De bestemming voor de aanleg van de recreatieve voorzieningen en lichte horeca moet nog worden gewijzigd.
Natuur op G38	ROK + in uitvoering	Opgeleverd en financieel verantwoord	++	De bestemmingsplanprocedure loopt een nieuwe Waterwetvergunning zal worden verleend.	-	De werkzaamheden zijn uitgevoerd binnen het huidige bestemmingsplan.
Swifterpark	ROK	ROK	++	Bij de gemeente is een verzoek om herziening van het bestemmingsplan ingediend. De start van de uitvoering is afhankelijk van de voortgang in de procedure (één inspraakreactie is ingediend). De gemeente heeft het voorstel voor aanpassing van de bestemming inclusief de beantwoording van de zienswijze in voorbereiding.	-	De verwachting is dat de bestemmingsplanprocedure en de aanvragen voor de overige vergunningen voor eind 2019 kunnen worden afgerond, zodat bij een positieve uitkomst kan worden gestart met de realisatie. Bij de bestemmingsplanprocedure moeten tussen de initiatiefnemer en gemeente Dronten nog wel afspraken worden gemaakt over het planschaderisico.
Luierpark	Opgeleverd	Opgeleverd en financieel verantwoord	++	Het project is in maart 2017 opgeleverd	-	-
Vierkante meter natuur	IOVK + start pilot natuur	IOVK + pilot in uitvoering	+	De pilot om te bezien of het project voldoende aanslaat en haalbaar is, is in uitvoer. Voorjaar 2018 zal de projectindieners een eerste voortgangsnotitie opleveren, vooruitlopend op een definitieve locatie in Noorderwold-Eemvallei en/of Gouden Randen langs de Pampushout.	-	Het aanwijzen van definitieve locaties voor het project is afhankelijk van de beoordeling van de pilot. Het beschikbaar houden van deze locaties zal worden geborgd in de realisatieovereenkomsten.
Oostvaardersplassen	IOVK	IOVK + concept ROK	+	Met de gronddeal in juli 2017 tussen het programma Nieuwe Natuur en RVB zijn de benodigde gronden in bezit gekomen van Staatsbosbeheer. Sindsdien werkt Staatsbosbeheer aan de planuitwerking die als basis dient voor de realisatieovereenkomst. De realisatieovereenkomst wordt niet eerder verwacht dan eind 2017.	De kiekendiefopgave en de inpassing binnen de ontwikkeling van Luchthaven Lelystad zijn belangrijke juridische aandachtspunten die van invloed zijn op het kunnen sluiten van de realisatieovereenkomst. Omdat Staatsbosbeheer zorgvuldig heeft overlegd, worden geen issues verwacht die een risico vormen voor het sluiten van de realisatieovereenkomst.	De bestemmingsplanprocedure en de procedures voor de bijbehorende vergunningaanvragen moeten nog worden doorlopen.
Eemvallei-Zuid (inclusief de kralen Voedselbossen, Vliervelden en Speelwildernis)	IOVK	ROK	+	Staatsbosbeheer en de 'kralen' hebben een gezamenlijk Ontwikkelplan opgesteld en de realisatieovereenkomst is ondertekend. Voorzien wordt dat het project in vier fasen op basis van Fasedocumenten wordt gerealiseerd. Het projectteam Eemvallei-Zuid levert in november 2017 een definitief ontwerp aan met het Fasedocument voor de realisatie van de eerste fase.	-	De risico's die samenhangen met het verwerven van gronden van particulieren en het terugverdienen van gelden uit de verkoop van roodrechten worden in Fasedocumenten beschreven en via besluitvorming over deze documenten gemanaged. Daarin moet ook duidelijk worden waar de vierde fase precies gaat landen. Mogelijk dat archeologische vondsten wel van invloed kunnen zijn op de realisatie. Om dat zo veel mogelijk te voorkomen wordt onderzoek naar de archeologie verricht.
Noorderwold-Eemvallei	IOVK	IOVK + concept ROK	+	De relatie met Oosterwold, de beschikbaarheid van gronden, het organische karakter van het gebiedsproces, de samenwerking met de kralen en de relatie met het Provinciaal omgevingsbeleid bepalen de voortgang. Vanwege de ontwikkelstrategie wordt het project in fasen ontwikkeld. Medio 2017 is een eerste tranche grond in bezit van de projectindieners gekomen, waarmee de eerste fase gerealiseerd kan worden. De verwachting is dat in de eerste helft van 2018 de realisatieovereenkomst kan worden ondertekend waarna de eerste fase kan worden gerealiseerd.	Het landen van Pioniernatuur in de planuitwerking en het passend krijgen van de ontwikkeling van Noorderwold-Eemvallei binnen de filosofie van Oosterwold leiden tot discussies waardoor naar oplossingen gezocht wordt waarmee de planuitwerking vertraging heeft opgelopen. De discussie ten aanzien van Oosterwold worden binnen de businesscase opgelost. De provincie stelt voorts dat, alvorens er een realisatieovereenkomst wordt ondertekend, er eerst duidelijke afspraken in de planuitwerking moeten worden opgenomen over de borging van Pioniernatuur.	De relatie met Oosterwold, het organische karakter van dit gebiedsproces en het nog niet verworven hebben van alle benodigde gronden maken het project complex waardoor een fasering wordt voorgesteld. Voor de realisatie van een mogelijk tweede fase van het project worden gesprekken gevoerd met alle lokale eigenaren/gebruikers om een actueel inzicht te krijgen in hun toekomstplannen en in de samenwerkingsmogelijkheden. De uitdaging blijft daarbij om mogelijkheden te vinden die de belangen van het programma Nieuwe Natuur verbinden met de belangen van de zittende gebruikers/eigenaren. De risico's die hier mee samenhangen worden via besluitvorming over de Fasedocumenten gemanaged. De planologische procedures moeten nog worden doorlopen. Mogelijk dat archeologische vondsten van invloed zijn op de realisatie. Om dat zo veel mogelijk te voorkomen wordt onderzoek naar de archeologie verricht.

	Situatie april 2017	Stand oktober 2017	Verwachting ROK/ Start uitvoering 2019	Voortgang	Risico's op sluiten rOVK	Risico's op tijdige uitvoerbaarheid rOVK
Urkerveld	IOVK	concept ROK	+	In de loop van 2017 is de grond in bezit van de initiatiefnemer gekomen. Parallel daaraan wordt nu gewerkt aan de afronding van de planuitwerking. De verwachting is dat dit eind 2017 tot een ondertekende realisatieovereenkomst zal leiden.	Momenteel bestaat er geen aanleiding om te betwijfelen of de realisatieovereenkomst kan worden ondertekend.	Nadat de realisatieovereenkomst is getekend zal op korte termijn de formele procedure voor bestemmingswijziging worden gestart. Er zijn geen signalen dat omwonenden bezwaren tegen de plannen hebben.
Gouden randen langs de Pampushout	IOVK	concept ROK	+	In de zomer van 2017 is de grond in eigendom gekomen van de initiatiefnemer. Voor de voortgang van het proces is de financiering van de inrichting een cruciale factor. Van de totale inrichtingskosten is tot op het moment van schrijven van deze rapportage (eind oktober 2017) ongeveer tien procent concreet toegezegd, de overige bijdragen moeten nog worden geformaliseerd. De realisatieovereenkomst wordt naar verwachting in 2018 getekend. Omdat de bestemming al is gewijzigd zal de vertraging geen gevolgen hebben voor de realisatie van het project binnen de afspraken van het programma.	Het risico is, omdat de financiering van de inrichting uit verschillende bronnen afkomstig is, dat de afronding van de planuitwerking met business case op zich laat wachten. Dit risico wordt weggenomen doordat Stichting Flevo-landschap bereid om de inrichting voor te financieren.	Als de realisatieovereenkomst is ondertekend kan gestart worden met de realisatie.
Oostkant Dronten	IOVK	Concept ROK	+	Sinds de voortgangsrapportage van april 2017 zijn flinke stappen gezet. Met de agrariërs in het gebied zijn diverse individuele en gezamenlijke gesprekken gevoerd om hun wensen te inventariseren. De grondhouding van de agrariërs is positief gebleken. Daarnaast heeft Staatsbosbeheer zich bereid heeft gesteld om te participeren in het proces. Momenteel wordt aan de hand van taxaties en de individuele business cases van de betrokken agrariërs gewerkt aan planuitwerkingen per deelgebied, die later worden samengevoegd tot één integrale planuitwerking. Deze integrale planuitwerking vormt de basis voor de realisatieovereenkomst, die naar verwachting in december 2017 wordt ondertekend.	De risico's zitten voornamelijk in: <ul style="list-style-type: none"> Het kunnen verkrijgen van de gronden. Het rondkrijgen van alle business cases van de individuele agrariërs (en hoe om te gaan met een situatie waarin bijvoorbeeld een van de betrokken agrariërs zijn business case niet rond krijgt) Het sluitend krijgen van de integrale business case Door de constructieve samenwerking tussen en positieve grondhouding van partijen wordt verwacht dat de realisatieovereenkomst in de eerste helft van 2018 wordt ondertekend.	De planologische procedures moeten nog worden doorlopen. De gemeente heeft bij besluit van B&W een positieve grondhouding aangenomen.
Nieuwe natuur bij Schokland	Aanvullende IOVK + principe-overeenstemming over sluitende businesscase	Aanvullende IOVK + principe-overeenstemming over sluitende businesscase	+/-	Door de siteholdergroep is een business case goedgekeurd. In de op te stellen realisatieovereenkomst moeten de cofinancieringsafspraken uit deze businesscase worden vastgelegd. De provincie, Het Waterschap Zuiderzeeland en Stichting Flevo-landschap hebben hun bijdrage al geformaliseerd. De cofinanciering door gemeente NOP en het Rijk is nog niet geformaliseerd. Daarnaast is onduidelijk of de initiatiefnemers, overeenkomstig de uitgangspunten van het programma, de risico's afdekken. Om deze redenen is nog geen zicht op de financiële haalbaarheid van het project en is er dus ook nog geen zicht op het afsluiten van een realisatieovereenkomst.	Het Rijk en gemeente NOP moeten nog formeel besluiten over hun bijdrage aan het project. Zonder deze beslissing is de business case voor het Nieuwe Natuurproject niet sluitend. Dat kan betekenen dat het project niet in de beoogde omvang kan worden uitgevoerd.	Nieuwe Natuur bij Schokland
Ruimte en lucht voor Natuur	IOVK	IOVK	+/-	NLR heeft gekozen om alleen nieuwe natuur aan te leggen als ook de overige 101 hectares grond op zodanige wijze zijn afgestoten dat de business case voor de geplande nieuwbouw van NLR rond is. Hoewel er meerdere opties zijn verkend voor de 101 resthectares, is in het afgelopen jaar geen van deze opties voldoende concreet geworden. Gevolg daarvan is dat er op het moment van schrijven van deze rapportage nog geen Plan van Aanpak is opgeleverd voor het verder voorbereiden van de realisatie van het Nieuwe Natuurproject. Er is derhalve ook nog geen zicht op het ondertekenen van de realisatieovereenkomst.	NLR heeft gekozen om alleen nieuwe natuur aan te leggen als ook de overige 101 hectares grond op zodanige wijze zijn afgestoten dat de business case voor de geplande nieuwbouw van NLR rond is.	Voor een deel van de gehonoreerde hectares is een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk.
Pioniernatuur	IOVK verstuurd	IOVK	+/-	Pioniernatuur zit door de positie binnen Noorderwold-Eemvallei in een afhankelijke positie. De ruimte in de eerste fase van de natuurkern van Noorderwold-Eemvallei is beperkt als gevolg van het inpassen van natuurcompensatie. De laatste weken vindt intensief overleg plaats en worden stappen gezet. Voornamelijk hebben de initiatiefnemers meer tijd nodig om te komen tot (tijdelijke) locaties voor Pioniernatuur. Er is daarom nog geen sprake van een realisatieovereenkomst en voornamelijk ook geen zicht op het afsluiten ervan.	Door de organische wijze waarop Noorderwold-Eemvallei zal worden gerealiseerd is het moeilijk om op korte termijn concrete definitieve locaties beschikbaar te krijgen voor Pioniernatuur. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat de samenwerking tussen de initiatiefnemers van Noorderwold-Eemvallei (Stichting Flevo-Landschap en ERF B.V.) en de initiatiefnemers van Pioniernatuur (ANV Akkerwaard) moeizaam verloopt. In oktober 2017 heeft overleg plaatsgevonden waarbij de portefeuillehouder heeft verzocht constructief samen te werken. Het is nog niet duidelijk of en zo ja hoe Pioniernatuur inpasbaar is in de business case voor Noorderwold-Eemvallei waarbij ook de eigen businesscase van Akkerwaard van belang is omdat men ook op eigen gronden aan de slag wil. In het voorjaar van 2017 is via een intentieverklaring door de provincie een bijdrage gereserveerd waarmee het project haar business case kan verbeteren en kan afstemmen en incorporeren in de business case van Noorderwold-Eemvallei. De business case voor de definitieve locatie zal moeten bewijzen of het concept levensvatbaar is.	Indien ingepast in Noorderwold-Eemvallei lift Pioniernatuur mee met de bestemmingsplanprocedure in dat project.

	Situatie april 2017	Stand oktober 2017	Verwachting ROK/ Start uitvoering 2019	Voortgang	Risico's op sluiten rOVK	Risico's op tijdige uitvoerbaarheid rOVK
Kroonbos			Teruggetrokken	Ondanks vele positieve reacties op het concept Kroonbos en de inzet van stichting Het Kroonbos is het draagvlak voor de aanschaf van een boom minimaal. Hierdoor voorziet de stichting te veel financieel risico; reden waarom zij heeft besloten met het project te stoppen. Het concept (zonder verkoop van bomen) en het ontwerp van het Kroonbos is door Staatsbosbeheer omarmd waardoor zij het Kroonbos heeft aangelegd.		
Geitenboerderij met restaurant			Teruggetrokken	<p>Het projectidee van de initiatiefnemers om met de opbrengsten van hun perceel aan de Kempphaanweg een geitenboerderij met restaurant te realiseren binnen de kaders van het programma Nieuwe Natuur is niet haalbaar gebleken. Binnen de Kop van het Horsterwold zijn geen mogelijkheden voor het project en taxatie van een alternatieve locatie en het te verkopen perceel van initiatiefnemer laat zien dat dit financieel geen haalbaar alternatief is.</p> <p>De enige overblijvende optie om het projectidee binnen het programma Nieuwe Natuur te realiseren is koppeling aan een van de andere Nieuwe Natuurprojecten. De initiatiefnemer heeft aangegeven binnen het programma geen interessante alternatieve locaties te zien voor realisatie van hun projectplan. Daarmee komt een einde aan het project binnen het programma Nieuwe Natuur. Dit is in het tweede half jaar van 2016 geformaliseerd.</p>		

1 INLEIDING

Voor u ligt de tussenbalans van het programma Nieuwe Natuur met een actualisatie van de voortgang tot medio oktober 2017. Deze rapportage vormt de basis om te komen tot een besluit van Provinciale Staten over de verdere voortgang van het programma Nieuwe Natuur.

Eind 2014 hebben Provinciale Staten 22 projectvoorstellen geselecteerd uit een rijke opbrengst aan projectideeën die vanuit de Flevolandse samenleving zijn ingediend. Deze projecten hebben de kans gekregen om, gefaciliteerd vanuit het programma Nieuwe Natuur, binnen 5 jaar (dus voor eind 2019) een start te maken met concrete realisatie. De projecten kunnen daarvoor aanspraak maken op een gemaximeerde bijdrage vanuit het programma Nieuwe Natuur.

Met Provinciale Staten is afgesproken dat eind 2017 een tussenbalans wordt opgemaakt voor het programma Nieuwe Natuur. Dit moment is gekozen omdat dan, drie jaar na de besluitvorming over de projecten, beter zicht is op de voortgang en realiseerbaarheid van de projecten. In de meeste gevallen moet, om de projectgrond een natuurbestemming te geven, een bestemmingswijzigingsprocedure worden doorlopen voordat tot realisatie kan worden overgegaan. In voorkomende gevallen kan deze procedure twee jaar in beslag nemen. Deze procedure kan pas worden opgestart nadat alle overige afspraken tussen de projectindiener en het programma Nieuwe Natuur zijn vastgelegd in een realisatieovereenkomst. Rekening houdend met een bestemmingsplanprocedure van maximaal twee jaar is de conclusie dat eind 2017/begin 2018 het voorbereidende werk, dat binnen het programma Nieuwe Natuur wordt gedaan, afgerond moet zijn en er (zicht op) een ondertekende realisatieovereenkomst voor de projecten moet zijn.

De afgelopen tijd is belangrijke voortgang geboekt in het programma. Voor veel projecten is inmiddels een realisatieovereenkomst afgesloten, een aantal projecten is al in uitvoering genomen, waarvan er drie zijn opgeleverd en financieel verantwoord. Twee projectindieners hebben hun project in de voorbereidende fase teruggetrokken. Vanzelfsprekend staan die projecten niet ter discussie. Dat geldt ook voor de projecten waarvoor de realisatieovereenkomst weliswaar nog niet is getekend, maar waarvoor in 2017 belangrijke stappen zijn gezet (bijv. in het beschikbaar krijgen van gronden), waardoor vervolgstappen ter voorbereiding op de realisatieovereenkomst kunnen worden gezet.

Voor een beperkt aantal projecten bestaat er op het moment van schrijven van deze tussenbalans nog onzekerheid of er daadwerkelijk een realisatieovereenkomst kan worden gesloten. Aan die onzekerheid liggen verschillende factoren ten grondslag, die voor ieder project afzonderlijk om een afweging vragen.

Provinciale Staten maken op basis van deze tussenbalans de afweging over de verdere voortgang van het programma. Hiertoe zal een separaat voorstel worden aangeboden.

Vernieuwend invulling geven aan natuurbeleid

Met het programma Nieuwe Natuur hebben Provinciale Staten ervoor gekozen om op een experimentele en vernieuwende manier invulling te geven aan het (gedecentraliseerde) natuurbeleid. Het programma beoogt natuurontwikkeling in Flevoland vorm te geven in samenwerking met ondernemers, bewoners, terreinbeherende organisaties en gemeenten. Met dit programma heeft Flevoland expliciet gekozen voor een “breed” natuurbeleid met mogelijkheden voor functiecombinaties met natuur en minder nadruk op het realiseren van oorspronkelijke natuurdoelen. Het programma moet op deze manier nadrukkelijk de belevings- en gebruikswaarde van natuur vergroten. Mede hierdoor werd het programma opengesteld voor heel Flevoland en was stedelijke nabijheid een belangrijk criterium.

Vernieuwing en verbreding van het natuurbeleid was ook één van de doelstellingen van Rijk en provincies bij de decentralisatie van het natuurbeleid.

In de “Lerende evaluatie van het Natuurpact” van het Planbureau voor de Leefomgeving (januari 2017) wordt echter geconstateerd dat bij de meeste provincies de beoogde vernieuwingen nog onvoldoende uit de verf komen. Het programma Nieuwe Natuur van de provincie Flevoland wordt daarbij als een positieve uitzondering gezien, omdat daar zowel een breed perspectief op natuur wordt gehanteerd als ruimte wordt geboden voor maatschappelijk initiatief. Het planbureau zegt daarover:

De strategieën natuur op uitnodiging en het bevorderen van nieuwe burgerinitiatieven zijn nog sterk in ontwikkeling. Het aantal gerealiseerde hectares natuur met natuur op uitnodiging en het aantal nieuwe betrokkenen is nog beperkt. De ervaringen in Flevoland tonen echter aan dat met een actieve inzet en ondersteuning van de provincie en een breed toepassingsgebied de potentie vergroot kan worden, zowel voor de realisatie van extra natuur als voor het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid en de ontwikkeling van nieuwe functiecombinaties.

Het programma Nieuwe Natuur en de nieuwe manier van werken via maatschappelijke initiatieven, waarbij private partijen een publieke taak uitvoeren, is een ontdekkingsreis voor alle partijen gebleken (zowel politiek, initiatiefnemers als de ambtelijke organisatie). En nog steeds lopen we dagelijks tegen zaken aan die bij aanvang niet waren voorzien. Het programma is daarmee een voortdurend leerproces voor iedereen die erin participeert. Het aanvankelijke idee dat de provincie afstand zou moeten houden tot de initiatieven bleek door de weerbarstige gebiedspraktijk, de publiekrechtelijke rol van de provincie en de complexe grondeigendomsverhoudingen niet altijd een werkbaar model. Daarnaast is ook voor diverse initiatiefnemers het uitwerken van een mooi projectidee in de praktijk een veel grotere (en soms ook meer emotionele) uitdaging gebleken dan op voorhand werd gedacht, met consequenties die soms niet te voorzien waren.

Door dit programma te starten is op een heel pragmatische manier invulling gegeven aan een nieuwe sturingsfilosofie, waarin sturing via burgerinitiatieven centraal staat. Dit rapport geeft inzicht in de stand van zaken wat betreft de concreet behaalde resultaten. Wij achten het echter ook noodzakelijk om nadrukkelijker en fundamenteeler stil te staan bij de leerervaringen van deze nieuwe sturingsfilosofie en wat dit kan en moet betekenen voor de toepassing op andere beleidsthema's (zoals de Omgevingsvisie) en welke aandachtspunten en afwegingen dit van de provincie vraagt op organisatorisch en strategisch niveau. Daartoe zijn wij voornemens om in 2018 een meer fundamentele evaluatie te laten uitvoeren naar de "lessons learned" van het programma Nieuwe Natuur en de nieuwe vorm van maatschappelijke sturing.

In deze tussenbalans wordt, zoals gebruikelijk in onze voortgangsrapportages en conform de wens van Provinciale Staten, primair aandacht geschonken aan de voortgang van projecten tot en met medio oktober 2017. Per project vindt u een project-factsheet waarin in één oogopslag inzicht wordt gegeven in de voortgang. Per project worden de belangrijkste risico's en aandachtspunten benoemd. Daarnaast wordt u in het inleidende deel geïnformeerd over de thema's en onderwerpen die in meer algemene zin een rol spelen bij de uitvoering van het programma.

2 ACHTERGROND EN ANALYSE

In het toewijzingsvoorstel van 17 december 2014 zijn 22 projecten (deels) gehonoreerd. Het uitgangspunt voor het programma is dat de projectindieners van deze projecten zelf verantwoordelijk zijn voor de verdere uitwerking en realisatie van hun projecten inclusief de risico's. Door Provinciale Staten zijn daarbij middelen gereserveerd voor het verwerven van de benodigde grond, de inrichting en het beheer. Deze middelen worden definitief toegekend op het moment dat er ook daadwerkelijk een gedragen en haalbaar projectplan tot stand komt. De provincie ondersteunt de initiatiefnemers actief bij het uitwerken van hun projectplan en het voorbereiden van de realisatie, al naar gelang de behoefte en zonder daarbij op de stoel van de initiatiefnemers te gaan zitten.

De eerste stap voor een project is het afsluiten van een intentieovereenkomst tussen de initiatiefnemer en de provincie. In de intentieovereenkomst worden de procesafspraken over de uitwerking van het projectvoorstel en de daarbij behorende rol- en taakverdeling vastgelegd. Tevens wordt opgenomen hoeveel middelen maximaal zijn gereserveerd. Daarbij wordt onder andere vastgelegd welke kosten voor voorbereidende werkzaamheden in aanmerking komen voor vergoeding. Wanneer Gedeputeerde Staten met de intentieovereenkomst hebben ingestemd, wordt deze ondertekend door de Commissaris van de Koning en de projectindieners.

Nadat de voorbereidende werkzaamheden afgerond zijn, de planuitwerking definitief is gemaakt en de business case is getoetst en haalbaar is gebleken, wordt een realisatieovereenkomst gesloten tussen de provincie Flevoland en de initiatiefnemer. In deze overeenkomst worden definitieve afspraken vastgelegd over uitvoering, financiën, risico's, het op te leveren resultaat en het toekomstige beheer. Deze overeenkomst wordt door Gedeputeerde Staten vastgesteld. Na het sluiten van de realisatieovereenkomst worden de gereserveerde middelen (soms onder voorbehoud van publiekrechtelijke procedures) definitief toegekend en kan de uitvoering van het project starten om nieuwe natuur in Flevoland te realiseren. In een aantal gevallen, zoals bij Eemvallei-Zuid, vindt een gefaseerde realisatie plaats op basis van Fasedocumenten om de risico's beter te kunnen managen.

Stand van zaken

Voor alle (nog) participerende projecten is een intentieovereenkomst vastgesteld. Voor negen projecten zijn inmiddels realisatieovereenkomsten gesloten en is gestart met (de voorbereiding van) de uitvoering. Het betreft de projecten Natuurhoeve G38, Swifterpark, Eemvallei-Zuid (inclusief de projecten Vliervelden, Voedselbossen en Speelwildernis), Luierpark, Kop van het Horsterwold en Harderbos en Harderbroek verbonden.

Natuurhoeve G38, Luierpark en Harderbos- en Harderbroek verbonden zijn inmiddels afgerond en financieel verantwoord.

Bij de projecten Urkerveld, Oostkant Dronten, Oostvaardersplassengebied, Noorderwold-Eemvallei, Vierkante meter natuur en Gouden randen langs de Pampushout is zicht op een realisatieovereenkomst. Zoals eerder gerapporteerd hebben de initiatieven Geitenboerderij met restaurant en Het Kroonbos zich teruggetrokken, omdat de projecten niet binnen de kaders van het programma haalbaar bleken.

ProgrammafOCUS en kritische succesfactoren

In 2016 waren de inspanningen vooral gericht op het sluiten van intentieovereenkomsten voor alle projecten. Vanaf oktober 2016 is het programma een nieuwe fase ingegaan. In de afgelopen periode heeft het accent gelegen op het creëren van optimale randvoorwaarden om de initiatieven in 2017 naar realisatieovereenkomsten te brengen. Voor 9 initiatieven is dat inmiddels gelukt. Voor de andere

projecten bleken er tijdens de nadere uitwerking van de voorstellen diverse aspecten en opgaven van invloed te zijn op de voortgang. Daardoor is voor ieder project maatwerk in het leveren van ondersteuning nodig, vaak op een intensievere manier dan van te voren verwacht.

Hoewel ieder project zijn eigen uitdagingen kent, komt er ook steeds meer zicht op de gemeenschappelijke factoren die bij vrijwel alle projecten van invloed zijn op de voortgang. Deze worden hieronder beschreven.

Beschikbaar krijgen van de grond

In verband met het voormalige Oostvaarderswold is met instemming van het ministerie volledige schade-loosstelling betaald bij de verwerving van gronden. Het ministerie gaf mede daarom als voorwaarde voor het vervolg mee dat gronden ook in de toekomst een natuurfunctie dienen te krijgen. De gronden binnen het programma Nieuwe Natuur (of de waarde die deze gronden vertegenwoordigen) mogen daarom alleen worden ingezet voor de ontwikkeling van natuur. Dit mag op een andere locatie zijn. Het heralloceren van de grond vanuit het voormalige Oostvaarderswold naar de locaties waar de gehonoreerde initiatieven gerealiseerd moeten worden blijft, ondanks dat inmiddels ongeveer de helft van de gronden op de juiste plek ligt, een complexe puzzel. Tegelijkertijd is heralloceren van de grond een onmisbare randvoorwaarde voor de levensvatbaarheid van de initiatieven. De complexiteit van het grond dossier speelt daardoor een primaire rol bij de voortgang en kost veel tijd en inzet van de provincie, Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en mede programmahouders Stichting Flevo-landschap en Staatsbosbeheer. De benodigde gronden kennen verschillende eigenaren en zijn niet altijd vrij beschikbaar. Om de juiste grond beschikbaar te krijgen is soms grondruiling of het (vrijwillig) verplaatsen van zittende pachters nodig. De provinciale rol is groot, omdat veel grond in eigendom is van RVB, dat heeft aangegeven alleen zaken te willen doen met de provincie in het kader van het programma Nieuwe Natuur en niet met individuele projectindieners of natuurorganisaties.

Provincie Flevoland en RVB hebben in juli 2017 overeenstemming bereikt over de ruiling van percelen van RVB met gronden van Staatsbosbeheer en Stichting Flevo-landschap. Met de ondertekening van de grondruilakten is circa 450 hectare Flevolandse grond van eigenaar gewisseld. Daarmee is grond op de juiste plek beschikbaar gekomen voor de realisatie van de projecten Eemvallei-Zuid, Noorderwold-Eemvallei (in het Oosterwoldgebied bij Almere), Hollandse Hout (deelproject van het Oostvaardersplassengebied), Urkerveld en Gouden Randen (langs de Pampushout bij Almere). Nog niet alle gronden van Eemvallei-Zuid en Noorderwold-Eemvallei zijn verkregen, omdat hier ook veel grond in eigendom is van andere partijen dan RVB. Het verkrijgen van gronden voor Oostkant Dronten en Schokland moet eveneens nog plaatsvinden.

Grondmarkt

Hoewel de ontwikkeling van de waarde van de te verkrijgen grond op programmaniveau in balans is met de waardeontwikkeling van de huidige bezittingen, kan het effect van een waardestijging van grond op projectniveau van invloed zijn. Er wordt in voorkomende gevallen gezocht naar alternatieven om tot de gewenste natuurrealisatie te komen, waarbij de door Provinciale Staten toegekende bedragen taakstellend zijn. In bijvoorbeeld Hollandse Hout kon met het toegewezen budget voor grond door de grondprijstijging minder grond worden verworven dan oorspronkelijk beoogd.

Uitgangspunt geen onteigening

Uitgangspunt van het programma is dat verplaatsing van agrariërs of pachters alleen mogelijk is op basis van minnelijke overeenstemming. Gedwongen verplaatsing is binnen het programma nooit aan de orde. Dat betekent dat altijd consensus moet worden bereikt met de eigenaren (en pachters). Dat geeft onzekerheid voor zowel initiatiefnemers als huidige gebruikers/eigenaren en het kost tijd om duidelijkheid te krijgen of gronden wel of niet kunnen worden verkregen. De provincie spant zich in om voor alle betrokken partijen een zorgvuldig proces te doorlopen, waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van alle partijen én waarbij de periode van onzekerheid zo kort mogelijk wordt gehouden.

Nieuwe taken/rollen/verantwoordelijkheden

Een nieuw (bottom-up) proces, waarbij private partijen een in beginsel publieke taak uitvoeren, vraagt van de betrokkenen (ambtelijke organisatie, projectindieners, politiek, natuurorganisaties en 'tweede ring') een andere rolomvatting met soms andere taken en verantwoordelijkheden. Niet alle partijen waren direct volledig ingesteld op deze nieuwe rollen en verantwoordelijkheden, waarbij niet de overheid maar de samenleving natuur ontwikkelt en realiseert. Het gaat om een systeemverandering, een nieuwe vorm van sturing, waarvan we gaandeweg merken hoe ingrijpend die eigenlijk is voor alle betrokkenen. Het kost tijd om alle betrokken partijen, inclusief de eigen organisatie, te laten wennen aan een nieuwe rol in het proces. Dat is niet alleen een uitdaging voor particuliere initiatiefnemers, maar zeker ook voor de terreinbeherende organisaties (TBO's) en de gemeenten, die van nature ook geen ontwikkelende organisaties zijn.

Ook in de eigen provinciale organisatie leren we gaandeweg hoe met de systeemverandering om te gaan. Daarbij zien we dat volledig bottom-up niet op alle vlakken haalbaar is en dat een (meer) actieve rol voor de provincie soms nodig is om voortgang te boeken. De benodigde rol van de provincie varieert per initiatief en beweegt zich tussen het bieden van ondersteuning tot vormen van co-creatie, waarin het project in nauwe samenwerking tussen initiatiefnemer en provincie tot stand komt.

Open karakter van de besluitvorming

Het (bewust) open karakter van de besluitvorming door Provinciale Staten heeft de nodige impact gehad op de voortgang van het programma. Het gaat daarbij in het bijzonder om die projecten die slechts gedeeltelijk door Provinciale Staten zijn gehonoreerd en/of projecten die door Provinciale Staten bij het toewijzingsbesluit aan elkaar verbonden zijn. In de gevallen waar Provinciale Staten een project slechts gedeeltelijk hebben gehonoreerd, heeft het de nodige tijd gekost om de consequenties daarvan te doorgronden en te vertalen in een aangepast projectplan. In de gevallen waar projecten door Provinciale Staten aan elkaar gekoppeld zijn, is gebleken dat het tot stand brengen van de gewenste samenwerking tussen initiatieven (bijvoorbeeld in Eemvallei en Noorderwold) een veel grotere uitdaging voor partijen is dan aanvankelijk werd verwacht. Dat geldt voor particuliere initiatiefnemers, maar zeker ook voor de TBO's, voor wie de samenwerking met particuliere initiatieven een groot appèl doet op hun veranderend vermogen. Daarbij spelen uiteraard ook de (on)mogelijkheden van regelgeving e.d. een rol.

Afhankelijkheid van publiekrechtelijke afstemming en randvoorwaarden

In diverse projecten moeten we vaststellen dat de publiek-publieke randvoorwaarden (nog) onvoldoende op elkaar waren afgestemd om de initiatieven daadwerkelijk te kunnen laten landen. Dat leidt tot onzekerheid bij initiatiefnemers en stelt hun geduld op de proef, omdat de publiek-publieke afstemming in die gevallen het tempo bepaalt. Een voorbeeld van een Nieuwe Natuur-project dat te maken heeft met verschillende beperkt op elkaar afgestemde gebiedsontwikkelingen en spelregels is Noorderwold-Eemvallei in relatie tot Almere-Oosterwold. Maar ook bij de gebiedsprocessen rond Dronten en Schokland

en de ruimtelijke ontwikkelingen voor het Nationaal Park en de compensatie van kiekendieffoerageergebied rond de Oostvaardersplassen vormde en vormt de publiek-publieke afstemming een belangrijke uitdaging.

Mededinging en staatssteun

Het programma Nieuwe Natuur betreft een plaatselijke opgave met een maatschappelijk doel. Vaststaand feit daarbij is dat natuurbeheer op zichzelf een economische activiteit kan zijn. Om die reden is het van belang om mededinging en ongeoorloofde staatssteun te kunnen uitsluiten.

Mededinging

Door middel van een brede uitvraag kon iedereen die dat wilde zich aanmelden om in het programma Nieuwe Natuur te participeren. Mede door deze openbare procedure is er geen sprake van marktverstoring, oneerlijke concurrentie of onrechtmatige bevoordeling.

Staatssteun

Voor alle toegewezen middelen geldt dat er sprake is van duidelijke (tegen-)prestaties. Deze prestaties worden objectief en transparant bepaald door middel van open begrotingen en objectieve taxaties door deskundigen. Op voorhand lijkt er dan ook geen sprake te zijn van staatssteun.

Binnen het programma Nieuwe Natuur is staatssteun in ieder geval nooit aan de orde als middelen worden toegewezen omdat er door de natuurrealisatie sprake is van een afwaardering van de waarde van eigen gronden van de initiatiefnemer. Er is dan immers sprake van een schadeloosstelling aan de initiatiefnemer in verband met te lijden vermogensschade (waardevermindering eigendom).

In sommige projecten is sprake van bedrijfsmatige activiteiten. Deze zijn bedoeld als inkomstenbron (nieuwe verdienmodellen) om het beheer van de nieuwe natuur duurzaam te bekostigen. De ingeschatte opbrengsten uit de activiteiten maken onderdeel uit van de business case van het project. De bedrijfsmatige activiteiten worden daarbij niet bekostigd vanuit het programma Nieuwe Natuur.

Om restrisico's ten aanzien van onrechtmatige staatssteun te vermijden kunnen de activiteiten in het kader van de natuurrealisatie worden aangemerkt als DAEB. Daarmee wordt geborgd dat in voorkomende gevallen van staatssteun deze geoorloofd is, omdat de toegekende financiële middelen ten goede komen aan activiteiten die plaatsvinden in het algemeen economisch belang.

Het realiseren en exploiteren van de nieuwe natuurgebieden is niet rendabel, maar indien een exploitatietekort lager is dan vooraf begroot, bijvoorbeeld omdat de opbrengsten groter blijken dan vooraf verwacht, wordt, als consequentie van de aanwijzing als DAEB, het verschil in mindering gebracht op de toegekende bijdragen.

In relatie tot staatssteun en mededinging is er dus geen aanleiding om uit te gaan van risico's voor wat betreft het beschikbaar stellen van de financiële middelen en grond. Het is wel noodzakelijk om de bedrijfsmatige activiteiten per project specifiek te bezien. Alle projecten worden daarom vóór ondertekening van de realisatieovereenkomst getoetst. Deze toets wordt uitgevoerd door een deskundige van de provincie Flevoland op het gebied van de wet- en regelgeving met betrekking tot staatssteun en voor second-opinion voorgelegd aan de staatssteunjurist van de provincie Noord-Holland.

3 VOORTGANG

Communicatie, positionering en draagvlak

De communicatieopgave binnen het programma Nieuwe Natuur is ruwweg op te splitsen in twee domeinen:

- De communicatie over de voortgang van het programma en het proces dat daarbij wordt gevolgd, ten behoeve van het draagvlak voor het programma dat nodig is om het programma succesvol af te ronden;
- De communicatie over de voortgang van de projecten binnen het programma en het proces dat daarbij wordt gevolgd, ten behoeve van het draagvlak voor die projecten dat nodig is om de projecten ook echt te kunnen realiseren.

Communicatie op projectniveau

Met de projectindieners is in een vroeg stadium afgesproken dat zij verantwoordelijk zijn voor de realisatie van het door hen ingebrachte projectidee. De projectindieners zijn in die rol van projectleider ook verantwoordelijk voor de communicatie met de belanghebbenden rond hun project en voor het realiseren van draagvlak voor hun project.

Communicatie op programmaniveau

De provincie is verantwoordelijk voor communicatie op programmaniveau. Het gaat daarbij in de eerste plaats om communicatie naar derden met betrekking tot de voortgang van het programma. Hieraan wordt vooral invulling gegeven door middel van halfjaarlijkse voortgangsrapportages, nieuws- en persberichten over de mijlpalen voor het programma en het delen van berichten via social media. Deze communicatie richt zich primair op de Flevolandse overheden, (natuur-) organisaties, inwoners en andere betrokkenen of geïnteresseerden in het programma.

Communicatie speelt daarnaast ook een belangrijke rol bij het leggen van verbindingen binnen het programma. Met het aanwijzen van 22 Nieuwe Natuur-projecten (in december 2014) zijn de 22 projectleiders een belangrijke ‘interne’ communicatiedoelgroep geworden.

De opgave daarbij was om de communicatielijnen zodanig in te richten dat de projectindieners zich voldoende ondersteund voelden in hun rol als projectleider, maar ook dat zij onderling gemakkelijk kennis en ervaringen konden uitwisselen. Immers, door het bottom-up proces heeft het programma te maken met projectleiders met zeer verschillende competenties en kennisniveaus.

Om de projectindieners optimaal te kunnen faciliteren zijn ze vanuit het programma Nieuwe Natuur gekoppeld aan zogenaamde accounthouders. Deze accounthouders dienen als sparringpartners en vraagbaak voor de projectindieners. Indien wenselijk zorgen deze accounthouders ervoor dat de projectindieners in gesprek komen met interne en externe deskundigen om hen verder te ondersteunen. Aan het bevorderen van de onderlinge contacten en de samenwerking is, naast het aanstellen van accounthouders, invulling gegeven door middel van het platform Nieuwe Natuur. Het netwerk bestaat ‘in de cloud’ en ‘in de klei’. Op het digitale platform vinden de projectindieners relevante contactgegevens van programmateam, adviseurs en elkaar en relevante informatie en nieuwsberichten over het programma. Van de mogelijkheid om via het platform met elkaar van gedachten te wisselen over inhoudelijke vraagstukken lijkt weinig gebruik te worden gemaakt. Meer interesse lijkt er te zijn om ‘in de klei’, bij informatiebijeenkomsten of bij mijlpaalvieringen, met elkaar van gedachten te wisselen. Een redelijk consistente groep van projectindieners ontmoet elkaar bij Nieuwe Natuurbijeenkomsten op locatie.

Niet alleen binnen de provincie maar ook daarbuiten is er aandacht voor het programma Nieuwe Natuur. Op landelijk niveau wordt de provincie Flevoland genoemd als een van de voorbeeldprojecten van succesvolle invulling aan de visie van het Rijk om ‘natuur op uitnodiging’ te realiseren. De provincie ziet een rol om de ervaringen, die wij gaandeweg de uitvoering van het programma Nieuwe Natuur opdoen, te delen met mede-overheden en met kennis- en onderwijsinstellingen die zich bezighouden met natuurvraagstukken en vraagstukken over de (veranderende) rol van overheden in de samenleving. Het programma Nieuwe Natuur wordt steeds meer gevraagd om een toelichting te geven op de aanpak van het programma. Daarnaast zoekt het programma ook zelf actief naar mogelijkheden om ervaringen te delen en kennis uit te wisselen.

Sinds de start van het programma is er over de ins en outs van het programma gecommuniceerd. Daarin is een drietal fasen te onderscheiden, waarbij de communicatie in elk van de fasen een iets ander accent heeft.

Eerste fase: Focus op bottom-up ideeëngeneratie (oktober 2013 - december 2014)

In de eerste fase van het programma Nieuwe Natuur heeft communicatie een prominente rol gespeeld. Bij aanvang was het voor het slagen van bottom-up principe van het programma van groot belang dat Flevolandse van het bestaan van het programma Nieuwe Natuur wisten, zich bewust werden van het bottom-up karakter van het programma en zich uitgenodigd voelden om ideeën voor nieuwe natuur aan te dragen bij de provincie. Door middel van filmpjes, die vooral via social media werden gedeeld, maar ook door het verspreiden van flyers en door gebruik te maken van de voor het programma relevante netwerken waren veel Flevolandse organisaties op de hoogte van het programma. Dat heeft ertoe bijgedragen dat in relatief korte tijd (medio oktober 2013 tot medio januari 2014) maar liefst 79 projectideeën zijn ingediend bij de provincie.

Vervolgens zijn via een ‘zeef’-proces de meest kansrijke ideeën geïdentificeerd. In de loop van dit proces zijn verschillende bijeenkomsten georganiseerd waarbij de projectindieners hun projecten mochten toelichten en vragen over hun projecten konden beantwoorden.

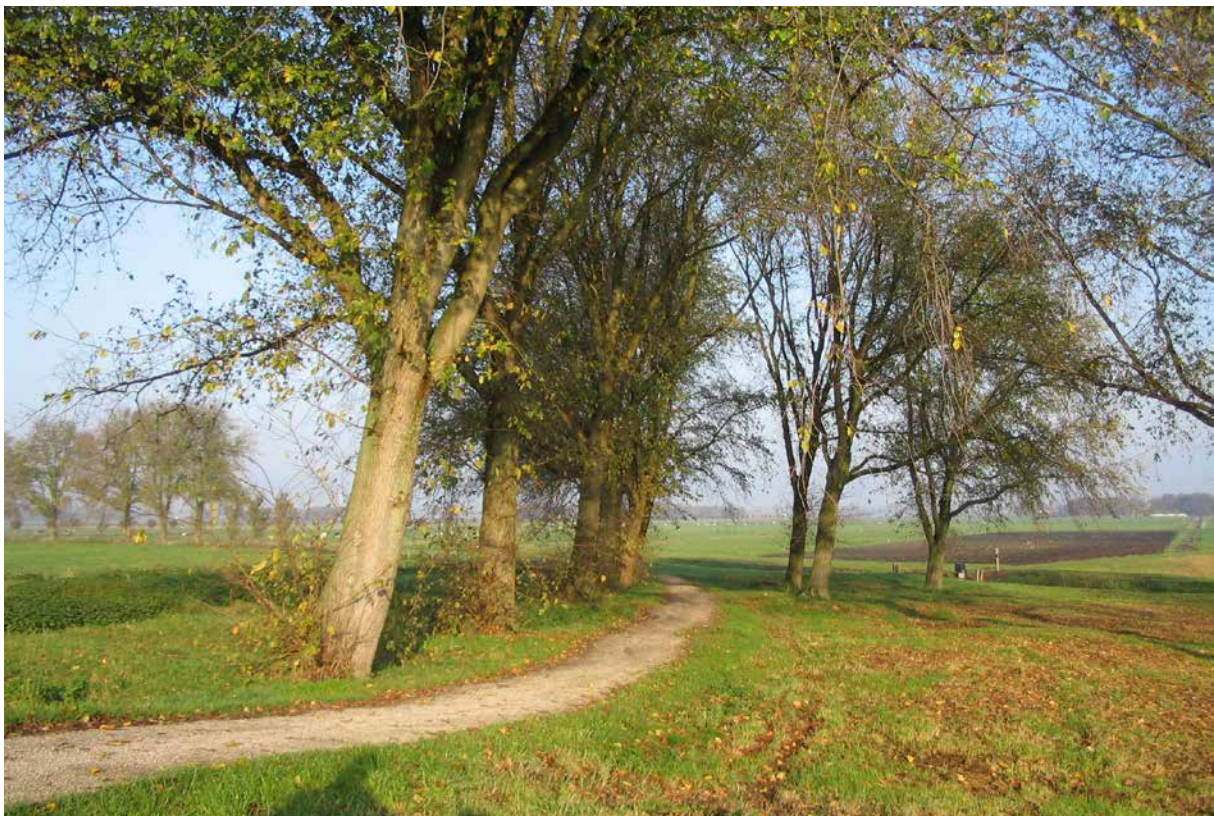
Dat heeft geresulteerd in het voorstel om 22 projectvoorstellen binnen het programma uit te werken naar realisatie, waaraan Provinciale Staten in december 2014 hun goedkeuring hebben verleend.

Tweede fase: Focus op facilitering projectindieners (januari 2015 - heden)

De focus ligt in deze fase op het ondersteunen van de projectindieners bij de uitwerking van hun projectideeën. Niet alle projectindieners hebben hetzelfde kennis- en ervaringsniveau met betrekking tot het uitwerken van natuurrealisatieplannen. Door een platform op te richten heeft de provincie de onderlinge samenwerking en kennisuitwisseling gefaciliteerd. Projectindieners zijn in de gelegenheid gesteld om elkaar ‘in the cloud’ en ‘in de klei’ te ontmoeten om informatie uit te wisselen. In de besloten omgeving van het digitale platform kunnen de projectindieners, het programmateam Nieuwe Natuur en enkele deskundigen van de provincie informatie met elkaar uitwisselen. De projectindieners lijken bij voorkeur gebruik te maken van de platformbijeenkomsten die ‘in de klei’ werden georganiseerd. Soms in de vorm van informatiebijeenkomsten van de provincie, waarbij de projectindieners werden meegenomen in de ontwikkelingen en verwachtingen omtrent het programma, soms ook in de vorm van bijeenkomsten die binnen relevante (natuur-) netwerken werden georganiseerd (symposia, lezingen) of feestelijke bijeenkomsten om de mijlpalen van (de projecten van) het programma Nieuwe Natuur te vieren. Een redelijke consistente groep van projectindieners is bij deze bijeenkomsten van de partij.

Derde fase: Start realisatie nieuwe natuur (november 2015 - heden)

Eind 2015 is het eerste Nieuwe Natuur-project de realisatiefase in gegaan (met de schop in de grond bij Kop van het Horsterwold). Dat vraagt om een andere communicatieaanpak, waarbij de nadruk ligt op het zichtbaar maken van mijlpalen in het veld. Het communiceren van projectmijlpalen (realisatieovereenkomst/ start realisatie, start pilot, oplevering project, soms ook ‘tussen’ mijlpalen) is zowel van belang voor de projectindieners als voor het programma Nieuwe Natuur. Projectindieners staan zelf aan de lat voor de communicatie en afstemming over hun project met hun omgeving en relevante doelgroepen, maar voor het programma zijn deze projectmijlpalen ook belangrijke markeringspunten van de voortgang en het succes van het programma. Daarom worden veel mijlpalen in de uitvoeringsfase in onderlinge afstemming georganiseerd en waar mogelijk in het veld gevierd. Dit is immers de fase waarin langzaam zichtbaar wordt waar het programma zich voor inzet: realisatie van nieuwe natuur voor en door Flevolandse.

Het programma Nieuwe Natuur is vernieuwend omdat er een andere dan de gebruikelijke sturingsfilosofie wordt toegepast. Private partijen is gevraagd om een publieke taak (het realiseren van natuur) uit te voeren. Of en op welke manier dit succesvol kan zijn, wordt evident wanneer projecten de realisatiefase bereiken: immers, wanneer een project in uitvoering gaat, hebben de private partijen de voorbereidingsfase succesvol doorlopen.

Naarmate er meer realisatieovereenkomsten worden afgesloten, ontstaat er meer inzicht in de factoren die bepalend kunnen zijn voor het succes (of het falen) van de nieuwe sturingsfilosofie. Voor de eigen organisatie en initiatiefnemers is het van belang om het toegepaste proces te evalueren en ervan te leren voor toekomstige situaties. Maar ook andere overheden en kennisinstellingen zijn geïnteresseerd in de ervaringen die provincie Flevoland met de vernieuwende aanpak van het programma Nieuwe Natuur opdoet. Het is voor de hand liggend dat, juist in de fase waarin evident wordt of projecten wel of juist niet tot realisatie komen, er veel belangstelling is voor het programma.

De communicatieve inspanningen worden in deze fase daarom ook specifiek gericht op het delen van onze ervaringen en inzichten met mede-overheden en kennisinstellingen. Dat resulteert steeds vaker in verzoeken om mee te werken aan publicaties vanuit andere overheden (bijvoorbeeld Binnenlands Bestuur en ROm, een vakblad voor Ruimtelijke Ordening) maar ook vanuit onderwijsinstellingen zoals de Rijksuniversiteit Groningen.

Communicatieactiviteiten tussen april en oktober 2017

Media-aandacht voor gronddeal RVB

Sinds april 2017 heeft de externe communicatie zich vooral gericht op de gronddeal met RVB, waarmee ongeveer 450 hectare grond in Flevoland van eigenaar wisselde. Deze gronddeal had consequenties voor de projecten Eemvallei-Zuid, Noorderwold-Eemvallei (in het Oosterwoldgebied bij Almere), Hollandse Hout (deelproject van het Oostvaardersplassengebied), Urkerveld en Gouden Randen langs de Pampushout, die daarmee de beschikking kregen over (het grootste deel van) de benodigde projectgronden. Daardoor konden ze verder met het concretiseren van hun planuitwerkingen en kwam er zicht op het afsluiten van realisatieovereenkomsten.

Start realisatie Eemvallei-Zuid

Voor Eemvallei-Zuid is de realisatieovereenkomst kort na de gronddeal gesloten, waarmee dit relatief grote Nieuwe Natuur-project de realisatiefase in is gegaan. Dat is vlak voor de zomer van 2017 op locatie gevierd in het bijzijn van vertegenwoordigers van RVB, Almere - Oosterwold, de programmapartners, een afvaardiging van nieuwe burens van de Eemvallei en de overige projectindieners. Niet alleen was er aandacht voor het door Staatsbosbeheer ingediende projectplan De Eemvallei, ook de hierin opgenomen initiatieven Speelwildernis, Voedselbossen en Natuurboerderij Vliervelden kregen een nadrukkelijke rol.

Excursie in het kader van Natuurinclusieve landbouw

In september 2017 is voor relevante initiatiefnemers binnen het programma een excursie georganiseerd naar Rhooon, waar de provincie Zuid-Holland experimenteert met natuurinclusieve landbouw in het project 'Het Buijtenland van Rhooon'. De ervaringen die daar zijn opgedaan met het realiseren en bekostigen van natuurinclusieve landbouw in combinatie met recreatie kunnen een aantal projectindieners helpen bij het verder uitwerken van hun plannen en de business case. Naast de gedeputeerde en een afvaardiging van het programma Nieuwe Natuur waren vertegenwoordigers van Pioniernatuur, ERF en Stichting Flevo-landschap aanwezig (met het oog op de planuitwerking van Noorderwold-Eemvallei). Verder was ook de heer Barkema, die op G38 eveneens werkt aan een combinatie van natuur, recreatie en agrarisch medegebruik, geïnteresseerd in de ervaringen in Rhooon en was een afvaardiging van het Flevolands Agrarisch Collectief aanwezig.

De media hebben aan zowel de RVB-deal (een van de grootste uit de geschiedenis van Flevoland) als aan de start van de realisatie van Eemvallei-Zuid aandacht besteed.

Ook komt er steeds meer aandacht voor een aantal Nieuwe Natuur-projecten. Het project G38 stond al in de belangstelling van diverse media en blijft ook aandacht krijgen. De heer Barkema speelt daar zelf een belangrijke rol in en ontvangt regelmatig binnenlandse en zelfs buitenlandse groepen op G38,

die geïnteresseerd zijn in zijn vernieuwende natuurboerderij-concept. Daarnaast groeit de aandacht van de (vak-)pers voor het concept van voedselbossen. De projectindieners treden zelf ook actief naar buiten met hun filosofie en positioneren zich daarmee op (landelijke) symposia en congressen (bijvoorbeeld de Natuurtop van het IPO).

Ook het Luierpark, inmiddels opgeleverd, krijgt regionaal veel media-aandacht. Onlangs ontving projectindienster mevrouw Ras uit handen van wethouder Herrema een Growing-Green-speld voor haar Nieuwe Natuur-project.

Financiën

In deze paragraaf volgt een toelichting op de financiële aspecten en voortgang van het programma. Het financiële kader voor het programma is het toewijzingsbesluit dat in december 2014 is vastgesteld door Provinciale Staten. In februari 2016 hebben Provinciale Staten een herschikking van de beheermiddelen vastgesteld. De toewijzingstabel die in deze paragraaf is opgenomen, is geactualiseerd met de huidige realisatie. In de volgende alinea's wordt ingegaan op de programmakosten, de daarvoor beschikbare dekkingsmiddelen, de voortgang en een prognose van de financiële voortgang in de resterende periode.

Programmakosten

De kosten binnen het programma bestaan uit projectgebonden kosten en projectoverstijgende kosten. De projectgebonden kosten zijn de bijdragen aan de uitvoerende projectindieners. Nadat er een intentieovereenkomst (iOVK) is afgesloten met projectindienster(s), wordt er een vergoeding voor planvoorbereidingskosten beschikbaar gesteld. Deze vergoeding is bedoeld voor planvoorbereidingskosten die moeten worden gemaakt om tot een realisatieovereenkomst te kunnen komen. De vergoeding wordt afgerekend op basis van de werkelijk gemaakte kosten.

Bij het afsluiten van een realisatieovereenkomst (rOVK) worden de voorwaarden en omvang van de te verstrekken bijdrage voor grond(-verwerving), inrichting en beheer vastgelegd. De omvang van deze bijdrage is gebaseerd op het toewijzingsbesluit, de afspraken in de iOVK en de planuitwerking van de initiatiefnemers. De voor het programma beschikbare hectares grond zijn daarvoor in de toewijzingsstabel vertaald naar een financiële bijdrage. Hierin zijn maximale bedragen opgenomen, inclusief eventuele belastingen (omzet- en overdrachtsbelasting) en verrekening van inflatie. Bij de afronding van de projecten wordt de bijdrage afgerekend op basis van de realisatie van de afspraken en de werkelijke bestedingen.

Verder is er sprake van programmakosten die door de provincie zelf worden gemaakt. Dit zijn project-overstijgende kosten, die niet ten laste van de projecten gebracht kunnen worden. Denk hierbij aan advieskosten, inhuur van specialisten, bijeenkomsten en communicatie. Deze kosten komen ten laste van het in het programma gereserveerde bedrag voor proceskosten.

Het totaal van alle kosten wordt gedekt uit het beschikbare programmakapitaal en de door het programma gegenereerde opbrengsten. Het programma doet geen beroep op aanvullende provinciale dekkingsmiddelen.

Dekkingsmiddelen

Bij het toewijzingsbesluit voor het programma Nieuwe Natuur in december 2014 is een overzicht van beschikbare middelen voor de uitvoering van het programma opgenomen, dit vormt het programmakapitaal. Naast de provinciale middelen (geld en grond) maken de gronden van Staatsbosbeheer en Stichting Flevo-landschap, die in het kader van het voormalige programma Oostvaarderswold zijn verkregen, ook deel uit van het programmakapitaal. De drie partijen zetten het programmakapitaal gezamenlijk in voor de realisatie van het programma. De netto opbrengsten van grondverkoop en pacht worden toegevoegd aan het programmakapitaal.

Voortgang tot medio oktober 2017

Ten opzichte van het PS-besluit uit 2014 hebben zich op hoofdlijnen de volgende ontwikkelingen voorgedaan:

- Voor alle projecten zijn intentieovereenkomsten (iOVK's) afgesloten. In de intentieovereenkomst is deerschikking van de beheermiddelen, zoals in februari 2016 besloten door Provinciale Staten, verwerkt. De maximaal toegewezen middelen zijn opgenomen in onderstaande tabel.
- Voor een aantal projecten is tevens een rOVK vastgesteld, zoals blijkt uit de kolom 'status' in de onderstaande tabel met toewijzingen. Hierin zijn de maximaal toegekende middelen vanuit het programma weergegeven die zijn opgenomen in de realisatieovereenkomsten.
- In de zomer van 2017 heeft een grondruiling met RVB plaatsgevonden. Hiermee is circa 450 hectare van eigenaar gewisseld. Voor de projecten Oostvaardersplassen en Urkerveld zijn de gronden voor een hogere waarde verworven dan in het toewijzingsbesluit was aangenomen, als gevolg van de marktwaardestijging in de afgelopen jaren.
- Met de gemeente Noordoostpolder is een (vervolg-)intentieovereenkomst gesloten voor het project Nieuwe Natuur bij Schokland. Hierin is het door Provinciale Staten toegewezen vermogen (91 hectare grond) herbevestigd. De actuele waarde van de te verwerven gronden is € 10.287.500, dat is circa € 2 miljoen hoger dan de waarde die aan de grondverwerving werd toegekend in de oorspronkelijke toewijzingsstabel. De actuele waarde is nu als maximale bijdrage in de vervolgententieovereenkomst opgenomen. De waarde van de in te zetten (ruil-)gronden is echter ook gestegen, waardoor de waarde-stijging per saldo geen gevolgen heeft op het programmakapitaal. Daarmee past dit binnen de eerder vastgestelde kaders en heeft dit geen gevolgen voor de uitvoerbaarheid voor het programma als geheel.

De verplichtingen die zijn aangegaan in de vorm van toewijzingen aan de projecten zijn in waarde gestegen met € 11,7 miljoen, waardoor het totaal aan toegewezen programmakapitaal nu € 112,8 miljoen bedraagt. In de onderstaande tabel worden de toewijzingen gespecificeerd. De toegewezen bedragen zijn de voor projecten maximaal beschikbare bedragen, die vanuit het programmakapitaal aan de project-indieners beschikbaar worden gesteld.

Toewijzingen pNN (€ x 1.000)						
Project	status	output (ha)	grond op positie	ruilgrond	geld voor grond, inrichting en beheer	totaal
Oostvaardersplassen (Hollandse Hout)	iOVK	79	9.087	-	1.787	10.874
Oostvaardersplassen (Ibisweg Noord)	iOVK	31	2.085	1.415	907	4.407
Kop van het Horsterwold	rOVK	110	12.950	-	2.390	15.340
Eemvallei Zuid	rOVK	60	4.884	5.936	4.985	15.805
A. Voedselbossen (Eemvallei Zuid)	iOVK	20				
B. De Speelwildernis (Eemvallei Zuid)	iOVK	20				
C. Luierpark (Eemvallei Zuid)	rOVK	-				
D. Het Kroonbos (Eemvallei Zuid)	iOVK	-	14.717	20.182	-	34.899
Noorderwold Eemvallei	iOVK	206				
F. Vierkante meter natuur (Noorderwold)	iOVK	-				
G. Pioniernatuur Flevoland (Noorderwold)	iOVK	-				
H. Vliervelden (Noorderwold)	iOVK	-	-	-	2.309	2.309
Ruimte en lucht voor natuur (NLR)	iOVK	50				
Oostkant Dronten	iOVK	50				
Nieuwe Natuur bij Schokland	iOVK	91				
Urkerveld	iOVK	29	-	10.287	-	10.287
Natuurhoeve G38	rOVK	41	2.440	496	-	2.936
Swifterpark	rOVK	23	-	-	3.737	3.737
Harderbroek en Harderbos verbonden	rOVK	15	-	-	2.084	2.084
Gouden Randen langs Pampushout	iOVK	19	-	-	100	100
Trekweg	iOVK	120	2.270	190	-	2.460
Totaal		964	48.709	43.685	20.049	112.838

De waarde van het programmakapitaal is, door de ontwikkelingen op de grondmarkt, aan- en verkopen ten opzichte van het PS-besluit 2014 gestegen met € 17,3 miljoen tot een totaal van € 123,1 miljoen. Een deel hiervan is inmiddels besteed aan de in realisatieovereenkomsten afgesproken bijdragen aan projecten. Het daadwerkelijk (resterend) beschikbare programmakapitaal is op dit moment nog € 86,1 miljoen (zie onderstaande tabel).

Programmakapitaal en buffer pNN (€ x 1.000.000)			
	Programma-kapitaal	Verplichtingen	Buffer
December 2014	105,8	101,1	4,7
Waarde ingebracht kapitaal en aangegane verplichtingen na taxatie 2017	123,1	112,8	10,3
Ingeloste verplichtingen dec 14 - oktober 17	-37,0	-37,0	0
Resterend saldo per oktober 2017	86,1	75,8	10,3

Prognose resterende programmaperiode

In de komende periode worden voor de resterende projecten realisatieovereenkomsten gesloten. De afspraken in de realisatieovereenkomsten moeten passen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde kaders. Gevolg van marktschommelingen in de waarde van de te verkrijgen grond kan zijn dat er meer programmakapitaal ingezet moet worden om de beoogde hoeveelheid hectares te kunnen leveren. De buffer, bestaande uit zowel grond als geld, is in de huidige omvang toereikend om de resterende risico's zoals de marktschommelingen op te kunnen vangen. Voor een toelichting op de onderkende risico's en de buffer verwijzen wij naar de paragraaf risicomanagement.

Grond

De in het kader van het voormalig project Oostvaarderswold verkregen gronden (inclusief BBL-ruilgrond) zijn beschikbaar voor het programma en voorzien voor een belangrijk deel in de benodigde financiële dekking voor de te realiseren projecten. Deze eigendommen zijn in bezit van de provincie, Staatsbosbeheer en Stichting Flevo-landschap. Een deel van de eigendommen kan rechtstreeks worden ingezet voor het programma, omdat deze op de plek liggen waar een gehonoreerd projectvoorstel kan worden gerealiseerd. De overige gronden dienen te worden verkocht/geruild om daarmee middelen vrij te maken om elders grond te verwerven.

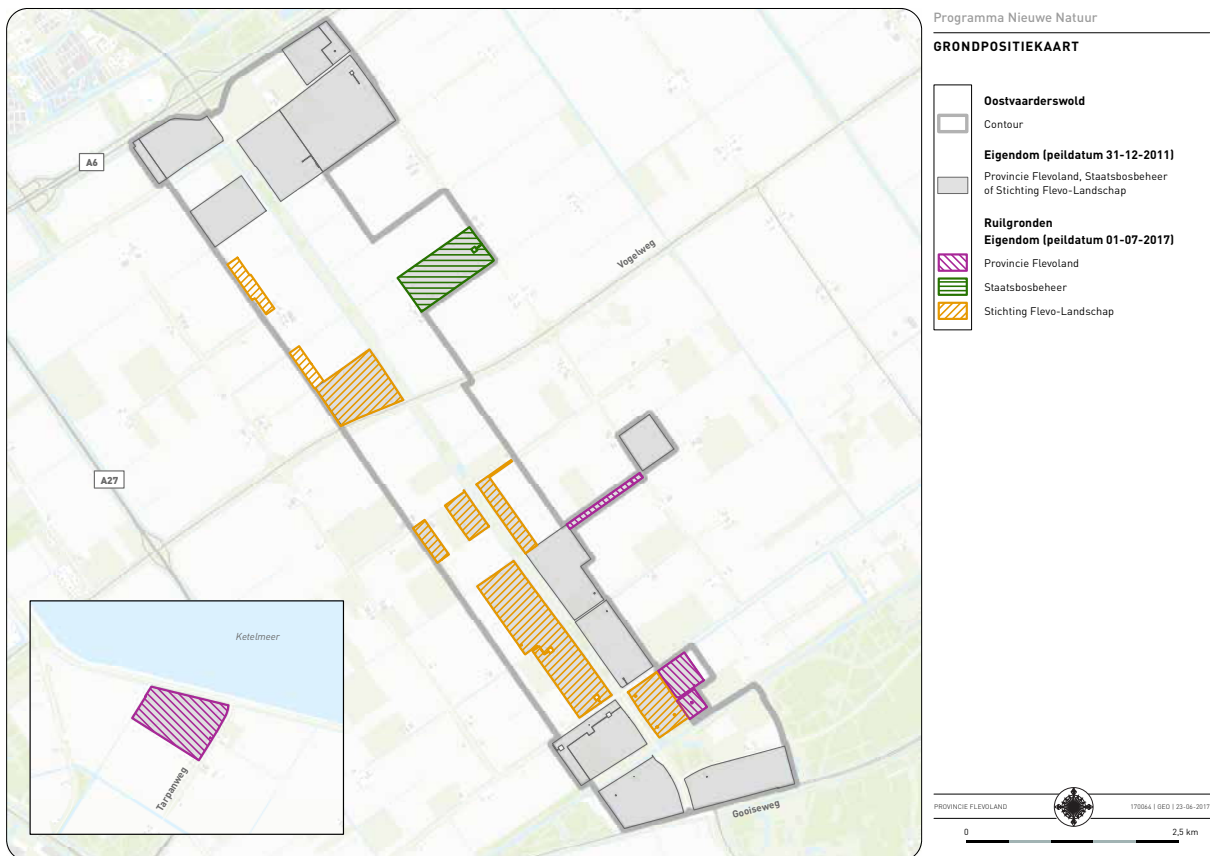
Grondtransacties vinden plaats tegen marktconforme voorwaarden. Dat houdt onder meer in dat de gronden worden getaxeerd en worden onderzocht op bodem- en milieuhygiënische aspecten. Dat geldt zowel voor gronden die de provincie koopt (bijvoorbeeld voor ruiling of doorlevering) als voor gronden die de provincie afstoot.

De provincie koopt geen opstallen, tenzij dat echt niet anders kan. Indien de provincie de opstallen (mee) koopt, zal vooraf zekerheid moeten bestaan over de doorverkoop aan een derde partij. In geval van ruiling (aankoop van een opstal waarbij tevens een opstal wordt verkocht) kunnen opstallen worden aangekocht. Hierbij is het uitgangspunt dat er geen daling van het vermogen plaatsvindt en de risico's niet toenemen.

Voortgang tot medio oktober 2017

Voor de projectvoorstellen waarbij het eigendom van de gronden nog niet in handen is van de project-indieners, wordt gewerkt om de gronden gefaseerd beschikbaar te krijgen voor de realisatie. Voor de projecten Urkerveld, Gouden Randen en Hollandse Hout (als onderdeel van Oostvaardersplassengebied) zijn de benodigde gronden beschikbaar gekomen via de grondtransactie met RVB afgelopen zomer. Daarbij zijn ook de gronden voor de eerste fasen van de projecten Noorderwold en Eemvallei-Zuid beschikbaar gekomen.

Ruilgrond pNN				
Eigenaar	31-dec-11		01-jul-17	
	Oppervlakte (m2)	aandeel (%)	Oppervlakte (m2)	aandeel (%)
Provincie Flevoland	2.753.554	31%	833.855	23%
Staatsbosbeheer*	1.706.137	19%	507.288	14%
Stichting Flevo-Landschap	4.468.227	50%	2.136.332	63%
Totaal	8.927.918		3.657.414	
	100%		41%	

* De gronden van Staatsbosbeheer zijn onderdeel van de realisatieovereenkomst Eemvallei-Zuid en zullen als agrarisch worden afgestoten.

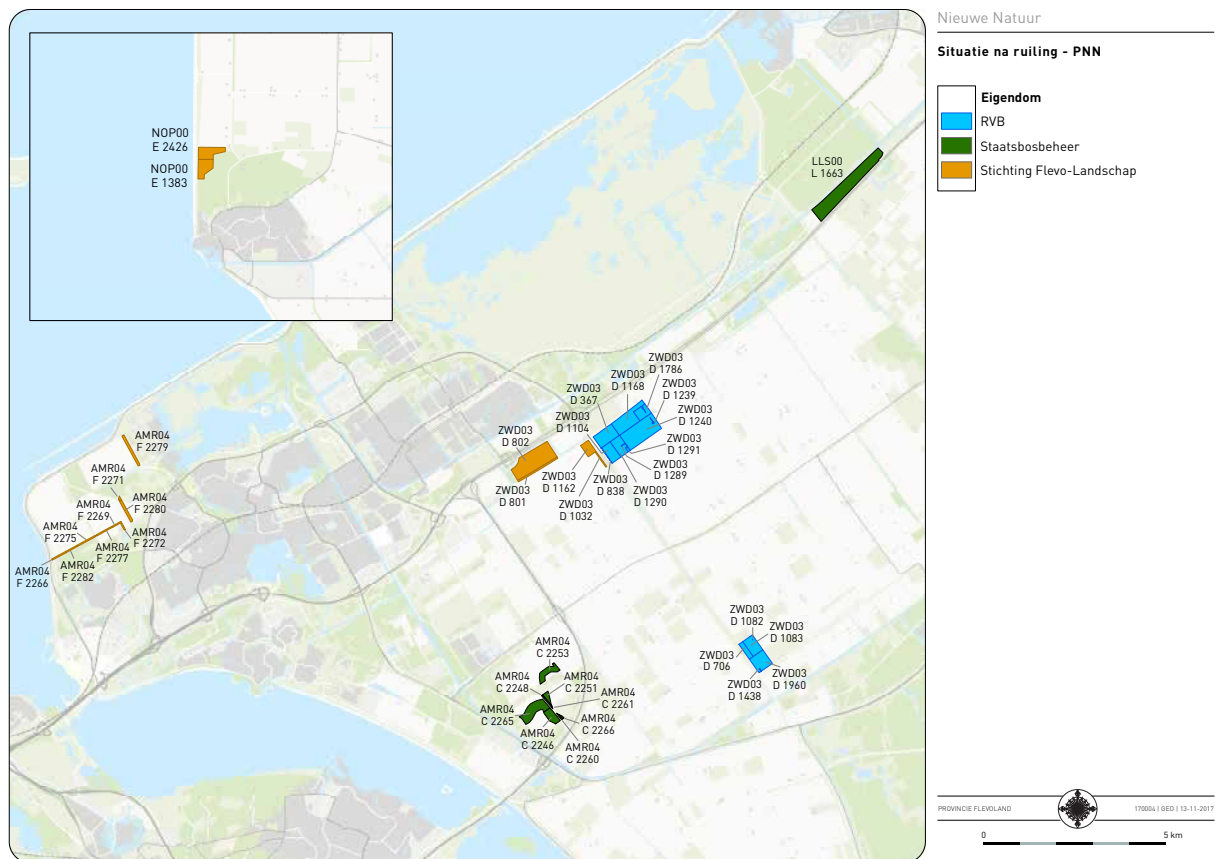
De gronden die in bezit zijn van Staatsbosbeheer, Stichting Flevo-landschap en de provincie Flevoland worden beheerd totdat deze geruild, verkocht of voor de realisatie van projecten gebruikt kunnen worden. De (operationele) afspraken voor het tijdelijk beheer worden vastgelegd in het rentmeesterplan. Uitgangspunt van het rentmeesterplan is dat het beheer marktconform wordt uitgevoerd en dat de gronden zodanig beheerd worden, dat de waarde behouden blijft én de gronden en opstallen op elk gewenst moment beschikbaar zijn voor de doelstellingen van het programma Nieuwe Natuur.

Voor zover mogelijk wordt ernaar gestreefd om met behoud van bestaande relaties en overeenstemming in het gebied het beheer uit te voeren. Tevens wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de toekomstige inrichting en beschikbaarheid van de gronden. De opbrengsten van het tijdelijk beheer komen ten goede aan het programma Nieuwe Natuur.

In het periodiek overleg tussen provincie, Stichting Flevo-landschap en Staatsbosbeheer vindt afstemming plaats over de inzet van grond. Insteek daarbij is de optimale inzetbaarheid van de grondposities voor het programma en het zo efficiënt mogelijk beschikbaar krijgen van de benodigde gronden voor de projecten.

Verder wordt er met RVB, als belangrijke grondpartij in het programma, gewerkt aan afspraken over de inzet van RVB-gronden. RVB is een belangrijke speler op de grondmarkt. Door deze afspraken te maken wordt zekerheid verkregen over een belangrijk deel van de benodigde gronden in de projecten.

De vragen die nog openstaan met betrekking tot het kunnen beschikken over de benodigde gronden door de initiatiefnemers en de toekomstige grondeigenaar/eindbeheerder zijn vastgelegd in de intentie-overeenkomsten tussen provincie en initiatiefnemer. De vragen dienen beantwoord te worden in de planuitwerking. Voor het sluiten van een realisatieovereenkomst is het daarom noodzakelijk dat er zicht is op de mogelijkheden om de benodigde gronden te verkrijgen.

Risicomanagement

Risicomanagement maakt integraal deel uit van de uitvoering van het programma. De risico's van de uitvoering van het programma zijn primair financieel van aard. Hoewel de provincie de projecten van de initiatiefnemers slechts faciliteert en geen directe uitvoeringsverantwoordelijkheid heeft, draagt de provincie wel het risico over de waarde van het programmakapitaal, zolang dat nog niet is overgedragen

voor de realisatie van de Nieuwe Natuur-projecten. Daarbij vormt de waarde van het programmakapitaal, dat besloten ligt in de gronden die zijn ingebracht voor het programma, de grootste onzekere factor.

Proces

De financieel deskundige van het programma volgt, in samenwerking met de rentmeesters en de grondeconoom, de schommelingen in de markt en vertaalt deze naar effecten op het programma. Provinciale Staten worden over de effecten geïnformeerd via de voortgangsrapportage. Waar nodig wordt om aanpassing van de financiële kaders (binnen het vastgestelde budget) gevraagd.

Binnen het programma wordt, naast het inzichtelijk maken van financiële risico's, ook gewerkt aan het in kaart brengen van andere voor het programma relevante risico's zoals plannings-, realisatie-, politiek-bestuurlijke en imagorisico's. Bij het toewerken naar realisatieovereenkomsten stellen wij voor de betreffende projecten een risicoregister op, waarin de onderkende risico's worden toegelicht. Door deze risico's tijdig in kaart te brengen, zijn we staat om in de realisatieovereenkomst afspraken vast te leggen over de wijze waarop met deze risico's wordt omgegaan.

Verder worden er in de notariële aktes bij grondtransacties kwalitatieve verplichtingen vastgelegd om de continuïteit van de natuur en de verstrekte -of nog te verstrekken- middelen te borgen.

Marktwaaarde risico

Een majeur deel van de financiële dekking van het programma ligt vast in grondposities. Het eigendom van deze gronden ligt deels bij de provincie en deels bij de programmapartners Staatsbosbeheer en Stichting Flevo-landschap. Dat deze grondposities onderhavig zijn aan schommelingen op de grond- en vastgoedmarkt, vormt een belangrijk risico op de toereikendheid van de financiële dekking binnen het programma. De opgetreden wijzigingen in de afgelopen periode zijn in de paragraaf financieën toegelicht. De ontwikkelingen laten momenteel een trend van stijgende grondwaarden zien. Het gevolg daarvan is dat de te verwerven gronden een hogere waarde hebben dan waarmee rekening was gehouden in het toewijzingsbesluit. Oftewel, we hebben te maken met hogere kosten om de benodigde hectares te kunnen verwerven. Dat leidt soms tot verschuivingen of aanpassingen op projectniveau. Doordat anderzijds de marktwaaarde van de gronden die het programmakapitaal vormen ook in waarde toeneemt, is het netto-effect van de stijgende grondwaarden op programmaniveau beperkt.

Risico op schadeclaims

Binnen het programmakapitaal (reserve) is een budget opgenomen voor het risico op schadeclaims. Dit budget was op basis van het PS-besluit en na de actualisatie van het programma in februari 2016 € 844.000. In totaal zijn er schadevergoedingen uitgekeerd voor een bedrag van € 136.000, waardoor er nog € 708.000 voor het risico op schadeclaims resteert.

Monitoring

De risico's en de financiële consequenties worden voortdurend gemonitord. Het gaat hierbij met name om de risico's en onzekerheden met betrekking tot grond. Omdat RVB een partij is met grote grondposities ter plaatse van de projecten, wordt momenteel gewerkt aan nadere afspraken met RVB, die er op gericht zijn om zo snel mogelijk overeenstemming te krijgen over het beschikbaar krijgen van de benodigde gronden. Wanneer die overeenstemming is bereikt, vervalt een belangrijke onzekerheid voor het programma.

Risicobuffer

Bij aanvang van het programma werd aangenomen dat een risicobuffer van 5% van het programmakapitaal toereikend zou moeten zijn. In 2017 hebben wij de risico's geactualiseerd op basis van de voortgang van het programma en de actuele ontwikkelingen. In de volgende tabel is een specificatie opgenomen van de onderkende risico's.

Risico's pNN (€ x 1.000)				
Omschrijving		Impact	aandeel (%)	Gewogen risico
Verplichtingen uit realisatieovereenkomsten	2.000	Groot	75%	1.500
Marktwaaarderisico grond en opstallen	6.000	Groot	75%	4.500
Projectspecifieke risico's	5.000	Matig	50%	2.500
Lagere inkomsten verpachting	400	Zeer groot	90%	360
Intensivering ondersteuning	500	Zeer groot	90%	450
Incourantheid percelen	500	Groot	75%	375
Schadeclaims	700	Klein	25%	175
Totaal risico's	15.100			9.860

Er is op dit moment een risicobuffer van € 10,3 miljoen aanwezig, wat overeen komt met 11,9% van het totale resterende programmakapitaal. Kwantitatief is dat een aanzienlijke omvang, we moeten er echter rekening mee houden dat de buffer uit zowel grond als geld bestaat en bovendien is verdeeld over de drie partners binnen het programma. De toename ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage wordt voornamelijk veroorzaakt door de toegenomen marktwaarde van de gronden. Pas wanneer voor alle projecten de eindafrekening heeft plaats gevonden kan het daadwerkelijke restsaldo worden bepaald.

De omvang van de buffer is toereikend om de nu onderkende risico's (gewogen risico is € 9,86 miljoen) af te dekken en er is geen reden om de risicobuffer aan te passen.

Natuurcompensatie

Met het ontmantelen van Oostvaarderswold is een natuurcompensatieopgave van 365,5 hectare bij Staatsbosbeheer en Stichting Flevo-landschap belegd. Met het besluit van Provinciale Staten van december 2014 om in te stemmen met de toewijzing van de projectvoorstellen programma Nieuwe Natuur is vastgesteld dat de compensatieopgaven landen binnen de projectvoorstellen Oostvaardersplassen-gebied, De Eemvallei, Kop van het Horsterwold en Noorderwold- Eemvallei.

In de intentieovereenkomsten tussen de indieners van deze projecten (Staatsbosbeheer en Stichting Flevo-landschap) en de provincie is afgesproken dat indieners in hun planuitwerking onderzoeken en inzicht geven op welke wijze invulling gegeven wordt aan de compensatie, alsmede het verkrijgen van goedkeuring door bevoegd gezag. In de realisatieovereenkomst wordt de compensatie definitief vastgelegd.

In onderstaand overzicht is opgenomen welke opgave er binnen het programma Nieuwe Natuur ligt, waarbij onderscheid is gemaakt in compensatie van kiekendiefferagegebied, Ecologische Hoofdstructuur (EHS)/Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Boswet en waar de compensatie voor nodig is/vandaan komt.

Opgave		Oppervlakte
Kiekendief	Diverse bestemmingsplannen Almere	115 ha
	<i>Subtotaal</i>	<i>115 ha</i>
EHS/NNN	Tracébesluit A6, zijnde 72 hectare bos en 61 hectare moeras	133 ha
	Tracébesluit A6, zijnde 7,5 hectare moeras	7,5 ha
	<i>Subtotaal</i>	<i>140,5 ha</i>
Bos	Diverse bestemmingsplannen	75 ha
	Aanleg Hanzelijn	35 ha
	<i>Subtotaal</i>	<i>110 ha</i>
Totaal		365,5 ha

De opgave is verdeeld onder Staatsbosbeheer (SBB) en Stichting Flevo-landschap (SFL).

- SFL realiseert 104,5 hectare EHS/NNN bestaande uit 68,5 hectare moeras en 36 hectare bos. Deze opgave is opgenomen in de intentieovereenkomst Noorderwold-Eemvallei.
- SBB realiseert binnen het programma Nieuwe Natuur 115 hectare van de in totaal te compenseren 150 hectare kiekendiefferagegebied. Deze opgave is momenteel belegd in de intentieovereenkomst Oostvaardersplassen. De overige 35 hectare kiekendiefferagegebied heeft Staatsbosbeheer buiten het programma Nieuwe Natuur om in het Trekweggebied gerealiseerd.

In de Kop van het Horsterwold wordt momenteel 80 hectare Boswetcompensatie gerealiseerd. Met het bevoegd gezag is afgesproken dat het is toegestaan om van die 80 hectare 36 hectare te begrenzen als EHS/NNN. In de realisatieovereenkomst Eemvallei-Zuid is opgenomen dat in de eerste fase de resterende 30 hectare Boswetcompensatie wordt gerealiseerd.

Opgave	Realisatie		Indiener
	Oppervlakte	Project	
Kiekendief: 115 ha	115 ha	Oostvaardersplassen	SBB
EHS/NNN: 140,5 ha	104,5 hectare (68,5 hectare moeras en 36 hectare bos)	Noorderwold-Eemvallei	SFL
	36 ha	Kop van het Horsterwold	SBB
BOS: 110 ha	80 ha	Kop van het Horsterwold	SBB
	30 ha	Eemvallei-zuid (eerste fase)	SBB

Aanvullend op voornoemde opgave binnen het programma Nieuwe Natuur is momenteel in de intentieovereenkomst Oostvaardersplassen een opgave voor Staatsbosbeheer opgenomen van 3,5 hectare kiekendiefferagegebied voor de verbindingsweg en halve aansluiting A6. Daarnaast is in de realisatieovereenkomst Kop van het Horsterwold voor Staatsbosbeheer opgenomen om 1 hectare bos te realiseren dat als EHS/NNN begrensd wordt voor een ruimtelijk ontwikkeling van Staatsbosbeheer zelf. Omdat deze opgaven buiten het programma Nieuwe Natuur vallen, wordt verwerving, inrichting en beheer ervan niet uit het programma Nieuwe Natuur gefinancierd.

Aanpassing Provinciaal omgevingsbeleid

In het besluit van Provinciale Staten van 17 december 2014 is onder beslispoint 7 opgenomen dat Gedeputeerde Staten een aanpassing van provinciaal beleid en relevante verordeningen moeten voorbereiden en ter besluitvorming aan Provinciale Staten moeten voorleggen. Expliciet is daarbij verwezen naar het Omgevingsplan Flevoland, de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland 2012 (opnemen van de (nieuwe) EHS-begrenzing) en de verordening Groenblauwe zone.

Deze opdracht is uitgevoerd. Op 7 december 2016 hebben Provinciale Staten de partiële herziening Omgevingsplan 2006 - onderdeel natuur en de 4e wijziging van de verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland 2012 vastgesteld. Tegelijkertijd zijn de Structuurvisie Oostvaarderswold en de Verordening groenblauwe zone ingetrokken. Daarmee zijn alle verwijzingen naar het project Oostvaarderswold uit Flevolands beleid en regelgeving verwijderd en zijn de compensatieafspraken juridisch geborgd.

PROJECTEN

1. URKERVELD	15a. VOEDSELBOSSEN
3. NIEUWE NATUUR BIJ SCHOKLAND	15b. DE SPEELWILDERNIS
6. RUIMTE EN LUCHT VOOR NATUUR	15d. HET LUIERPARK
8. OOSTKANT DRONTEN	16. KOP VAN HET HORSTERWOLD (INCL. KROONBOS)
8a. LANDGOED VOSSEMEER	17. NOORDERWOLD - EEMVALLEI
8b. LANDGOED WILDRIJCK	17a. VIERKANTE METER NATUUR
9. NATUUR OP G38	18. PIONIERNATUUR FLEVOLAND
10. SWIFTERPARK	19. NATUURBOERDERIJ DE VLIERVELDEN
12. OOSTVAARDERSPLASSEN	21. HARDERBROEK EN HARDERBOS VERBONDEN
15. DE EEMVALLEI-ZUID	22. GOUDEN RANDEN LANGS PAMPUSHOUT

1 URKERVELD

INDIENER

Gemeente Urk

Projectbeschrijving

Kern van het projectvoorstel is de aanleg van een overgangszone tussen het Urkerbos (al bestaand natuurgebied in beheer bij Stichting Flevo-landschap), de dijk met het IJsselmeer en het open agrarisch gebied. Het gaat om natuurontwikkeling waarbij ook aandacht wordt besteed aan cultuurhistorie en recreatie. Vanuit het bestaande bos worden lobben met struweel aangeplant. Tussen de struwelen en naar de dijk toe wordt de huidige vegetatie geleidelijk omgevormd tot kruidenrijk grasland. Zo ontstaat een overgang van bos naar grasland. De gemeente Urk heeft eigen middelen gereserveerd voor de aanleg van een fietspad door het gebied, waardoor er een logische recreatieve lus door het natuurgebied komt, die de IJsselmeerdijk en de Westermeerweg verbindt.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: in afronding	Status: in concept gereed	Status: nog niet gestart
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Stichting Flevo-landschap en de gemeente Urk hebben in december 2016 de intentieovereenkomst met de provincie ondertekend. Daarin is opgenomen dat Stichting Flevo-landschap, met haar ervaring in gebiedsprocessen, de leiding neemt in de planuitwerking, uiteraard op basis van frequent overleg met de gemeente Urk.

In de Gemeenteraad van Urk is in december 2016 breed steun uitgesproken voor de ontwikkeling van het project Urkerveld en is de reservering van de middelen voor de aanleg van een fietspad door Urkerveld bekrachtigd. Het beheer van het fietspad ziet de gemeente als haar verantwoordelijkheid.

Het project wordt uitgevoerd op grondgebied van de gemeente Noordoostpolder, die te kennen heeft gegeven een positieve grondhouding te hebben met betrekking tot de ontwikkeling van Urkerveld en de daarvoor benodigde bestemmingswijziging.

De daadwerkelijke overdracht van de benodigde gronden is in de loop van 2017 geëffectueerd. Parallel daaraan wordt nu gewerkt aan de afronding van de planuitwerking. De verwachting is dat dit binnen afzienbare tijd tot een ondertekende realisatieovereenkomst zal leiden.

Risico-analyse Urkerveld

GROND EN FINANCIËN

Het betreffende perceel is eigendom geworden van Stichting Flevo-landschap als onderdeel van een grondruil tussen RVB en het programma Nieuwe Natuur in juli 2017. Voor verwerving, inrichting en beheer van natuur voor 10 jaar zijn middelen gereserveerd uit het programmabudget Nieuwe Natuur. De Raad van gemeente Urk heeft maximaal € 130.000 uit eigen middelen gereserveerd om een fietspad door het projectgebied aan te leggen.

DRAAGVLAK

Binnen de gemeentelijke organisatie en de lokale gemeenschap is het draagvlak voor dit project groot. Aandachtspunt is de communicatie met omwonenden en met de gemeente Noordoostpolder. In de loop van 2017 is over de plannen gesproken met omwonenden. In de loop van 2018 zal bij de uitwerking van de plannen de communicatie met de omwonenden van het project geïntensiveerd worden. Er zijn geen signalen dat omwonenden bezwaren tegen de plannen hebben. Nadat de realisatieovereenkomst is getekend zal op korte termijn de formele procedure voor bestemmingswijziging worden gestart, dan zal concreet duidelijk worden of er lokale weerstanden bestaan.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

Na de ondertekening van de intentieovereenkomst zijn de gemeente Urk en Stichting Flevo-landschap gestart met de planuitwerking met een sluitende business case. De planuitwerking is vrijwel gereed en dient als basis voor het aangaan van de realisatieovereenkomst welke nog in 2017 ondertekend kan worden.

JURIDISCH

Het project is ingediend door gemeente Urk, maar ligt formeel op grondgebied van de gemeente Noordoostpolder. De gemeente Noordoostpolder staat positief tegenover het project en de daarvoor benodigde bestemmingswijziging. Na de ondertekening van de realisatieovereenkomst zal de procedure opgestart worden.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Het beheer na 10 jaar zal in de planuitwerking aan de orde komen.

PLANNING

In december 2016 is de intentieovereenkomst ondertekend. Vrij snel daarna hebben de initiatiefnemers een Plan van Aanpak ingediend. Dat is goedgekeurd door de provincie en daarmee is de afgesproken bijdrage in de voorbereidingskosten beschikbaar gekomen. Met de duidelijkheid over de grondtransactie staan alle seinen op groen om binnen de kaders van het programma Nieuwe Natuur tot een realisatieovereenkomst te komen. De opgave is om de planuitwerking definitief te maken, inclusief een goedgekeurd business plan. De planning gaat uit van realisatie van het project in 2018. Er is op dit moment geen reden om deze planning aan te passen.

Constatering voortgang project in relatie tot afsluiten rOVK

Medio 2017 zijn de benodigde gronden beschikbaar gekomen. Daarmee zijn de voorbereidingen van het project in een stroomversnelling gebracht. De planuitwerking en de business case zijn vrijwel gereed. Er is daardoor zicht op het ondertekenen van de realisatieovereenkomst.

3 NIEUWE NATUUR BIJ SCHOKLAND

INDIENER

Gemeente Noordoostpolder en Stichting Flevo-landschap

Projectbeschrijving

De gemeente Noordoostpolder (NOP) en Stichting Flevo-landschap zijn de initiatiefnemers van het project Nieuwe Natuur bij Schokland. Zij hebben het plan om in het zuidelijke deel van het Werelderfgoed Schokland een natuurgebied van circa 200 hectare te realiseren. Op de plaats van voormalige rivierduinen wordt het grondwaterpeil verhoogd en ontstaat natte natuur, beleefbaar en toegankelijk voor recreanten en toeristen. Het plan maakt deel uit van een groter initiatief om de archeologische waarden in de ondergrond te beschermen. Voor dit plan is een business case opgesteld.

De rivierduinen liggen voornamelijk aan de noordzijde van het plangebied. Dit gebied moet dan ook het meest vernat worden om de archeologische waarden te beschermen. Hier is als natuurtipe weidevogel-grasland mogelijk. In de rest van het plangebied wordt het grondwaterpeil niet opgezet. Hier blijven andere vormen van landbouwkundig medegebruik mogelijk, zoals fauna- en kruidenrijk grasland en natuurvriendelijke biologische akkers.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: opgestart	Status: opgestart	Status: nog niet gestart

Samenvatting project & procesvoortgang

Het zuidelijke duingebied van het Werelderfgoed Schokland is aangewezen als gebied waar gestreefd moet worden naar behoud van de archeologische waarden. Door de inklinking van het veen en klei, het landbouwkundige gebruik en doordat onder invloed van zuurstof het organische materiaal oxideert, worden deze archeologische waarden bedreigd. Door de grond te vernatten kan verdere oxidatie en het verlies van archeologische waarden worden tegengegaan. Door de vernatting wordt deze grond ongeschikt voor de landbouw, tegelijkertijd ontstaan er juist kansen voor natuur en recreatie.

In aanvulling op de maatregelen tot behoud van archeologische waarden heeft de gemeente NOP het voornemen om een nieuw Werelderfgoedcentrum binnen de grenzen van het Werelderfgoedgebied te realiseren ter vervanging van het Museum Schokland. Het idee is dat het gaat fungeren als toegangspoort voor het beleven van de natuurlijke, landschappelijke, archeologische en historische waarden in het gebied. Zo willen de gebiedspartners de beleefbaarheid en recreatieve ontwikkeling van Schokland verder stimuleren. Het beoogde Werelderfgoedcentrum maakt zelf geen deel uit van het project Nieuwe Natuur bij Schokland.

Met het project Nieuwe Natuur bij Schokland worden dus verschillende belangen gediend:

- Het biedt de mogelijkheid om nieuwe, natte natuur te creëren en draagt daarmee bij aan het programma Nieuwe Natuur en aan de doelen van Stichting Flevo-landschap;
- Het biedt de mogelijkheid om archeologische waarden te behouden en draagt daarmee bij aan de cultuurhistorische opgaven van het Rijk;
- Het biedt de mogelijkheid om het gebied rond de toeristische trekpleister Schokland aantrekkelijker te maken en draagt daarmee bij aan de doelstellingen van de gemeente Noordoostpolder;
- Het Waterschap heeft een belang in het project omdat het waterregiem rond Schokland zal worden gewijzigd.

Provinciale Staten hebben besloten vanuit het programma Nieuwe Natuur middelen aan het project toe te wijzen, waarmee de aankoop, de inrichting en het beheer (10 jaar) van 91 hectare nieuwe natuur in het plangebied mogelijk wordt gemaakt. Op basis van de business case (goedgekeurd door de siteholdergroep, waarin het Rijk, de gemeente, het Waterschap, LTO-Noord, de provincie en Stichting Flevo-landschap bestuurlijk zijn vertegenwoordigd) is in de intentieovereenkomst opgenomen dat de provincie Flevoland een maximaal bedrag toewijst van € 10.287.500, voor realisatie van ca 91 hectare nieuwe natuur. De cofinanciering van het andere deel moet bij andere stakeholders vandaan komen. In de op te stellen realisatieovereenkomst tussen de gemeenten Noordoostpolder, Stichting Flevolandschap en provincie Flevoland moeten de cofinancieringsafspraken worden vastgelegd.

Het Waterschap Zuiderzeeland en Stichting Flevo-landschap hebben hun bijdrage al geformaliseerd. De Rijksoverheid heeft formeel 2 miljoen euro toegezegd. Daarnaast heeft het Rijk aangegeven dekking te zullen vinden voor de resterende bijdrage. Dit is echter nog niet formeel geregeld omdat het Rijk meent dat in beginsel eerst de regio orde op zaken moet hebben. Het Rijk is, naast medefinancier, via RVB ook grondeigenaar van circa 50% van de percelen. De verwachting is dat het Rijk in december 2017 een formeel besluit neemt met betrekking tot de resterende bijdrage.

Over de bijdrage van de gemeente NOP zou de gemeenteraad op 27 november 2017 besluiten.

B&W hebben daartoe een voorstel aan de gemeenteraad verstuurd. In dit raadsvoorstel zijn enkele uitgangspunten opgenomen, onder andere over het beleggen van de risico's, die niet passen binnen de kaders van het programma Nieuwe Natuur en de afspraken die zijn gemaakt met de siteholdergroep. Een van de basisprincipes van het programma Nieuwe Natuur is dat het aan de initiatiefnemer(s) is om te zorgen dat risico's worden afgedekt.

Vanwege deze situatie en het ontbreken van een afgeronde formele besluitvorming rond de bijdragen van gemeente NOP én het Rijk is er op het moment van het schrijven van deze tussenbalans nog geen zicht op de financiële haalbaarheid van het project en dus ook niet op het afsluiten van een realisatieovereenkomst.

Risico-analyse Nieuwe Natuur bij Schokland

GROND EN FINANCIËN

De grondverwervingskosten bedragen ongeveer 65% van de totale projectkosten. Het proces om de grond te verwerven is complex vanwege de verschillende eigenaren en pachters en de diverse belangen van betrokkenen. Afspraak is dat de grondtransacties vrijwillig, marktconform en transparant moeten zijn.

Deze (minnelijke) verwerving is een risico voor het project: mogelijk kunnen gronden (gedeeltelijk) niet verworven worden of willen de zittende pachters niet verplaatsen. Het niet of slechts gedeeltelijk kunnen verwerven van percelen betekent dat (een deel van) het project niet gerealiseerd kan worden.

Het risico kan worden beperkt door pachters de mogelijkheid van verplaatsing naar passende bedrijven aan te bieden. De gronden in het plangebied zijn ongeveer voor de helft in bezit van RVB en grotendeels in reguliere pacht bij agrariërs. RVB heeft aangegeven te willen meewerken aan het beschikbaar stellen van ruilgronden, c.q. ruilbedrijven. Of er passende ruilbedrijven beschikbaar zijn, is niet zeker. Het is ook niet uit te sluiten dat RVB voor deze medewerking kosten in rekening zal brengen die ten laste komen van de business case.

De kosten voor het pachtvrij maken van de gronden zijn geschat op €3,2 miljoen. Echter, in de business case is hiervoor geen kostenpost en dekking opgenomen. Dat moet wel gebeuren. In de intentieovereenkomst tussen gemeente NOP, Stichting Flevo-landschap en de provincie is (conform de kaders van het programma Nieuwe Natuur) afgesproken dat de afdekking van dit risico voor de initiatiefnemers is. Ook tussen de partijen in de siteholdergroep is afgesproken dat het bij (dreigende) financiële overschrijdingen aan de initiatiefnemer(s) is om keuzes te maken over de wijze waarop de risico's worden opgevangen in de business case. Deze keuzes worden, indien nodig, door de initiatiefnemer(s) ter beoordeling voorgelegd aan de siteholdergroep. Met het ministerie van OC&W is besproken dat dit kan betekenen dat de ambitie van het project wordt bijgesteld.

De totale investering voor het natuurproject is € 32,2 miljoen. De provincie Flevoland (met ca € 10,3 miljoen), Stichting Flevo-landschap (met € 1,5 miljoen) en het Waterschap Zuiderzeeland (met € 250.000) hebben al formeel besloten over hun bijdrage. De Rijksoverheid heeft tot op heden € 2,0 miljoen hard toegezegd. Er is nog geen formeel besluit over de resterende bijdrage.

Deze is wel bestuurlijk toegezegd. De verkoop en pachtinkomsten leveren ca. € 9,5 miljoen op. De gemeente NOP is voornemens het restant van € 2,3 miljoen voor haar rekening te nemen, maar moet hier ook nog formeel over besluiten.

Genoemde bedragen zijn opgenomen in de business case, die is goedgekeurd door de siteholdergroep.

Voor de start van het project is het noodzakelijk dat de gemeente NOP en het Rijk hun financiële bijdrage aan het project formaliseren. Besluitvorming bij de gemeente NOP was voorzien in november en die bij het Rijk in december 2017. De besluitvorming over de financiële bijdragen van het Rijk en/of gemeente NOP vormen een risico voor het project waar de provincie beperkt invloed op kan uitoefenen en geen beheersmaatregelen tegen kan nemen. Zonder de bijdragen van deze beide partijen kan het project in de beoogde omvang zoals vastgelegd in de business case, niet worden uitgevoerd.

Een ander financieel aspect waarover nog geen consensus is, betreft het dragen van verantwoordelijkheid voor de financiële risico's van de uitwerking en uitvoering van het project. Volgens de kaders van het programma Nieuwe Natuur zijn de projectindieners bij dreigende overschrijding verantwoordelijk voor het financiële risico en het nemen van beheersmaatregelen, bijvoorbeeld door andere keuzes te maken om het financiële risico binnen de business case te kunnen opvangen. Met het ministerie van OCW is besproken dat dit kan betekenen dat de ambitie voor het project wordt bijgesteld.

Over de bijdrage van de gemeente NOP zou de gemeenteraad op 27 november 2017 besluiten. B&W hebben daartoe een voorstel aan de gemeenteraad verstuurd. In dit raadsvoorstel zijn enkele

uitgangspunten opgenomen, onder andere over het beleggen van de risico's, die niet passen binnen de kaders van het programma Nieuwe Natuur en de afspraken die zijn gemaakt met de siteholdergroep. De gemeente is daar op geweest, waarna het raadsvoorstel is ingetrokken. Momenteel wordt gezamenlijk gewerkt aan een nieuw voorstel.

Of de gemeente NOP bereid is om de benodigde financiële bijdrage voor het project te leveren én de verantwoordelijkheid te nemen voor de (financiële) risico's van het project is op dit moment nog niet duidelijk.

Pas wanneer de (resterende) financiële bijdragen van Rijk en gemeente NOP formeel zijn toegezegd en er consensus is over de belegging van de projectrisico's, kan een realisatieovereenkomst gesloten worden tussen de gemeente NOP, Stichting Flevo-landschap en provincie Flevoland.

DRAAGVLAK

De gemeente NOP en Waterschap Zuiderzeeland voeren gesprekken met eigenaren, pachters en agrariërs in de regio. Er bestaan in de omgeving van het Werelderfgoed zorgen over de effecten van de waterpeilverhoging en vernatting voor het project Nieuwe Natuur Schokland in relatie tot bodemdaling. Deze zorgen liggen vooral in het noordelijk deel dat vooral door de fysieke samenstelling van de bodem duidelijk anders is dan het zuidelijke deel. Het noordelijk deel maakt ook geen onderdeel uit van het Nieuwe Natuur-project. Uitgangspunt in de business case voor het project Nieuwe Natuur bij Schokland is daarom dat het aangepaste watersysteem geen onacceptabele uitstraling naar de omgeving heeft. Het Waterschap Zuiderzeeland en LTO-Noord zijn nauw betrokken bij het project. Het Waterschap zal de monitoring uitvoeren om positieve en negatieve effecten in de gaten te houden. In een recent onderzoek in opdracht van de gemeente NOP wordt de conclusie getrokken dat er geen directe relatie is tussen het plangebied en de vraagstukken die aan de noordelijke kant van Schokland spelen.

Het is aan de initiatiefnemers om draagvlak te verkrijgen. Het ontbreken van voldoende draagvlak kan een risico voor het project vormen, omdat dit de beschikbaarheid van de benodigde gronden negatief kan beïnvloeden: grond komt mogelijk niet of later dan gepland beschikbaar.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

Er zijn in 2017 door de initiatiefnemers stappen gezet in de planuitwerking en de ontwikkelstrategie richting de realisatieovereenkomst. Inhoudelijk is de planuitwerking nagenoeg gereed. Wat nog ontbreekt, is een risicoparagraaf inclusief te nemen beheersmaatregelen en een overzicht van de taken, rollen en verantwoordelijkheden van de partijen.

In de business case is uitgegaan van een stapsgewijze ontwikkeling, waarbij de vernatting in delen wordt gerealiseerd. Door de uitvoering van het project gefaseerd aan te pakken, willen initiatiefnemers het project in de uitvoering beheersbaar maken. Per fase nemen de initiatiefnemers en provincie Flevoland een besluit over de verwerving en inrichting van een (deel) gebied. Elke fase moet leiden tot een afgerond en functionerend (deel)gebied.

Hoewel een groot deel van het voorbereidende werk is uitgevoerd, kan er nog geen realisatieovereenkomst worden afgesloten omdat het Rijk en de gemeente NOP eerst hun beoogde bijdragen moeten formaliseren om de business case ook echt sluitend te krijgen. Daarnaast moet het probleem rond de verantwoordelijkheid voor de projectrisico's zijn opgelost.

Een aandachtspunt daarbij is dat de intentieovereenkomst op 31 december 2017 afloopt, nadat deze al een tweede keer was verlengd. Als er voor eind 2017 geen realisatieovereenkomst is ondertekend, is afgesproken dat partijen zich beraden of en zo ja op welke wijze het project wordt vervolgd.

JURIDISCH

Verwacht wordt dat een planologische wijziging nodig zal zijn. Het bestemmingsplan moet worden aangepast om de natuur te kunnen realiseren. Op basis van de nadere planuitwerking kan worden bepaald of en zo ja welke vergunningen er verder nog nodig zijn om tot realisatie te kunnen overgaan.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Hoe het beheer er vanaf het elfde jaar uit zal komen te zien, wordt momenteel in de business case, die deel uitmaakt van de nadere planuitwerking, uitgewerkt.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

Ondanks voortgang op uitwerking van het project is nog geen realisatieovereenkomst tot stand gekomen en is ook nog geen zicht op een ondertekende realisatieovereenkomst.

De projectgroep bereidt gezamenlijk een risicoanalyse en ontwikkelingsstrategie voor, die de voornaamste financiële aspecten moet oplossen. De risicoanalyse en ontwikkelstrategie zijn ook mede input voor de gemeentelijke besluitvorming die gepland is voor januari 2018. Vanuit de siteholdergroep wordt blijvend druk uitgeoefend op het Rijk om de voorgestelde financiële bijdrage voor het project te effectueren.

Hieraan liggen voornamelijk financiële aspecten ten grondslag, die zich buiten de invloedssfeer van de provincie bevinden. Het betreft hier een project dat veel doelen dient, derhalve moeten er (financiële) afspraken worden gemaakt met diverse stakeholders. De besluitvormingsprocessen hiervoor verlopen niet altijd in het tempo dat wenselijk is voor het project:

- Het Rijk en gemeente NOP moeten nog formeel besluiten over hun bijdrage aan het project. Zonder deze beslissing is de business case voor het Nieuwe Natuurproject niet sluitend. Dat kan betekenen dat het project niet in de beoogde omvang kan worden uitgevoerd.
- Er moet consensus worden bereikt over de verantwoordelijkheid voor de (financiële) risico's van het minnelijk verkrijgen van gronden en het pachtvrij maken. Die hoort volgens de uitgangspunten van het programma Nieuwe Natuur bij de projectindieners te liggen. Vooralsnog is niet duidelijk hoe zij daar mee (willen) omgaan.

6 RUIMTE EN LUCHT VOOR NATUUR

INDIENER

Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum en Vereniging Natuurmonumenten.

Projectbeschrijving

Het Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum (NLR) en Vereniging Natuurmonumenten willen met het project een robuuste schakel tussen Nationaal Park Weerribben-Wieden en het Voorsterbos/Waterloopbos realiseren. Het Nieuwe Natuur-project maakt deel uit van het plan van NLR om nieuwbouw te realiseren. Voor de financiering daarvan wil NLR circa 151 hectare grond afstoten. Het door NLR ingediende voorstel voor Nieuwe Natuur is niet volledig gehonoreerd: er is een bijdrage vanuit het programma Nieuwe Natuur toegewezen voor de realisatie van ongeveer 50 hectare natuur, in plaats van de ingediende 151 hectare. NLR ziet zich daarmee voor de opgave gesteld om de overige 101 hectare grond op een andere manier te gelde te maken om de beoogde nieuwbouw te kunnen financieren. Daarbij heeft NLR aangegeven het Nieuwe Natuur-project alleen te willen uitvoeren wanneer een oplossing is gevonden voor de resterende hectares waarmee de business case voor de nieuwbouw rond is.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: opgestart	Status: nog niet gestart	Status: nog niet gestart
					

Samenvatting project & procesvoortgang

De voortgang van dit project wordt in belangrijke mate bepaald door de ontwikkelingen op het gebied van de NLR-hectares waarop géén nieuwe natuur zal worden gerealiseerd. NLR heeft de realisatie van de nieuwe natuur nadrukkelijk afhankelijk gesteld van het vinden van een nieuwe bestemming voor de resterende hectares. Deze afhankelijkheid is eind 2016 als randvoorwaarde benoemd in de intentieovereenkomst die met de provincie is afgesloten.

Er worden verschillende scenario's uitgewerkt voor het te gelde maken van de 101 hectare die NLR naast de Nieuwe Natuur-hectares wil afstoten. Een complicerende factor daarbij is dat het Rijk recht heeft op terugkoop tegen historische kostprijs. Dit recht was opgenomen in de grondtransactie van het Rijk naar NLR. Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) heeft eerder aangegeven gebruik te willen maken van dit recht, mocht dat aan de orde zijn. Na diverse gesprekken heeft RVB in 2017 aangegeven, dat zij zich in principe ook kan vinden in een eventuele erfpachtovereenkomst tussen NLR en een andere partij.

Vooralsnog hebben de onderzochte alternatieven voor de 101 hectare af te stoten grond van NLR nog niet tot een concreet resultaat geleid. Daardoor is het afsluiten van een realisatieovereenkomst voor het Nieuwe Natuur-project nog niet aan de orde. De in 2016 afgesloten intentieovereenkomst loopt op 31 december 2017 af.

Ter voorbereiding van de verdere planuitwerking van het Nieuwe Natuur-project hebben NLR en Natuurmonumenten in augustus 2017 opdracht gegeven om de hectares die bedoeld zijn voor nieuwe natuur te taxeren. De intentie is dat NLR het plangebied in (eeuwigdurende) erfpacht uitgeeft aan Natuurmonumenten door middel van een marktconforme canon. Zodra NLR en Natuurmonumenten akkoord zijn met de vaststelling van het plangebied en het advies van de taxateurs, wordt in afstemming met de provincie een voorstel voor een erfpachtovereenkomst opgesteld. Als de partijen het vervolgens eens worden over het vervolgtraject, wordt gestart met de verdere planuitwerking inclusief de business case. Deze kan snel worden voltooid. Op dit moment wordt geen ander risico gezien voor de business case van het Nieuwe Natuur-project, dan de afhankelijkheid van de business case voor de nieuwbouw van NLR.

Risico-analyse Ruimte en Lucht voor Natuur

GROND EN FINANCIËN

NLR ziet de uitvoering van het Nieuwe Natuur-project, op de toegewezen 50 hectare, onlosmakelijk verbonden met het afstoten of anderszins te gelde maken van de overige 101 hectare grond die in het ingediende plan zijn benoemd. Uitkomsten van het onderzoek naar mogelijke oplossingen in het grondspoor voor de hectares waarop geen nieuwe natuur gerealiseerd zal worden, zijn bepalend voor de business case voor de nieuwbouw van het NLR, die vervolgens bepalend is voor het al dan niet in uitvoering gaan van het Nieuwe Natuur-project.

De gronden, in eigendom van NLR, kunnen volgens het oorspronkelijk koopcontract uit 1958 niet marktconform worden verkocht. Er ligt een terugkoopoptie op waarbij RVB tegen historische kostprijs mag terugkopen. RVB heeft duidelijk gemaakt dat, mocht de grond in de verkoop gaan, zij van dat terugkooprecht tegen historische kostprijs gebruik zal maken. Daarmee zou voor NLR de business case voor de financiering van de nieuwbouw ingrijpend anders worden: de opbrengst uit de verkoop van de gronden is dan significant lager. Na diverse gesprekken met de provincie heeft RVB aangegeven, dat zij zich in principe ook wel kan vinden in een eventuele erfpachtovereenkomst tussen NLR en een andere partij. Daarmee is weer ruimte gecreëerd voor alternatieve oplossingen voor de 101 hectares. NLR heeft nog wel (extra) tijd nodig om uit te werken hoe hieraan het best invulling kan worden gegeven.

Voor de hectares die eventueel beschikbaar komen voor nieuwe natuur, hebben NLR en Natuurmonumenten in augustus 2017 gezamenlijk drie gecertificeerde taxateurs ingeschakeld om te komen tot marktconforme prijzen van de grond. Deze taxateurs geven de opdrachtgevers een

advies over de marktconforme canon. Het is de bedoeling dat NLR het plangebied in (eeuwigdurende) erfpacht uitgeeft aan Natuurmonumenten. Bij het schrijven van deze rapportage is het advies nog niet bekend. Als NLR en Natuurmonumenten akkoord zijn met de vaststelling van het plangebied en het advies van de taxateurs, zal een voorstel voor een erfpachtovereenkomst worden opgesteld, dat wordt besproken met de provincie. Als ook een akkoord met de provincie kan worden bereikt over het vervolgtraject, kan de planuitwerking inclusief de business case worden uitgewerkt.

DRAAGVLAK

Een omwonende verzet zich tegen de plannen. Initiatiefnemers en provincie hebben frequent contact met deze omwonende gehad. De bezwaren richten zich overigens niet specifiek op dit project maar meer op de werkwijze van Natuurmonumenten als natuurbeherende organisatie. Een klein deel van het beoogde projectgebied wordt momenteel gepacht door een agrariër. Bij een eventuele transactie is een zorgvuldige communicatie vanuit de initiatiefnemers met deze belanghebbende noodzakelijk. De initiatiefnemers hebben deze agrariër nog niet betrokken.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

In de intentieovereenkomst zijn afspraken gemaakt over het opleveren van een Plan van Aanpak voor het voorbereidende werk voor een planuitwerking. Er is op het moment van schrijven van deze tussenbalans nog geen Plan van Aanpak opgeleverd, wel is er inmiddels een inrichtingsschets gemaakt en is de taxatie van de grond in uitvoering. Er is nog geen zicht op het sluiten van een realisatieovereenkomst.

JURIDISCH

Voor 37 hectare van de gehonoreerde 50 hectare grond is geen bestemmingsplanwijziging nodig. Dit deel van het project heeft in het bestemmingsplan van de gemeente Noordoostpolder al de bestemming natuur. De andere 13 hectare heeft nu een andere bestemming (agrarisch en onderzoeksdoeleinden), die te zijner tijd aangepast moet worden naar bestemming natuur.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Het beheer na 10 jaar zal in de planuitwerking aan de orde komen.

PLANNING

Provincie en de initiatiefnemers hebben in het najaar van 2016 de intentieovereenkomst ondertekend die op 31 december 2017 afloopt. Daarin is de verdere planning afhankelijk gesteld van de ontwikkelingen rond de eventuele verkoop van de overige gronden die NLR wil afstoten. Vooralnog is daar nog geen zicht op en is meer tijd nodig om een oplossing voor het grondspoor te vinden.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

Of het Nieuwe Natuur-project van 50 hectare op voormalig NLR-terrein gerealiseerd kan worden, hangt vooralnog voornamelijk af van factoren die buiten de invloedssfeer van het programma Nieuwe Natuur liggen. Dat is de resultante van de insteek die NLR heeft gekozen om alleen 50 hectare nieuwe natuur aan te leggen als ook de overige 101 hectares grond op zodanige wijze zijn afgestoten dat de business case voor de geplande nieuwbouw van NLR rond is. Deze houding is van invloed op de planning, verdere uitwerking (die overigens snel kan worden opgesteld) en mogelijk zelfs op de realisatie van het Nieuwe Natuur-project.

Het grondspoor is van grote invloed op de planning van dit project. Hoewel er meerdere opties zijn verkend voor de 101 resthectares, is in het afgelopen jaar geen van deze opties voldoende concreet geworden. Gevolg daarvan is dat er op het moment van schrijven van deze rapportage nog geen Plan van Aanpak is opgeleverd voor het verder voorbereiden van de realisatie van het Nieuwe Natuurproject. Er is daarmee ook nog geen zicht op het ondertekenen van de realisatieovereenkomst.

8 OOSTKANT DRONTEN

INDIENER

Gemeente Dronten

Projectbeschrijving

De gemeente Dronten heeft een voorstel ingediend om via een programmatische aanpak een integraal bottom-up gebiedsproces op gang te brengen aan de Oostkant van Dronten. Met dit proces wil de gemeente in de randmeerzone van Roggebotzand tot het Spijkbos een zodanige herindeling van (delen van) het gebied initiëren, dat er ruimte ontstaat voor realisatie van nieuwe natuur, uitbreiding van de mogelijkheden voor recreatieve ontwikkelingen en voor landbouwstructuurversterking (bedrijfsvergroting).

Provinciale Staten hebben besloten om aan de gemeente Dronten over te laten of en zo ja op welke manier daarbij ruimte wordt geboden aan de realisatie van de projecten Landgoed Wildrijck en Landgoed Vossemeer.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: in afronding	Status: in concept gereed	Status: nog niet gestart
					

Samenvatting project & procesvoortgang

In oktober 2016 is tussen de gemeente Dronten en de provincie een intentieovereenkomst gesloten en zijn inhoudelijke en procesmatige afspraken gemaakt om te komen tot een realisatieovereenkomst en realisatie. Na een oorspronkelijk trage start zijn sinds de voortgangsrapportage van april 2017 flinke stappen gezet. Met de agrariërs in het gebied zijn diverse individuele en gezamenlijke gesprekken gevoerd om hun wensen te inventariseren. De grondhouding van de agrariërs is positief gebleken. Ook zijn er gesprekken gevoerd met terreinbeheerders, waarna Staatsbosbeheer zich bereid heeft gesteld om te participeren in het project.

Organisaties als LTO, Stivas, Kadaster en RVB zijn ook betrokken bij het proces.

Uit de inventariserende gesprekken is gebleken dat de mogelijkheden in het zoekgebied zich vooral voordoen in twee deelgebieden. Het eerste gebied ligt rond de Stobbenweg, waar een aantal agrariërs samen met Staatsbosbeheer een gezamenlijk plan uitwerkt om natuurontwikkeling en -beleving, uitbreiding van extensieve recreatie en agrarische structuurversterking te combineren. Een tweede deelgebied ligt in de omgeving van het Spijkbos waar, naast de natuur-, recreatie en agrarische doelen, ook wordt gezocht naar mogelijkheden voor een landschapskunstwerk en een betere ontsluiting van het evenemententerrein nabij Walibi.

Momenteel wordt aan de hand van taxaties en de individuele business cases van de betrokken agrariërs gewerkt aan planuitwerkingen per deelgebied, die later worden samengevoegd tot één integrale planuitwerking voor Oostkant Dronten.

Deze integrale planuitwerking vormt de basis voor de realisatieovereenkomst tussen de provincie en gemeente Dronten. Op dit moment wordt gewerkt aan een concept realisatieovereenkomst. Het lijkt er op dat voor zowel Landgoed Vossemeer en Landgoed Wildrijck geen plek is in de integrale planuitwerking.

Risico-analyse Oostkant Dronten

GROND EN FINANCIËN

De provincie heeft aan de gemeente Dronten een ruilbedrijf aan de Tarpanweg 6 te Swifterbant beschikbaar gesteld. Het gaat om 55 hectare inclusief erf en opstallen. Naast dit ruilbedrijf ter dekking van 'grondkosten' zijn vanuit het programma Nieuwe Natuur middelen beschikbaar gesteld voor inrichting en beheer van de nieuwe natuur.

Het proces om de grond op de juiste plek te krijgen is complex vanwege de verschillende eigenaren, pachters, eindgebruikers en diverse doelstellingen van betrokkenen. Daarbij speelt de waarde van de uit te ruilen dan wel te verkopen of aan te kopen percelen een belangrijke rol en komen zaken als pachtbeëindiging en afwaardering om de hoek kijken. Belangrijk is dat de transacties vrijwillig, marktconform en te verantwoorden zijn.

De gronden in de deelgebieden Stobbenweg en Spijkbos zijn grotendeels in bezit van RVB en in reguliere pacht bij agrariërs. Ook is een aantal kavels in geliberaliseerde pacht. De pachtcontracten op de voor het project benodigde geliberaliseerde kavels lopen in oktober 2017 af. RVB was voornemens om deze kavels opnieuw voor 6 jaar te verpachten. De provincie heeft verzocht om deze periode te verkorten. RVB heeft daarop besloten de nieuwe pachttermijn te verkorten naar twee jaar. Gelet op de nog te nemen processtappen, waaronder de vergunningverlening en bestemmingsplanwijziging en de mogelijke gefaseerde realisatie, behoeft dit geen issue te zijn. RVB heeft aangegeven te willen meedenken over ruilingen en aan- en/of verkopen van grond op basis van concrete voorstellen.

Op basis van gesprekken tussen gemeente, agrariërs en Staatsbosbeheer over hun wensen en eisen is voor Oostkant Dronten een concept notitie grondruil opgesteld. Deze notitie heeft als basis gediend voor de taxaties die in augustus 2017 hebben plaatsgevonden. De taxaties worden als uitgangspunt gehanteerd bij het afronden van de business cases van de agrariërs. Gelijktijdig voert de provincie gesprekken met RVB over het verkrijgen van gronden.

Daarbij speelt een “kip-ei”-discussie, omdat eigenlijk pas concreet met RVB gesproken kan worden als van de agrariërs duidelijkheid is verkregen over hun business case en de daarin opgenomen grond. Aan de andere kant zitten agrariërs te wachten op duidelijkheid en uitgangspunten die van invloed kunnen zijn op hun business case zoals de afwaardering van gronden.

Een belangrijk aspect bij het verkrijgen van gronden is de waarde van de te verkrijgen gronden in relatie tot de waarde van de door de provincie in te brengen boerderij aan de Tarpanweg. Het lijkt er op dat de door de provincie in te brengen grond meer waard is dan de te verkrijgen grond van RVB. Omdat RVB geen middelen beschikbaar mag stellen, wordt mogelijk de zuidpunt van Eemvallei-Zuid (ten zuiden van de A27) betrokken in de ruiling.

Wanneer de financiële cijfers definitief op tafel komen, kan een situatie ontstaan waarin niet alle wensen en eisen van betrokkenen gehonoreerd kunnen worden, waardoor partijen alsnog afhaken. Het is daarbij van belang om zo zorgvuldig en transparant mogelijk te werken.

DRAAGVLAK

De gemeente werkt aan een bottom-up proces dat gericht is op het verkrijgen van maximaal draagvlak. De zittende agrariërs en grondeigenaren (waaronder RVB) zijn goed aangehaakt. Ook organisaties als LTO, Stivas en Kadaster zijn betrokken bij het proces en hebben zitting in de projectgroep.

RVB is eigenaar van een groot deel van de grond die nodig is voor het project Oostkant. RVB heeft aangegeven te willen meedenken over ruilingen, aan- en/of verkopen op basis van concrete voorstellen, mits passend binnen het programma Nieuwe Natuur. Daarom worden de gesprekken over de grondrouting gevoerd tussen RVB en de provincie.

Via berichten in diverse media en door middel van brieven aan omwonenden wordt tekst en uitleg gegeven over het proces in het gebied. Van een enkele omwonende is bekend dat deze het proces kritisch volgt en daarover communiceert met de projectleider van de gemeente Dronten, die daarvoor goed bereikbaar is.

Geconstateerd kan worden dat de gemeente Dronten er zo veel als mogelijk aan doet om opvattingen uit de streek op te halen. Het onderdeel “draagvlak” lijkt om die reden geen issue te zijn voor het sluiten van een realisatieovereenkomst.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

De gemeente heeft in 2017 een visie neergelegd die de basis vormt voor de planuitwerking. De visie is gericht op het realiseren van een halfopen boslandschap dat bestaat uit mengeling van bos, struweel, water, moeras en grasland. Dit landschap biedt een grote toegevoegde waarde voor natuur én recreatie in de overgangszone tussen bestaande natuurgebieden en het agrarisch gebied en tussen de binnendijkse en buitendijkse natuur. Daarbij wordt, zeker gelet op de toekomstige aanleg van de Reevedam, die een recreatieve ontsluiting krijgt, en het Reevediep en de mogelijke ontwikkeling van het “dorp” Reeve bij Kampen, ingezet op het versterken van de recreatieve routestructuur en extensieve vormen van recreatie in de Oostkant. Onder meer worden de aanwezigheid van het oude havenhoofd van Elburg, het Torenbosje, oude zandbanken in het bos en een scheepswrak betrokken, waarbij de ontwikkeling en geschiedenis van Flevoland centraal staan. Ook worden de kansen voor een nieuw landschapskunstwerk verkend en wordt de ontsluiting van het evenemententerrein van Walibi bij het project betrokken. Het lijkt erop dat voor zowel Landgoed Vossemeer en Landgoed Wildrijck geen plek is in de integrale planuitwerking.

Momenteel wordt gewerkt aan het vervolmaken van de individuele agrarische bedrijfsplannen en business cases, die in opdracht van de gemeente Dronten worden samengevoegd tot een integrale planuitwerking. De planuitwerking, die zich richt op het deelgebied rond de Stobbenweg en de omgeving van het Spijkbos, dient als basis voor de realisatieovereenkomst. Belangrijk is om hierbij te bedenken dat niet de gemeente Dronten de nieuwe natuur gaat realiseren en beheren, maar de initiatiefnemers in de Oostkant (i.c. de betreffende agrariërs en Staatsbosbeheer). Om die reden maakt de gemeente afspraken in uitvoeringsovereenkomsten met de agrariërs over rollen, taken en verantwoordelijkheden. Omdat deze bij de realisatieovereenkomst (tussen provincie, gemeente

Dronten en Staatsbosbeheer) worden gevoegd, is het ondertekenen van de realisatieovereenkomst afhankelijk geworden van de ondertekening van de uitvoeringsovereenkomsten met de agrariërs.

JURIDISCH

Om nieuwe natuur mogelijk te maken én toch voldoende toekomstperspectief te hebben binnen hun bestaande bedrijf, hebben de agrariërs in het deelgebied omgeving Stobbenweg een aantal voorwaarden gesteld met betrekking tot het toevoegen van een toeristisch recreatief element aan hun bedrijf. Het gaat daarbij om de vergroting van een erf met 2 hectare voor de uitbreiding van een bestaande boerderijcamping, om een uitbreiding van een bestaand erf met 0,8 hectare voor de uitbreiding van een bestaand paardenpension en om het creëren van een bouwvlak voor de bouw van vijf eco-lodges met beheerschuur voor recreatie.

In het deelgebied omgeving Spijkbos geldt dat de betrokken agrariër bereid is om de huidige pachtsituatie te beëindigen. Enkele percelen worden aan de landbouw onttrokken voor nieuwe natuur. Er vindt een definitieve functieverandering plaats, als deze percelen een natuurbestemming krijgen. Om mee te kunnen werken aan de realisatie van nieuwe natuur, heeft de agrariër in kwestie het verzoek neergelegd om zijn erf uit te mogen breiden naar maximaal 2,5 hectare. Daarmee wordt meer manoeuvreerruimte gecreëerd en een plek voor de opslag van boten. De voorkeur gaat uit naar een deel van het naastliggende perceel dat in eigendom is van Staatsbosbeheer. Om aan dit verzoek te voldoen kan het planologisch noodzakelijk zijn dat de bestemming wordt gewijzigd. Eventuele natuurcompensatie komt niet voor rekening van het programma Nieuwe Natuur.

Om het gebiedsproces verder te brengen heeft het college van B&W op 12 september 2017 besloten een positieve grondhouding aan te nemen ten aanzien van de beoogde wijzigingen van het bestemmingsplan, die voortvloeien uit het grondruilplan met betrekking tot het project Oostkant Dronten, mits het concept ruimtelijke plan voldoet aan een goede ruimtelijke ordening en omgevingsaspecten.

Na het ondertekenen van de realisatieovereenkomst kunnen benodigde vergunningen worden aangevraagd en kan de procedure voor het wijzigen van bestemmingen worden gestart.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

De business cases waar de initiatiefnemers (agrariërs) aan werken, maken deel uit van de planuitwerking. Daarin wordt opgenomen op welke wijze en door wie het beheer na jaar 10 wordt voortgezet.

PLANNING

Er zijn in 2017 flinke stappen gezet ten aanzien van het ruimtelijk spoor, de planuitwerking en de grondstrategie. Gesproken kan worden van voldoende voortgang. Het gekozen bottom-up proces moet zorgvuldig worden uitgevoerd om alle partijen betrokken te houden en draagvlak te creëren voor het behalen van het gewenste eindresultaat. Dit vraagt echter meer tijd dan voorzien, zeker door de complexiteit van de grondpuzzel en het doorrekenen van de taxaties in de individuele bedrijfsplannen en de daarop volgende gezamenlijke planuitwerking. Gezien het proces dat ingewikkeld is maar goed op gang is gekomen én het draagvlak ervoor binnen de gemeente Dronten, is er vertrouwen dat de realisatieovereenkomst in de eerste helft van 2018 kan worden ondertekend.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

Gelet op de genomen stappen en de analyse van de risicofactoren is er vertrouwen in de start van de realisatie van het project voor eind 2019. Er is zicht op het ondertekenen van de realisatieovereenkomst. Daarna kan het integrale plan in meer detail worden uitgewerkt. Naar verwachting zal in de loop van 2018 definitieve duidelijkheid ontstaan over de realiseerbaarheid van dit integrale plan. De risico's zitten daarbij voornamelijk in:

- Het kunnen verkrijgen van de gronden;
- Het rondkrijgen van alle business cases van de individuele agrariërs (en hoe om te gaan met een situatie waarin bijvoorbeeld een van de betrokken agrariërs zijn business case niet rond krijgt);
- Het sluitend krijgen van de integrale business case.

9 NATUUR OP G38

INDIENER

Familie Barkema

Projectbeschrijving

Het project is geheel gehonoreerd.

Het melkveebedrijf van de indiener wordt omgevormd tot een natuurboerderij met extensief landbouwkundig medegebruik in een natuurgebied voor akker- en weidevogels. Blaarkoppen, een oud runderras, begrazen het natuurgebied. Met de opbrengsten van de kaas die van de melk van de Blaarkoppen wordt gemaakt, wordt het beheer van het gebied langdurig gefinancierd. Zo kan de nieuwe natuur op lange termijn zonder inmenging van overheden zelfstandig worden beheerd.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Op 14 juni 2016 is de realisatieovereenkomst tussen provincie en de indiener gesloten en is gestart met de inrichtingswerkzaamheden. In september 2017 is de inrichting van het project G38 afgerond. In oktober 2017 is het Waterschap voornemens de in 2015 verleende Waterwetvergunning in te trekken en een nieuwe te verlenen op basis van dezelfde inhoud, maar met aanvullende voorwaarden, waaronder het plaatsen van door indiener gewenste peilbuizen om de effecten op de omgeving te kunnen monitoren. Half oktober heeft de indiener de eindrapportage en accountantsverklaring aangeleverd. De accountant constateert dat het project binnen de financiële kaders is gebleven zoals afgesproken in de realisatieovereenkomst.

De ontstane discussie over het doorleggen van het planschaderisico is opgelost met de gemeente Lelystad. Rest nog de wijziging van het bestemmingsplan, deze is in procedure genomen. De provincie heeft geen invloed op de bestemmingplanprocedure.

Risico-analyse Natuur op G38

GROND EN FINANCIËN

Sinds juli 2016 is de benodigde ondergrond in bezit van de indiener. Op de grond rust een kwalitatieve verplichting om het natuurgebied ook privaatrechtelijk te borgen.

Uit de accountantsverklaring blijkt dat het project binnen de financiële kaders is gebleven, zoals afgesproken in de realisatieovereenkomst. Uit de financiële rapportage blijkt dat de eigen bijdrage van de indiener in het project ca € 680.000 bedraagt.

DRAAGVLAK

De indiener heeft, mede om zorgen bij een bezwaarmaker weg te nemen, met het ondertekenen van de realisatieovereenkomst toegezegd om de Natuur- en Milieucoöperatie Rivierduingebied (NMC) te vragen om een Commissie op te richten. Taak van de Commissie is het volgen van de effecten van het natuurgebied op de omgeving en het doen van suggesties als er reële onderlinge hinder wordt verwacht. Navraag bij de voorzitter van de NMC leert dat deze Commissie in een vergadering van de NMC is opgericht. Aan de daarbij aanwezige leden, waaronder de bezwaarmaker, is gevraagd om zitting te nemen. De bezwaarmaker heeft zich (nog) niet aangemeld.

Er is onder collegae agrariërs, landbouwscholen, ambtenaren, lokale verenigingen, bestuurders en wetenschappers veel belangstelling voor het project. Niet alleen vanwege het natuurgebied, het in stand houden van het Blaarkoppen-ras en het verdienmodel, maar ook vanwege het behoud van de oorspronkelijke architectuur uit de tijd van de Rijksdienst IJsselmeerpolders. Omroep Flevoland heeft daar een uitzending aan gewijd.

De Aeres Hogeschool gaat vanuit de studie toegepaste biologie met studenten diverse onderzoeken verrichten bij Natuurhoeve G38.

Na het verlenen van de Waterwetvergunning in 2015 heeft indiener aan Waterschap Zuiderzeeland verzocht om peilbuizen te plaatsen op haar eigen kavel en die van de burens om de effecten van de vernatting van het natuurgebied te kunnen monitoren en, indien nodig, te kunnen bijsturen. Dit verzoek wordt als voorwaarde in de te verlenen Waterwetvergunning in 2017 opgenomen.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

Het projectidee is uitgewerkt in het document “nadere planuitwerking en financiële onderbouwing”, dat als basis heeft gediend voor de realisatieovereenkomst. Dit is conform uitgevoerd.

JURIDISCH

De inrichtingswerkzaamheden passen binnen het vigerend bestemmingsplan. In september 2017 hebben B&W van Lelystad besloten om in de bestemmingsplanprocedure een volgende stap te zetten door het ontwerp - bestemmingsplan Klokbekeweg 7 ter visie te leggen.

Een goed gesprek tussen gemeente Lelystad en indiener over het risico op planschade en de daaraan gekoppelde verantwoordelijkheid heeft plaatsgevonden. Er is een planschade-risicoanalyse uitgevoerd. Daaruit is gebleken dat het risico op planschade te verwaarlozen is. Omdat de natuurprojecten binnen het programma Nieuwe Natuur bovendien het algemeen belang dienen, heeft de gemeente Lelystad besloten om het planschaderisico niet door te leggen bij indiener maar bij de gemeente te houden.

Tegen de Waterwetvergunning liep sinds 2015 een bezwarenprocedure die in oktober 2017 is afgerond. In de in 2015 verleende vergunning was opgenomen dat de werkzaamheden binnen twee jaar moesten zijn voltooid. Mede daardoor en vanwege het broedseizoen en de noodzaak om de runderen in de winter te stallen, is de projectindiener gestart met de werkzaamheden voordat de vergunning onherroepelijk was.

In oktober 2017 is het Waterschap Zuiderzeeland op advies van haar bezwarencommissie voornemens om te besluiten om de eerder verleende vergunning in te trekken, waarna een nieuwe wordt verleend op basis van dezelfde inhoudelijk gronden, maar nu met voorwaarden. De voorwaarden bestaan uit het plaatsen van peilbuizen bij indiener en buurman om de effecten van vernatting te kunnen monitoren, waarbij het Waterschap een meer uitgebreide nulmeting verricht. De eerder door gemeente Lelystad verleende Ontgrondingsvergunning lag voor beroep voor bij de Raad van State, maar de bezwaarmaker heeft het beroep om onbekende redenen ingetrokken.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Met de opbrengsten van het vlees, de melk en de kaas die van de melk van de Blaarkoppen wordt gemaakt, wordt het beheer van het gebied langdurig gefinancierd.

PLANNING

Het project is opgeleverd, betaald en financieel verantwoord. Wat rest is de afronding van de bestemmingsplanprocedure en de afgifte van de aangepaste Waterwetvergunning. Deze is afhankelijk van eventuele bezwaar- en beroepsprocedures. De provincie heeft hierin geen formele bevoegdheid.

Constatering voortgang project

Het project is opgeleverd, financieel verantwoord en afgerekend.

10 SWIFTERPARK

INDIENER

Familie Van Dalen

Projectbeschrijving

Het project gaat uit van het omvormen van een voormalig gronddepot naar een toegankelijk en divers natuurgebied met een grote diversiteit aan plantensoorten. Het park wordt toegankelijk voor recreanten. Een beheerschuur gaat dienst doen als stalling voor het vee dat het park gaat begrazen en wordt eveneens gebruikt als educatieruimte.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: opgestart
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Aan het eind van 2016 is voor het project een realisatieovereenkomst ondertekend. Daar is een uitgebreid en intensief proces aan vooraf gegaan van communicatie, onderzoek naar veterinaire risico's van het project op de directe omgeving en motivering van de afwaardering van de grond.

Belangrijke volgende stap in het project vormt de (gedeeltelijke) aanpassing van het bestemmingsplan. De initiatiefnemers hebben daartoe een verzoek ingediend bij de gemeente. In de periode dat het voorstel ter inzage heeft gelegen, is een enkel bezwaar ingediend. De gemeente heeft medio oktober de beantwoording van het bezwaar in voorbereiding. Vaststelling van het bestemmingsplan is dit jaar voorzien. Daarna zal de familie Van Dalen nog vergunningen voor ontgronding en voor het bouwen van de beheerschuur aanvragen.

Verder moeten tussen de familie Van Dalen en gemeente Dronten nog afspraken worden gemaakt met betrekking tot de aansprakelijkheid bij eventuele planschade.

Risico-analyse Swifterpark

GROND EN FINANCIËN

De gronden zijn in eigendom van de initiatiefnemers. Met het toekenningsbesluit Nieuwe Natuur van december 2014 is er voor het project Swifterpark een bedrag toegewezen ter compensatie van de waardevermindering door wijziging van de bestemming naar natuur. Dit bedrag wordt aan de projectindieners beschikbaar gesteld wanneer de bestemmingsplanwijziging van de projectgrond onherroepelijk is. Vaststelling van het bestemmingsplan is dit jaar voorzien.

DRAAGVLAK

Enige direct omwonenden hebben vanaf de start van het initiatief weerstand tegen het plan. De bezwaren richten zich met name op de mogelijke veterinaire risico's van de realisatie van het project voor de omliggende agrarische bedrijven. De provincie heeft daarom twee deskundige instanties onderzoek laten doen naar de mogelijke risico's ten aanzien van diverse soorten dierziekten. Conclusie van deze onderzoeken is dat het project Swifterpark geen significante vergroting van de risico's op insleep van vogelgriep, MKZ of andere dierziekten met zich meebrengt.

De PVV-Statenvructie heeft in 2017 een aanvullend onderzoek naar de veterinaire risico's van Swifterpark laten uitvoeren. Gedeputeerde Staten hebben vervolgens vastgesteld dat de conclusies van de eerdere onderzoeken in dit derde rapport van de WUR worden bevestigd. Belangrijkste hoofdconclusie van de WUR is dat er op basis van actuele wetenschappelijke inzichten niet kan worden aangetoond dat er risicofactoren bij komen als het Swifterpark wordt gerealiseerd. Gedeputeerde Staten blijven dan ook van mening dat de besluitvorming over de gesloten realisatieovereenkomst zorgvuldig is gebeurd. Bovendien is in de realisatieovereenkomst vastgelegd dat er een bestemmingplanprocedure gevolgd moet worden waarin bezwaren en mogelijke planschaderisico's een plek moeten krijgen via het bevoegd gezag (de gemeente Dronten). Er is dus pas sprake van onomkeerbare besluiten als die procedure met een positieve uitkomst (dus wijziging van de bestemming naar natuur) is afgerond.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

De realisatieovereenkomst is getekend. De initiatiefnemers organiseren de procedure voor de bestemmingswijziging, de vergunningen die nodig zijn voor de planrealisatie en stemmen met gemeente Dronten af waar de planschaderisico's belegd worden. Programma Nieuwe Natuur faciliteert bij deze processen waar mogelijk.

JURIDISCH

In de realisatieovereenkomst is opgenomen dat initiatiefnemers de gemeente Dronten verzoeken om een planologische wijziging door te voeren, waarbij expliciet het gebruik voor natuurdoeleinden wordt toegestaan. Het zal gaan om een (gedeeltelijke) herziening van het bestemmingsplan. Het voorontwerp heeft in de zomer ter inzage gelegen en bij sluiting van de wettelijke termijn van zes weken bleek er een enkele reactie te zijn van drie personen. De gemeente is nu de beantwoording van de zienswijze aan het voorbereiden voor de besluitvorming in het najaar in het college van de gemeente Dronten. Dit ligt buiten de verantwoordelijkheid van de provincie. Vaststelling van het bestemmingsplan is dit jaar voorzien.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Om de nieuw gerealiseerde natuur langdurig te borgen is een kwalitatieve verplichting opgesteld, die bij de realisatieovereenkomst is gevoegd. De initiatiefnemer verplicht zich daarmee om de nieuwe natuur minstens 20 jaar te behouden en te beheren.

PLANNING

Eind 2016 is de realisatieovereenkomst ondertekend. De komende tijd ligt de focus van de initiatiefnemers bij de aanvraag voor een (gedeeltelijke) herziening van het bestemmingsplan, die bij de gemeente is ingediend. De programmering van de stappen daarna is afhankelijk van de voortgang in de procedure nu bij de ter inzage een inspraakreactie is ingediend. De gemeente heeft het voorstel voor aanpassing van de bestemming inclusief de beantwoording van de zienswijze in voorbereiding. De planning voor de realisatie kan vervolgens afhangen van eventuele beroepsprocedures.

Conclusie voortgang project in relatie tot rOVK

De realisatieovereenkomst is getekend en de bestemmingsplanprocedure is gestart. De verwachting is dat deze procedure en de aanvragen voor de overige vergunningen voor eind 2019 kunnen worden afgerond, zodat bij een positieve uitkomst kan worden gestart met de realisatie. De uitkomst van de te doorlopen procedures ligt buiten de invloedssfeer van de provincie.

12 OOSTVAARDERSPLASSEN

INDIENER

Staatsbosbeheer

Projectbeschrijving

Het project is grotendeels gehonoreerd.

Met dit project gaat Staatsbosbeheer de randen van het natuurgebied Oostvaardersplassen verder ontwikkelen en toegankelijk maken voor recreanten. Om de randen langs het natuurgebied open te stellen, gaat Staatsbosbeheer “vensters” realiseren, waardoor recreanten de mogelijkheid krijgen om van buitenaf de natuur te bewonderen, terwijl de natuur in het gebied beschermd blijft. In dit project is sprake van drie deelgebieden, namelijk “Trekweg”, “Ibisweg Noord” en “Hollandse Hout”.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: in afronding	Status: in concept gereed	Status: nog niet gestart
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Met de gronddeal in juli 2017 tussen het programma Nieuwe Natuur en RVB zijn de benodigde gronden in bezit gekomen van Staatsbosbeheer. Sindsdien werkt Staatsbosbeheer aan de planuitwerking, die als basis dient voor de realisatieovereenkomst.

Een belangrijk en complex onderdeel van de planuitwerking betreft de inrichting van het optimale kiekendieffoerageergebied, een compensatieopgave die is voortgekomen uit diverse ruimtelijke ontwikkelingen. Een ander onderdeel is de inpassing van het projectgebied Hollandse Hout binnen de 6 kilometerzone van Luchthaven Lelystad, waarbinnen rekening gehouden moet worden met eventuele vogelaantrekkende werking. Om die reden vindt afstemming plaats met ILT (Inspectie Luchtvaart en Transport) over eventuele onderlinge effecten.

Voorgaande onderdelen vragen om veelvuldige en zorgvuldige afstemming met belanghebbenden en bevoegde gezagen. Gelet op deze complexiteit wordt de realisatieovereenkomst niet eerder verwacht dan eind 2017.

Risico-analyse Oostvaardersplassen

GROND EN FINANCIËN

Een deel van de gronden langs de Ibisweg-Noord wordt na het ondertekenen van de realisatieovereenkomst in eigendom overgedragen van de provincie aan Staatsbosbeheer. Een ander deel is, evenals de kavels langs de Trekweg, al in bezit van Staatsbosbeheer. De kavels Hollandse Hout zijn met de gronddeal tussen de provincie en RVB eveneens in eigendom gekomen van Staatsbosbeheer. Dat is exclusief de grond waar gemeente Lelystad voor Warande een kiekendieffoerageergebied heeft gerealiseerd. RVB heeft eerder met de gemeente Lelystad afgesproken dat de gemeente deze grond aankoopt. Om die reden heeft de provincie in overleg met de gemeente Lelystad getracht om deze opdracht te betrekken in de gronddeal met RVB. Net voor het sluiten van de gronddeal heeft de gemeente er om voor haar moverende redenen voor gekozen om dit traject zelf te doorlopen en niet te betrekken bij de gronddeal in het kader van het programma Nieuwe Natuur.

In de intentieovereenkomst met Staatsbosbeheer is afgesproken dat Staatsbosbeheer de kiekendieffopgave realiseert. De opgave van Staatsbosbeheer is om voor ruimtelijke ontwikkelingen in Almere 115 hectare kiekendieffoerageergebied te realiseren, aanvullend op de 35 hectare die al is ingevuld in het Trekweggebied en 3,5 hectare voor de aanleg van de Verbindingsweg en Halve Aansluiting op de A6. Voor een dergelijke opgave van 153,5 hectare moet voldoende ruimte zijn in tijd en beschikbaar areaal, waarbij ook rekening moet worden gehouden met de luchthavenontwikkeling en de ontwikkelingen rond het Nationaal Park Nieuwland. Met de kavels die vanuit het programma Nieuwe Natuur zijn verkregen, het omvormen van een bestaand natuurgebied tussen de Lepelaartocht, A6 en de Lage Vaart naar kiekendieffoerageergebied en het gefaseerd inrichten en beheren van alle kavels is de puzzel te leggen. Een en ander is verwoord in de planuitwerking die naar verwachting eind 2017 beschikbaar komt.

DRAAGVLAK

Met verschillende gebiedspartners is overleg gevoerd over de mogelijkheden om de doelstellingen te realiseren. Omdat de kiekendieffopgave sterk ecologisch van aard is, heeft Staatsbosbeheer er voor gekozen om over de inrichting te overleggen met de belangrijkste deskundigen op het gebied van kiekendieven. Daarnaast is in september 2017 tijdens een workshop gesproken over de inrichting van een kiekendieffoerageergebied in relatie tot de luchthaven. Dit heeft een aantal belangrijke aandachtspunten opgeleverd die mede bepalend zijn voor de eerder bedachte inrichting. Momenteel liggen er drie alternatieven op tafel die enerzijds aan de hand van een voegeffectstudie met de Inspectie Luchtvaart en Transport worden besproken en anderzijds met bevoegd gezag in het kader van de Wet Natuurbescherming (in casu de provincie Flevoland). Op basis van deze gesprekken kan een beslissing worden genomen over de belangrijkste kaders voor de definitieve inrichting en kan daarover ook met de omgeving worden gecommuniceerd.

Momenteel zijn er geen issues op het gebied van draagvlak die effect hebben op het sluiten van de realisatieovereenkomst.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

In het voorstel van Staatsbosbeheer voor de realisering van nieuwe natuur in het Oostvaardersplassengebied staan het versterken van de natuurwaarden (onder meer door het realiseren van kiekendiefferageergebied) van het Oostvaardersplassengebied en het verhogen van de beleefbaarheid centraal. Met name het Trekweggebied leent zich uitstekend als 'etalagegebied', door de ligging langs de A6 en grenzend aan het open kerngebied van de Oostvaardersplassen. Langs het Trekweggebied lopen diverse verkeersstromen, die niet of in zeer beperkte mate bijdragen aan de beleefbaarheid van de Oostvaardersplassen. Gedacht moet worden aan het verkeer op de A6 en de Trekweg, fietsverkeer op de diverse fietspaden langs de Lage Vaart en vaarverkeer op de Lage Vaart. Het project stelt voor om het Trekweggebied en de kavel Hollandse Hout in te richten zoals de Oostvaardersplassen zijn ingericht. Hiermee wordt het gebied landschappelijk en wat betreft beleving aangesloten op de Oostvaardersplassen. De beleefbaarheid van de Oostvaardersplassen neemt daardoor sterk toe zonder dat de kern met een verhoogde recreatiedruk te maken krijgt (vergelijk inrichting Oostvaardersveld). Voor Ibisweg-Noord is vooral de landschappelijke relatie tussen het Oostvaardersplassengebied en het aangrenzende nog te ontwikkelen Noorderwold en Oosterwold als leidraad voor de inrichting aangehouden. Gaandeweg het proces om te komen tot een planuitwerking is geconstateerd dat een inrichting van het etalagegebied zich niet altijd even goed verhoudt tot het aan te leggen kiekendiefferageergebied en de ontwikkeling van Luchthaven Lelystad. Afstemming hieromtrent heeft meer tijd gekost dan verwacht. De definitieve planuitwerking is eind 2017 voorzien, de realisatieovereenkomst kan daarna worden afgesloten.

JURIDISCH

In een aantal overleggen en werksessies is verder vorm gegeven aan de doelstellingen voor het gebied. Met name de opgave omtrent het realiseren en het beheren van het optimale kiekendiefferageergebied is complex. Dit komt onder meer doordat de voor de opgave benodigde ruimte verdubbelt wanneer het gebied slechts suboptimaal geschikt is. De natte inrichting van het Trekweggebied is niet optimaal geschikt voor kiekendieven. Door experts is tevens uitgesproken dat met name het noordelijke deel van de kavels Hollandse Hout vanwege omringend opgaand bos niet optimaal geschikt is als foerageergebied. Dat heeft er toe geleid dat vervangende ruimte bij de planuitwerking betrokken is in de vorm van het gebied van Staatsbosbeheer dat omringd wordt door A6, Praamweg, Lage Vaart en Lepelaartocht. Naast de kiekendiefopgave speelt ook de ligging van het gebied Hollandse Hout binnen de 6 km zone van het Luchthaven Lelystad een rol. Daardoor moet er rekening worden gehouden met activiteiten die een vogelaantrekkende werking kunnen hebben.

De kiekendiefopgave en de inpassing binnen de ontwikkeling van Luchthaven Lelystad zijn belangrijke juridische aandachtspunten. Het hele overlegproces met de verschillende bevoegde gezagen heeft er toe geleid dat er drie alternatieven zijn ontwikkeld. Deze zijn opgenomen in de planuitwerking. Deze alternatieven worden getoetst op vogelaantrekkende werking (in relatie tot de ontwikkeling van Luchthaven Lelystad) en op de mate waarin de gefaseerde realisatie van de kiekendiefopgave volstaat. Op basis hiervan wordt het beste alternatief gekozen als basis voor de realisatieovereenkomst en het starten van een bestemmingsplanprocedure. Omdat Staatsbosbeheer zorgvuldig heeft overlegd, worden geen issues verwacht die een risico vormen voor het sluiten van de realisatieovereenkomst.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Het beheer na 10 jaar zal door Staatsbosbeheer worden betaald uit de reguliere bedrijfsvoering, waarbij de opbrengsten van oogst van bomen, gras en landbouwproducten van de vogelakkers worden ingezet.

PLANNING

In de afgelopen periode zijn grote stappen gezet om te komen tot nadere planuitwerking. Staatsbosbeheer legt verschillende alternatieven voor aan de verschillende bevoegde gezagen en verwacht in eind 2017 een definitieve planuitwerking gereed te hebben. Dat impliceert dat daarna een realisatieovereenkomst ondertekend kan worden en de kiekendiefopgave kan worden vervuld. De kiekendiefopgave wordt gefaseerd aangelegd, omdat inrichtingswerkzaamheden invloed hebben op het optimaal functioneren van het kiekendieffoeragegebied.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

Hoewel het project met een aantal complicerende (externe) factoren te maken heeft (uitbreiding Luchthaven Lelystad en optimalisatie kiekendiefcompensatie), is dusdanig veel voortgang geboekt dat er zicht is op een realisatieovereenkomst.

15 DE EEMVALLEI-ZUID

INDIENERS

Staatsbosbeheer, Speelwildernis, De Stadsboerderij Almere en een alliantie van Embergry Consulting, De Waard Eetbaar Landschap (DWEL), Food Forestry Netherlands (FFN) en Natuur en Milieufederatie Flevoland (NMFF)* hebben in 2014 voorstellen ingediend voor de ontwikkeling van Nieuwe Natuur in Flevoland. Het betreft respectievelijk de voorstellen De Eemvallei, Speelwildernis, Vliervelden en Voedselbossen.

Projectbeschrijving

De initiatiefnemers willen met het project Eemvallei-Zuid in Oosterwold een innovatief en iconisch natuurgebied realiseren, dat gebaseerd is op de voormalige rivierloop van de Eem, met een unieke combinatie van een voedselbos, speel- en recreatiemogelijkheden, ruigtevelden, kruidenrijke graslanden en veel vitale natuur met een hoge biodiversiteit.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: opgestart
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Op 17 december 2014 hebben Provinciale Staten van Flevoland besloten om deze voorstellen (geheel, deels of in een kleinere variant) te honoreren. Aan de afzonderlijke projecten is, behoudens voor 'Natuurboerderij Vliervelden', vermogen van het programma Nieuwe Natuur gekoppeld. Vanwege mogelijke synergievoordelen heeft de provincie de projectindieners Staatsbosbeheer, Stichting Voedselbosbouw Nederland en Stichting Speelwildernis Oosterwold uitgedaagd om te komen tot een gezamenlijk Ontwikkelplan met een eigen verdienmodel en sluitende business case, die de basis vormt voor de realisatieovereenkomst. De initiatiefnemers hebben de handschoen opgepakt en het Nieuwe Natuur-initiatief 'Natuurboerderij Vliervelden' van De Stadsboerderij Almere betrokken. Hun gezamenlijke projecten hebben ze omgedoopt in het project 'Eemvallei-Zuid'. Vervolgens hebben zij intensief samengewerkt om te komen tot het integraal 'Ontwikkelplan Eemvallei-Zuid Programma Nieuwe Natuur' (het Ontwikkelplan).

In juli 2017 is de realisatieovereenkomst tussen de provincie en Staatsbosbeheer ondertekend, waarmee programmavermogen beschikbaar is gesteld voor de gefaseerde realisatie van minimaal 100 hectare nieuwe natuur. Daarnaast heeft een grondruiling plaats gevonden, waardoor de benodigde gronden binnen de A27 - behoudens de te verwerven gronden van een particulier ontwikkelaar - beschikbaar zijn gekomen. De scope van het project De Eemvallei (de ketting) is niet veranderd.

Risico-analyse Eemvallei-Zuid

GROND EN FINANCIËN

Bij het besluit van Provinciale Staten van 17 december 2014 is als uitgangspunt gehanteerd dat de benodigde gronden in eigendom komen van Staatsbosbeheer.

Het integrale karakter van het Ontwikkelplan maakt ontschotting van budgetten tussen de individuele projecten mogelijk en noodzakelijk. Aan de initiatiefnemers is in de realisatieovereenkomst totaal € 15,785 miljoen toegewezen vanuit het programma Nieuwe Natuur, voor de realisatie en beheer van minimaal 100 hectare nieuwe natuur. Daarbinnen is een reservering gemaakt voor verwerving (€ 13,3 miljoen), inrichting (€ 2,0 miljoen) en beheer (€ 0,485 miljoen) van het plangebied. Op basis van de nadere afspraken tussen de initiatiefnemers is Staatsbosbeheer budgethouder voor het totaal aan middelen voor inrichting en beheer en is in juli 2017 de realisatieovereenkomst met het Ontwikkelplan als onderlegger tussen Staatsbosbeheer en de provincie afgesloten. Staatsbosbeheer heeft vervolgens op basis van het Ontwikkelplan met Stichting Voedselbosbouw Nederland, Stichting Speelwildernis Oosterwold en De Stadsboerderij Almere aparte afspraken gemaakt over de rolverdeling, de verantwoordelijkheid, de uiteindelijke inzet van middelen voor de inrichting en het beheer, evenals de wijze van bevoorschotting van die middelen.

Omdat het project Eemvallei-Zuid in het Oosterwold landt, heeft het te maken met de systematiek van Oosterwold en is het project gebonden aan de ontwikkelregels van Oosterwold. Bij de besluitvorming van Provinciale Staten in 2014 is er vanuit gegaan dat het vermogen van programma Nieuwe Natuur in het begin deels als voorfinanciering kan worden ingezet voor kosten die op een later moment worden terugverdiend door de verkoop van roodrechten. Door deze voorfinanciering wordt het rood-groen motortje mogelijk gemaakt (zoals in het PS-besluit beoogd) om dekking te vinden voor de extra kwaliteit die en/of areaal dat wordt beoogd. Omdat de verkoop van roodrechten echter onzeker is, levert dit ook een risico op.

Afgesproken is dat het project Eemvallei-Zuid in vier fasen wordt gerealiseerd. Om eventuele risico's van de gefaseerde aanleg te kunnen managen, is in de realisatieovereenkomst opgenomen dat, op basis van een door Staatsbosbeheer aan te leveren Fasedocument, de provincie een besluit neemt over het toekennen van middelen voor die fase. In het Fasedocument wordt nader invulling gegeven aan onder meer het Ontwikkelplan met concrete uitvoeringsbudgetten, een

uitvoeringsplanning, de definitieve Nieuwe Natuur-prestaties, de eventueel benodigde voorfinanciering en de wijze waarop Staatsbosbeheer verwacht dit terug te verdienen, inclusief de verwachte risico's. Aan het eind van een fase draagt Staatsbosbeheer zorg voor een Eindfase-document. Dit betreft een evaluatie van de desbetreffende fase en omvat een verantwoording over de gerealiseerde natuur in relatie tot de afgesproken realisatieverplichting, de ingezette middelen, de daadwerkelijke kosten en gerealiseerde opbrengsten. Het Eindfasedocument wordt ter beoordeling aan de provincie voorgelegd. Voorafgaand aan een nieuwe fase, draagt Staatsbosbeheer zorg voor een nieuw Fasedocument, eventueel met aanvullingen en updates van het Ontwikkelplan en business case voor het gehele project. Als de laatste fase is uitgevoerd wordt op basis van een Einddocument het totale project Eemvallei-Zuid geëvalueerd en ter beoordeling aan de provincie voorgelegd. Uitgangspunt is dat de nieuwe natuur voor 31 december 2025 gerealiseerd wordt en in beheer is genomen. Staatsbosbeheer is verplicht om binnen twee jaar na een Fasebesluit een nieuw Fasedocument in te dienen.

Zoals opgenomen in de realisatieovereenkomst wordt de stand van zaken door middel van Fase-documenten, Eindfasedocumenten en Einddocumenten intensief gemonitord. Indien blijkt dat de voorinvestering onvoldoende wordt terugverdiend, dan gaat dit ten laste van de business case van Staatsbosbeheer. Dit kan in de praktijk betekenen dat in de vierde fase mogelijk minder areaal dan wel een mindere kwaliteit (zoals goedkoper plantmateriaal) wordt gerealiseerd. Dit dient op basis van een Fasedocument voor besluitvorming bij de provincie te worden voorgelegd.

DRAAGVLAK

Voor de eerste fase ontwikkeling van het project Eemvallei-Zuid hebben de initiatiefnemers te maken met een groot aantal burens en aangrenzende initiatieven. Vanaf het begin van de planontwikkeling hebben de initiatiefnemers van de het project Eemvallei-Zuid op verschillende manieren afstemming gezocht met andere initiatiefnemers van Oosterwold. Allereerst is er voor informatie en vragen over de ontwikkelingen van de Eemvallei-Zuid in Oosterwold een speciaal e-mailadres bij Staatsbosbeheer aangemaakt en gecommuniceerd. Op het Buitencentrum Almeerderhout is door de boswachters 'Voorlichting en Publiek' een tweewekelijks inloopspreekuur ingesteld voor initiatiefnemers van Oosterwold met vragen. Daarnaast zijn er sinds september 2016 verschillende bewonersavonden georganiseerd over de ontwikkelingen rond het voorlopig ontwerp van het project Eemvallei-Zuid.

Tijdens de bewonersavonden hebben de initiatiefnemers van het project Eemvallei-Zuid gezamenlijk met initiatiefnemers van aangrenzende kavels overlegd over onder andere de kavelontsluitingswegen op de kavelgrenzen. Op deze manier zijn de 'burens' van het project Eemvallei-Zuid geïnformeerd en konden zij feedback en input geven op de ontwikkeling van de plannen en het voorlopig ontwerp.

Naast het contact met andere initiatiefnemers is het project Eemvallei-Zuid eveneens op verschillende momenten afgestemd met andere betrokken publieke partijen (gemeente Almere afdeling infrastructuur, provincie Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland) en experts op het gebied van archeologie en natuurbeheer. Tijdens deze gesprekken zijn diverse (opties voor) voorgenomen ontwikkelingen doorgesproken en afgestemd, waaronder de opties voor graafwerkzaamheden en waterberging. Voor het afsluiten van de anterieure overeenkomst is het Ontwikkelplan ter toetsing aangeboden aan de projectgroep Oosterwold. Hoewel deze de opmerking heeft geplaatst dat enkele punten (waaronder archeologie) in het definitieve ontwerp nader moeten worden geconcretiseerd, is het Ontwikkelplan goed bevonden.

Na ondertekening van de anterieure overeenkomst door Staatsbosbeheer en Oosterwold zijn de procedures gestart voor de omgevingsvergunning, watervergunning en ontgrondingsvergunning, waarbij belanghebbenden hun visie formeel kenbaar kunnen maken.

De afspraken over het gebruik van de gronden in de Eemvallei-Zuid t.b.v. de aanleg, onderhoud, beheer en exploitatie van de nieuwe natuur (o.a. het voedselbos), die Staatsbosbeheer en de kralen maken, worden in een gebruiksovereenkomst vastgelegd en randvoorwaardelijk bijgesloten bij het Fasedocument voor de eerste fase. De uitwerking van de gebruiksovereenkomst tussen de partijen vergt de nodige tijd, omdat de door Staatsbosbeheer gehanteerde standaardteksten voor een

gebruiksovereenkomst onvoldoende recht doen aan de vernieuwende aard van de samenwerking met de kralen. Als mede-initiatiefnemers van Eemvallei-Zuid wensen de kralen met name dat hun positie als gelijkwaardige partner van Staatsbosbeheer beter tot uitdrukking komt in de tekst van de gebruiksovereenkomst. Na overleg op directieniveau gaan Staatsbosbeheer en de kralen ervan uit dat ze de laatste geschilpunten met betrekking tot de gebruiksovereenkomst samen kunnen oplossen met aangepaste teksten. De verwachting is dat de gebruiksovereenkomst in oktober 2017 ondertekend kan worden.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

Het Ontwikkelplan voor de creatie van nieuwe natuur in de Eemvallei-Zuid in Oosterwold is gebaseerd op de gemeenschappelijke visie van de initiatiefnemers Staatsbosbeheer, Stichting Voedselbosbouw Nederland, Stichting Speelwildernis Oosterwold en maatschap De Stadsboerderij Almere.

Deze visie gaat uit van onze gezamenlijke ambitie om Eemvallei-Zuid integraal te ontwikkelen als één publiek toegankelijk natuurgebied dat de komende decennia kan uitgroeien tot een ecologisch en cultuurhistorisch icoon in het landschap van Oosterwold.

Door slim en zorgvuldig functies te combineren - van de ontwikkeling van natuur en de productie van lekker en gezond voedsel tot educatie en recreatie - proberen de initiatiefnemers tegelijkertijd te voorzien in de diverse behoeften van de bezoekers en gebruikers van het gebied.

Aan de realisatieovereenkomst ligt het Ontwikkelplan ten grondslag. Hierin is een beschrijving opgenomen van de realisatie van de eerste fase inclusief een voorlopig ontwerp en wordt een doorkijk gegeven naar de volgende fasen.

De volgende fasen worden onderscheiden:

Fase 1

In de eerste fase worden de kavels Noord, Zuid, Centraal en Zuidwest ontwikkeld. De kavels omvatten in totaal circa 50,7 hectare. Binnen de eerste fase van Eemvallei-Zuid moet minimaal 30 hectare boscompensatie worden gerealiseerd. Het voorlopig ontwerp voor de eerste fase vormt tevens het richtinggevende kader voor de ontwikkeling van de andere deelgebieden van Eemvallei-Zuid.

Fase 2

De tweede fase van de ontwikkeling van Eemvallei-Zuid bestaat uit de kavel Zuid-Zuid (ca. 14 hectare) ten zuiden van de A27, tussen de Tureluurweg en de Hoge Vaart.

Fase 3

Kavel Noordoost (ca. 14 hectare), gelegen tussen de A27 en de Goudplevierweg, kan in de derde fase tot ontwikkeling worden gebracht, mits er overeenstemming kan worden bereikt met de huidige eigenaar van de kavel AM/Bouwinvest over de betreffende gronden.

Fase 4

In aanvulling op de eerste drie fasen had Staatsbosbeheer in de oorspronkelijke opzet voor de ontwikkeling van de Eemvallei-Zuid een reservering in Zeewolde om de Eemvallei aan de oostzijde van de A27 door te zetten tot aan de Vogelweg (het 'middengebied'). Naar aanleiding van gesprekken met pachters is in samenspraak met provincie Flevoland geconcludeerd dat de benodigde gronden niet op vrijwillige basis conform de kaders van het programma Nieuwe Natuur verkregen kunnen worden. Conform de intentieovereenkomst, die Staatsbosbeheer en de provincie hebben gesloten op 14 juli 2016, zal daarom binnen het plangebied een alternatief worden verkend, zoals mogelijk de noordelijke uitbreiding van Stadslandgoed De Kemphaan of een zuidelijke uitbreiding langs de Hoge Vaart. Beide opties maakten deel uit van het oorspronkelijke voorstel De Eemvallei van Staatsbosbeheer.

Het projectteam Eemvallei-Zuid levert in november 2017 een definitief ontwerp aan met het fasedocument voor de realisatie van de eerste fase.

JURIDISCH

De natuur wordt planologische geborgd. Via een notariële acte is een kwalitatieve verplichting met kettingbeding op de percelen gelegd en is de aanleg, instandhouding en het beheer van het natuurgebied geborgd.

Eind oktober wordt het definitief ontwerp verwacht, waarna het vergunningentraject kan worden gestart. Omdat de projectgroep Oosterwold heeft ingestemd met het Ontwikkelplan, worden geen risico's voorzien die de realisatie beïnvloeden. Mogelijk dat archeologische vondsten wel van invloed kunnen zijn op de realisatie. Om dat zo veel mogelijk te voorkomen wordt onderzoek naar de archeologie verricht. Bij eventuele vondsten bestaat ruimte om het definitieve ontwerp aan te passen.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

De middelen voor het beheer na 10 jaar komen voort uit de oogst (vruchten, zaden en hout) uit de natuur. Stichting Speelwildernis verwacht het beheer te kunnen financieren uit de opbrengsten van activiteiten (kookworkshops, excursies, etc.).

PLANNING

Het project Eemvallei-Zuid ligt grotendeels in het gebied waar ook het Oosterwold wordt ontwikkeld. Bij de realisatie van Oosterwold wordt uitgegaan van een organische groei over een aantal jaren waarbij een aantal spelregels wordt gehanteerd. Een van die spelregels is dat men onder meer rekening moet houden met toekomstige burens en aangrenzende ontwikkelingen. Daarnaast is de voortgang in de verwerving van gronden bepalend. Staatsbosbeheer geeft aan hierdoor bij het project Eemvallei-Zuid niet te ontkomen aan een gefaseerde realisatie. Voorzien wordt dat het project Eemvallei-Zuid in vier fasen op basis van Fasedocumenten wordt gerealiseerd. De som van de fasen is ten minste gelijk aan de opgave van de realisatie en beheer van minimaal 100 hectare nieuwe natuur.

In november 2017 wordt het Fasedocument voor de eerste fase verwacht, waarin ook de genoemde afspraken tussen Staatsbosbeheer, Stichting Voedselbosbouw Nederland, Stichting Speelwildernis Oosterwold en De Stadsboerderij Almere middels gebruiksovereenkomsten worden bijgesloten. De eerste fase betreft de aanleg van 50,7 hectare nieuwe natuur binnen de A27 minus de kavel van AM/Bouwinvest.

De ontwikkelingen op de kavel van AM/Bouwinvest waren in de derde fase voorzien. Het lijkt er op dat het verkrijgen van deze kavels als gevolg van discussie over de ontwikkelruimte voor AM/Bouwinvest langer duurt dan voorzien. Om die reden overweegt Staatsbosbeheer om de derde en vierde fase om te ruilen.

Voor de monitoring van de natuurontwikkeling wordt in het najaar van 2017 en in het voorjaar van 2018 een aantal nulmetingen uitgevoerd, met name van de biodiversiteit en bodemgesteldheid op en rond de kavels van Eemvallei-Zuid. Hierbij zal onder meer worden samengewerkt met onderzoeksinstituten die dit najaar de beoogde Green Deal Voedselbossen mede ondertekenen. In de eerste helft van 2018 worden de wegen, paden en speelvoorzieningen aangelegd en kan het grondverzet plaatsvinden dat nodig is voor onder meer de waterberging. In het voorjaar van 2018 worden tevens groenbemesters als grasklaver en luzerne aangeplant, ter voorbereiding op de aanplant van de eerste bomen en struiken voor het voedselbos in het najaar. In het plantseizoen 2018-2019 wordt de 30 hectare boscompensatie in zijn geheel aangeplant. In de daaropvolgende jaren worden telkens in het najaar en vroege voorjaar nieuwe partijen bomen, struiken en klimplanten aangeplant, mede afhankelijk van de beschikbaarheid van de gezochte (eetbare) soorten. Als het voedselbos goed op gang is gekomen, kan naar verwachting in 2023 een begin worden gemaakt met de aanleg van de eetbare kruidplanten en bodembedekkers in het voedselbos. Meteen vanaf de eerste plantdagen in 2018 gaan de monitoring- en beheeractiviteiten van start.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

Een groot aantal stappen is genomen, de realisatieovereenkomst is gesloten, de gronden voor de eerste fase zijn verworven en het project wordt momenteel gefaseerd uitgevoerd. De risico's die samenhangen met het verwerven van gronden van particulieren en het terugverdienen van gelden uit de verkoop van roodrechten worden via besluitvorming over de Fasedocumenten gemanaged.

15d HET LUIERPARK

INDIENER

Mevrouw Ras

Projectbeschrijving

Het project is geheel gehonoreerd en bij het PS-besluit van 17 december 2014 gekoppeld aan De Eemvallei van Staatsbosbeheer.

Mevrouw Ras heeft de Stichting Het Luierpark opgericht, die aan kersverse ouders de mogelijkheid biedt om een boom met certificaat cadeau te geven voor een pas geboren dan wel overleden kindje. Deze bomen vormen samen Het Luierpark. In dit park kan de boom door het gezin op een later tijdstip worden voorzien van een naambordje met geboortedatum (en eventueel overlijdensdatum) van het betreffende kindje, zodat het zijn eigen herinneringsboom heeft.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Stichting Het Luierpark heeft in overleg met Staatsbosbeheer Het Luierpark in het Oostrandpark in Almere gerealiseerd. Het project is in maart 2017 opgeleverd en inmiddels verantwoord en afgrond. De initiatiefneemster en Staatsbosbeheer hebben afspraken met elkaar gemaakt over rollen, taken en verantwoordelijkheden. De verkoop van bomen verloopt volgens initiatiefneemster naar wens en er is veel (media-) aandacht voor het initiatief. De initiatiefneemster maakt zich zorgen over het vandalisme in het Luierpark en wordt daarin gesteund door Staatsbosbeheer en de lokale politiek.

Risico-analyse Het Luierpark

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Het beheer van het Luierpark wordt betaald uit de verkoop van de bomen en opbrengsten van crowdfunding en sponsoring.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

Het project is opgeleverd, financieel verantwoord en afgerekend.

16 KOP VAN HET HORSTERWOLD

INDIENER

Staatsbosbeheer

Projectbeschrijving

Met dit project gaat Staatsbosbeheer het bestaande natuurgebied Horsterwold verder inrichten en versterken door aanleg van een half open boslandschap. Het gebied wordt voor recreanten toegankelijk en in combinatie met de verderop gelegen ‘Stille Vallei’ zorgt het voor de waarborging van belangrijke ecologische waarden. Het project is geheel gehonoreerd.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: bijna afgerond
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Op 15 oktober 2015 is de realisatieovereenkomst voor de Kop van het Horsterwold ondertekend voor de aanleg van 110 hectare nieuwe natuur tussen de Hoge Vaart en Gooiseweg, aan weerszijde van de Adelaarsweg. In het project wordt invulling gegeven aan 80 hectare Boswetverplichting en 36 hectare NNN-verplichting. Aanvullend compenseert Staatsbosbeheer op eigen kosten 1 hectare NNN in het gebied. In 2016 is Staatsbosbeheer met de realisatie van het project begonnen. De verwachting is dat het project eind 2018 opgeleverd kan worden.

Als gevolg van een gunstige aanbesteding is er, in aanvulling op de minimum inrichtingsvariant, ruimte ontstaan om het erf en de schuur aan de Bosruiterweg aan te passen om de reclassering te kunnen accommoderen, die na oplevering het beheer van de Kop van het Horsterwold deels gaat verzorgen. Er zijn momenteel geen aandachtspunten die de afronding van de werkzaamheden eind 2018 in de weg staan.

Risico-analyse Kop van het Horsterwold

GROND EN FINANCIËN

In het in 2014 ingediende projectvoorstel van Staatsbosbeheer is opgenomen dat Staatsbosbeheer nog geen keuze heeft gemaakt ten aanzien van de toekomstige bestemming voor het erf en de schuur aan de Bosruiterweg. In de realisatieovereenkomst is in 2015 dan ook een minimum-variant voor inrichting afgesproken met een maximum budget. Dankzij een gunstige aanbesteding is financiële ruimte ontstaan in het inrichtingsbudget. Om die reden kunnen, in aanvulling op de minimum inrichtingsvariant, het erf en de schuur aan de Bosruiterweg worden aangepast om de reclassering te kunnen accommoderen die een deel van de Kop van Horsterwold gaat beheren. Daartoe wordt een programma van eisen opgesteld en een raming van kosten gemaakt voor de aanpassing van het gebouw.

In de voortgangsrapportage uit april 2017 is opgenomen dat Staatsbosbeheer een resterend deel van het voorbereidingsbudget van het project Kroonbos verkrijgt om de voor het Kroonbos gemaakte kosten te verrekenen. Uit een kostenoverzicht blijkt dat het om een bedrag van € 17.537 gaat.

DRAAGVLAK

Over de werkzaamheden in de Kop van het Horsterwold is veel gecommuniceerd. Vooral over de aanplant van de percelen in de Kop van het Horsterwold is in diverse media melding gemaakt. De Boomplantdag 2017 is in Zeewolde in de Kop van het Horsterwold gehouden. Er zijn momenteel geen issues op het gebied van draagvlak.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

De uitvoering van het project is in volle gang. Er zijn momenteel geen knelpunten die de oplevering van het project in de tweede helft van 2018 zouden kunnen vertragen.

JURIDISCH

Met het project Kop van het Horsterwold wordt invulling gegeven aan 80 hectare boswetcompensatie en 36 hectare NNN-compensatie van de provincie. Deze verplichtingen komen voort uit onder meer de verbreding van de A6 en de aanleg van de Hanzelijn.

De omgevingsvergunning, de watervergunning, ontgrondingsvergunning en sloopvergunning zijn voor de inrichting van de Kop van het Horsterwold afgegeven en onherroepelijk geworden. In 2015 is voor de sloop van de opstallen binnen het projectgebied bij Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) om een ontheffing gevraagd op basis van de toenmalige Flora- en faunawet. Deze is nog altijd niet verleend omdat RVO vindt dat de voorgestelde compensatiemaatregelen onvoldoende zijn. Dat heeft er mede mee te maken dat één van de voorgestelde maatregelen in een nog te bouwen schuur is voorzien.

Intussen is de Wet Natuurbescherming van kracht, waarbij de provincie het bevoegd gezag is geworden en heeft RVO het dossier aan de provincie overgedragen. Een nieuwe ontheffing is bij de provincie aangevraagd op grond van de Wet Natuurbescherming. Met de provincie is gesproken over het faseren van de compensatiemaatregelen en het verrichten van monitoringswerk. De ontheffing is inmiddels in procedure en er is geen reden om aan te nemen dat de vergunning niet verleend wordt. Tot het moment waarop de vergunning wordt verleend ligt de sloop van de opstallen stil.

Als gevolg van de aanleg van windmolens langs het Adelaartracé moet de gereserveerde ruimte voor de recreatieve voorzieningen en lichte horeca verplaatst worden. Op de nieuwe locatie is hiervoor een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Voordat tot aanleg kan worden overgegaan, moet de bestemming zijn gewijzigd.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Het beheer van de boswetcompensatie in de Kop van het Horsterwold is eerder eeuwigdurend afgekocht. Voor de ingerichte NNN-compensatiegebieden geldt echter dat deze gebieden na tien jaar beheer weer onder de SNL of een soortgelijk stelsel van financiering gebracht worden. Het beheer van het overige deel wordt na tien jaar door Staatsbosbeheer betaald, onder meer uit de verkoop van hout.

PLANNING

In het voorjaar van 2017 is circa 50 hectare ingeplant, inclusief een bos naar het ontwerp van het Kroonbos. De reclassering heeft dit bos in beheer genomen.

De inrichtingswerkzaamheden van wegen, paden en recreatieve voorzieningen hebben plaatsgevonden via een openbare aanbesteding. De werkzaamheden worden eind november 2017 opgeleverd.

De sloopwerkzaamheden van de opstallen aan de Adelaarsweg zijn eveneens aanbesteed, de sloop van de caravanstalling is inmiddels gereed. De sloop van de resterende opstallen is in afwachting van de ontheffing van de Wet Natuurbescherming.

Met het Waterschap is afgesproken dat de natuurvriendelijke oever (NVO) langs de Bosruitertocht door het Waterschap zelf wordt aangelegd. In de plantseizoenen 2017-2018 en 2018-2019 wordt het resterende inrichtingswerk uitgevoerd. Verwacht wordt dat de werkzaamheden eind 2018 zijn afgerond.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

Het project bevindt zich in een ver gevorderd stadium van realisatie en zal naar verwachting binnen de kaders van het programma Nieuwe Natuur opgeleverd worden.

17 NOORDERWOLD - EEMVALLEI

INDIENER

Stichting Flevo-landschap en ERF BV.

Projectbeschrijving

De kern van het project is om in het noordelijke deel van het plangebied Oosterwold (ten noorden van de Vogelweg) een gevarieerd landschap te ontwikkelen waar diverse functies als wonen, (biologische) landbouw, recreëren en natuur elkaar ontmoeten. Stichting Flevo-landschap en ERF BV hebben hiervoor samen het project Noorderwold-Eemvallei ingediend, dat door Provinciale Staten deels is gehonoreerd. Er zijn middelen gereserveerd voor het ontwikkelen van in totaal 206 hectare nieuwe natuur. Daarbinnen moet ruimte worden gemaakt voor 104,5 hectare compensatienatuur (EHS/NNN), bestaande uit 36,0 hectare bos en 68,5 hectare moeras.

Daarnaast moeten twee kleinere projectinitiatieven ook een plek krijgen binnen het plangebied van Noorderwold-Eemvallei. Het gaat om de projecten Vierkante meter natuur en Pioniernatuur. De kunst en uitdaging in het project Noorderwold-Eemvallei is om de ketting en de kralen in de tijd parallel op te bouwen en niet eerst een ketting in te richten waar vervolgens kralen aan worden gehangen.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: opgestart	Status: in concept gereed	Status: nog niet gestart
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Bepalende factoren voor de voortgang van het project zijn de relatie met Oosterwold en het organische karakter van dit gebiedsproces, de beschikbaarheid van gronden, de samenwerking met de kralen en de relatie met het Provinciaal Omgevingsbeleid.

Relatie met Oosterwold

Om de Nieuwe Natuur-projecten in het Oosterwold te laten landen is in 2016 een samenwerkingstraject opgestart tussen provincie, gemeenten Almere en Zeewolde, RVB, Stichting Flevo-landschap en Staatsbosbeheer. Dat heeft geresulteerd in een pakket aan afspraken om de inpassing van de Nieuwe Natuur-projecten in Oosterwold mogelijk te maken. Momenteel vinden nog gesprekken plaats over de spelregels van Oosterwold rond de afdracht van een exploitatiebijdrage die stichting Het Flevolandschap moet doen bij het ondertekenen van de Anterieure Overeenkomst en wijziging van het bestemmingsplan.

Beschikbaarheid grond

Nadat in 2016 gesprekken zijn gevoerd met alle agrariërs die in het projectgebied pachter-gebruiker zijn, heeft in de eerste helft van 2017 overleg plaatsgevonden tussen RVB, provincie Flevoland en de initiatiefnemers over de inzet van RVB-grond in het project. Dat heeft vlak voor de zomer geresulteerd in een grondruil, waardoor het programma Nieuwe Natuur, naast grond voor de projecten Urkerveld en Gouden Randen langs de Pampushout, ook kavels voor de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei beschikbaar heeft gekregen. Het perspectief dat daarmee voor het project is gecreëerd, heeft ervoor gezorgd dat is gestart met de concretisering van de planuitwerking.

Samenwerking met de kralen

Voor Vierkante meter natuur is begin 2017 een pilot binnen bestaand natuurgebied van Stichting Flevo-landschap opgestart. In het ontwerp voor de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei is een ruimtelijke reservering gemaakt voor Vierkante meter natuur. Voorwaarde voor het gebruik maken van die reservering is dat de pilot in februari 2019 positief moet worden afgerond (zie voortgangsverslag Vierkante meter natuur). Voor het project Pioniernatuur is de afgelopen periode samen met de projectindieners gezocht naar tijdelijke locaties voor het project. Besloten is om de pacht van de zogenaamde Vogelakker, waarop Pioniernatuur al actief is, in 2018 voort te zetten. Omdat in de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei de ruimte ontbreekt voor een substantiële oppervlakte voor Pioniernatuur, heeft de provincie dringend verzocht om ruimte te vinden waarop Pioniernatuur gedurende de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei ook tijdelijk aan de slag kan, al dan niet buiten het Noorderwoldgebied. De provincie stelt dat, alvorens er een realisatieovereenkomst wordt ondertekend, er wel eerst duidelijke afspraken over de borging van Pioniernatuur in bijvoorbeeld de tweede fase van Noorderwold-Eemvallei moeten zijn gemaakt (zie voortgangsverslag Pioniernatuur).

Provinciaal Omgevingsbeleid

Het Provinciaal Omgevingsbeleid, dat alleen voor het gebied binnen de A27 afwijkingen toestaat, kan belemmerd werken voor de verdere planontwikkeling buiten de A27. Provinciale Staten hebben in de zomer van 2017 besloten om de scope van het besluit om niet te toetsen aan het provinciaal omgevingsbeleid te verbreden naar het gebied waarin Noorderwold-Eemvallei moet landen. Daardoor is de mogelijkheid ontstaan om het organische concept van de gebiedsontwikkeling Oosterwold en daarbinnen Noorderwold-Eemvallei vanuit het provinciaal omgevingsbeleid te faciliteren.

Planning realisatieovereenkomst

De intentieovereenkomst voor Noorderwold-Eemvallei is in 2016 getekend. Een realisatieovereenkomst is voorzien, alhoewel verwacht wordt dat de initiatiefnemers - zeker vanwege de spelregels Oosterwold - nog enige tijd nodig hebben om de realisatieovereenkomst te kunnen aangaan die gebaseerd is op een algemene uitwerkingen voor het gehele gebied en een gedetailleerde planuitwerking voor een eerste fase. Voorwaardelijk daarbij is dat de compensatienatuur geregeld is en dat de kralen Vierkante meter natuur en Pioniernatuur formeel in de planuitwerking geborgd zijn.

Risico-analyse Noorderwold - Eemvallei

GROND EN FINANCIËN

In het plangebied van Noorderwold-Eemvallei is de grond in eigendom van een beperkt aantal partijen zoals Stichting Flevo-landschap, de provincie, RVB en Zeewolde Beheer BV (een samenwerkingsverband van AM, Heijmans en De Alliantie). In de zomer van 2017 is via een grotere grondruil tussen programma Nieuwe Natuur en RVB de eerste tranche grond ter beschikking gekomen van het project en in eigendom overgegaan naar de initiatiefnemers.

Om te kunnen starten met de aanleg van de eerste fase dient een anterieure overeenkomst tussen Stichting Flevo-landschap en Oosterwold te worden afgesloten en dient het planologisch kader te worden gewijzigd. De spelregels die daarbij gehanteerd worden is dat op dit moment een afdracht van de exploitatiebijdrage moet plaatsvinden omdat dan ook een rode ontwikkeling mogelijk wordt. Hierover vinden momenteel gesprekken plaats tussen de provincie, Stichting Flevo-landschap, Oosterwold, RVB en de gemeenten Almere en Zeewolde om te bezien hoe hier mee moet worden omgegaan. Voor de realisatie van een mogelijk tweede fase van het project zullen gesprekken worden gevoerd met lokale eigenaren/gebruikers om een actueel inzicht te krijgen in hun toekomstplannen en in de samenwerkingsmogelijkheden. De uitdaging blijft daarbij om mogelijkheden te vinden die de belangen van het programma Nieuwe Natuur verbinden met de belangen van de zittende gebruikers/eigenaren.

DRAAGVLAK

Vanwege de omvang van de gebiedsontwikkeling in Oosterwold en van het daarbinnen vallende Noorderwold-Eemvallei, is communicatie met alle stakeholders in het gebied noodzakelijk.

Er zijn contacten tussen Stichting Flevo-landschap en ERF BV en de zittende grondeigenaren en -gebruikers. Daarnaast zijn er contacten met andere partijen als het Waterschap Zuiderzeeland, LTO Nederland, RVB en de gemeenten (Almere en Zeewolde).

In de afgelopen twee jaar is, op initiatief van de provincie, intensief overleg gevoerd met alle agrarische grondeigenaren en -pachters in het gebied van Noorderwold-Eemvallei. De uitkomsten van deze gesprekken zijn expliciet meegenomen bij nadere uitwerking van de ruimtelijke plannen voor Noorderwold-Eemvallei en zijn aanleiding om in specifieke gevallen aanvullende gesprekken te voeren om mogelijkheden voor grondverwerving en/of -ruil te verkennen.

Een belangrijk onderdeel van de planuitwerking voor de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei is de communicatie met de omgeving. De ontwerpschets voor de eerste fase is definitief, zodat daarover op verschillende manieren de openbaarheid kan worden gezocht en met de betrokkenen zal worden afgestemd.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

De intentieovereenkomst is eind 2016 ondertekend en loopt in principe af op 31 december 2017. Indien noodzakelijk kan de intentieovereenkomst verlengd worden.

De initiatiefnemers hebben vervolgens een Plan van Aanpak ingediend. Met de goedkeuring daarvan hebben de initiatiefnemers de beschikking gekregen over een bijdrage in de voorbereidingskosten. Het jaar 2017 is gebruikt om voor het gehele project een planuitwerking op hoofdlijnen te maken en een gedetailleerde planuitwerking voor de eerste fase, waarvoor gronden via een complexe grondruil met het RVB beschikbaar zijn gekomen. De eerste fase zal zich, zoals vastgelegd in de intentieovereenkomst, met name richten op de realisatie van de natuurcompensatie. Niet uit te sluiten is dat de inrichtingskosten die verbonden zijn aan het kunnen realiseren van de natuurcompensatie hoger zullen zijn dan bij de toewijzing in 2014 als uitgangspunt is gehanteerd. Dit zal worden nader uitgewerkt in de definitieve planuitwerking.

JURIDISCH

In de planuitwerking wordt aandacht besteed aan diverse juridische aspecten. Het gaat bijvoorbeeld om de inhoud van de diverse grondtransacties en het vastleggen van afspraken rond de natuurcompensatie. Bij de planuitwerking van de eerste fase wordt de bestemmingswijziging in samenspraak met de gemeente Zeewolde voorbereid. Tevens wordt een anterieure overeenkomst

met gemeente Zeewolde en Oosterwold voorbereid die naar verwachting eind 2017 of begin 2018 wordt ondertekend. Hierin worden onder meer de opdrachten aan het Verstedelijkingsfonds bekrachtigd.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Voor 104,5 hectare compensatienatuur is het beheer geregeld in afspraken met Rijkswaterstaat. Voor het beheer van de overige hectares in het gebied moeten de initiatiefnemers, in afstemming met de initiatiefnemers van de kralen, nog verdienmodellen ontwikkelen. Concrete afspraken kunnen pas worden gemaakt wanneer, met de uitkomsten van de diverse onderzoeken, de planuitwerking definitief kan worden gemaakt. Projectindieners zijn zelf verantwoordelijk voor een sluitende business case, waarin is opgenomen hoe het beheer na de eerste 10 jaar wordt gefinancierd.

PLANNING

In de zomer van 2016 is de intentieovereenkomst tussen de provincie en ERF BV en Stichting Flevo-landschap getekend. Hierin is opgenomen dat de realisatie van Noorderwold-Eemvallei gefaseerd zal worden uitgevoerd op basis van beschikbare kavels. Afsproken is dat de realisatieovereenkomst een planuitwerking op hoofdlijnen voor het hele plangebied bevat en een planuitwerking op detailniveau voor de eerste fase. Hierin moet in ieder geval de natuurcompensatieopgave worden opgenomen.

Medio 2017 is, als onderdeel van een grotere grondruil met RVB, een eerste tranche grond in bezit van de projectindieners gekomen, waarmee de eerste fase gerealiseerd kan worden. De insteek is om daarna evenals bij Eemvallei-Zuid gefaseerd, via fasedocumenten en -besluiten, overeenkomsten voor deelgebieden af te sluiten, wanneer de situatie daar rijp voor is en er voldoende grond verworven is.

Op basis van de beschikbare kavels voor eerste fase heeft het Bureau Feddes-Olthof een schetsontwerp opgesteld. Dit ontwerp, met ruimte voor de compensatienatuur en een reservering voor Vierkante meter natuur vormt de basis voor de planologische procedure voor de natuurontwikkeling bij de gemeente Zeewolde en voor afstemming met Oosterwold. Het nieuwe bestemmingsplan van de gemeente Zeewolde is vastgesteld in september 2016 en biedt een wijzigingsbevoegdheid van de bestemming landbouw naar natuur. Het schetsplan vormt ook het uitgangspunt voor de benodigde haalbaarheidsonderzoeken zoals archeologie, hydrologie en de business case.

In het laatste kwartaal van 2017 komen de uitkomsten van verschillende studies samen en vinden hun neerslag in de planuitwerking. Op initiatief van de provincie is vanaf september 2017 aanvullende ondersteuning voor de initiatiefnemers geregeld. Het gaat daarbij om specifieke kennis op het gebied van planeconomie, die ingezet kan worden voor de uitwerking van de business case en voor het opstellen van de anterieure overeenkomst met Oosterwold. De verwachting is dat in de eerste helft van 2018 al het huiswerk is afgerond, waarna de realisatieovereenkomst kan worden ondertekend.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

De realisatie van Noorderwold-Eemvallei is vanwege zijn omvang en afhankelijkheid van het gebiedsproces Oosterwold een complex proces, waarbij de belangen van alle spelers meegewogen moeten worden en een aanvaardbare plaats moeten krijgen in het eindvoorstel. Het project kon, na het beschikbaar krijgen van een deel van de grond bij de eerste grondruil met RVB in juli 2017, verder met het concretiseren van de planuitwerking voor de eerste fase. Doordat de gronddeal complex was en meer tijd dan voorzien in beslag heeft genomen, heeft Noorderwold- Eemvallei enige vertraging opgelopen. Nu er daadwerkelijk grond beschikbaar is voor realisatie van de eerste fase, worden verdere voorbereidingen voor de realisatieovereenkomst voortvarend ter hand genomen en is er zicht op het ondertekenen van de realisatieovereenkomst. De verwachting is dat dit in de eerste helft van 2018 zal plaatsvinden.

17a VIERKANTE METER NATUUR

INDIENER

Mevrouw Martine Dubois

Projectbeschrijving

De kern van het projectidee is om mensen of organisaties de kans te bieden een stuk natuur te pachten. Het stuk natuur wordt voor een bepaalde tijd in gebruik gegeven door de grondeigenaar aan de deelnemer en mag dan worden gebruikt en beheerd naar eigen natuurinzicht. Bijvoorbeeld: speel-natuur, lezen-op-een-bankje-natuur of honden-natuur. In het besluit van Provinciale Staten is het project gehonoreerd als onderdeel van het project Noorderwold-Eemvallei en/of van Gouden Randen langs de Pampushout en heeft diensgevolg geen eigen middelen vanuit programma Nieuwe Natuur toegewezen gekregen.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: opgestart	Status: opgestart	Status: opgestart (pilot)
					

Samenvatting project & procesvoortgang

In het besluit van Provinciale Staten is het project gehonoreerd als onderdeel van het project Noorderwold-Eemvallei en Gouden Randen van de Pampushout. Deze projecten kennen een langere voorbereidingstijd, wat van invloed is op de planning van Vierkante meter natuur. Stichting Flevo-landschap heeft daarom elders grond beschikbaar gesteld aan Vierkante meter natuur om een pilot te starten. In een periode van 2 jaar dient het concept zich te bewijzen. Bij een positief resultaat zal Stichting Flevo-landschap, conform het Statenbesluit, binnen Gouden Randen en/of Noorderwold-Eemvallei definitieve locaties voor het project beschikbaar stellen. Die garantie is in een 'Letter of Intent' aangehecht aan de intentieovereenkomst, die in 2016 is getekend.

In januari 2017 is een overeenkomst gesloten tussen Stichting Flevo-landschap en de door initiatiefneemster opgerichte Stichting Mijn Stukje Natuur (MSN). Daarmee is geregeld dat er voor het project een perceel in het Larserbos van ongeveer 8 hectare en een perceel in de Pampushout van ongeveer 2,5 hectare beschikbaar is. De Stichting MSN is daarmee in staat om percelen uit te geven aan gebruikers. Door publiciteit heeft de Stichting tot op heden (medio oktober) in het Larserbos in totaal 10 deelnemers en drie aspirant deelnemers aan zich weten te binden. De locatie in Almere kent nog maar 1 actieve deelnemer, doordat de locatie pas later beschikbaar is gekomen en doordat het qua ligging (direct naast een rondweg en het spoor) minder optimaal is. Bovendien betreft het hier een voormalige akker met een beukenbosvak ernaast.

In het voorjaar van 2018 zal de projectindienaar een eerste voortgangsnotitie opleveren aan Stichting Flevo-landschap en de provincie. Er wordt gewerkt aan een voorstel voor de wijze van beoordeling van de pilot. In het laatste kwartaal van 2017 wordt dit voorstel finaal gemaakt, zodat deze tijdig beschikbaar is voor de voortgangsnotitie van het project.

Risico-analyse Vierkante meter natuur

GROND EN FINANCIËN

Het project moet zichzelf nog in de markt bewijzen. In de periode van de pilot moet het businessplan voor het definitieve project uitgewerkt worden. De initiatiefneemster heeft door de ondertekening van de intentieovereenkomst de beschikking gekregen over een budget voor de voorbereidende activiteiten. Dat wordt ingezet voor het organiseren van de twee jaar durende pilot. Voor de inrichting op de definitieve locatie stelt Stichting Flevo-landschap (in geval van een positieve evaluatie) een budget beschikbaar. Aanvullende middelen zal de Stichting MSN via bijvoorbeeld sponsoring of crowdfunding moeten vergaren. Een voorstel hiervoor moet in de periode tot aan de evaluatie worden uitgewerkt.

DRAAGVLAK

Er zijn tot op heden geen bezwaren geuit tegen het initiatief. Wanneer het project op een definitieve locatie wordt voortgezet zal de initiatiefneemster aandacht moeten besteden aan de communicatie met de directe omgeving.

Aandachtspunt is de samenwerking met Stichting Flevo-landschap. Het concept is nieuw en de samenwerking binnen het programma als ketting en kraal is nog niet vanzelfsprekend en vraagt van beide partijen inlevingsvermogen en de nodige flexibiliteit.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

Voor de pilot is een projectplan geschreven. Via marketing en communicatie worden deelnemers geworven. Na het afsluiten van de gebruiksovereenkomsten met deelnemers zal de initiatiefneemster vooral adviseren bij de inrichting van de uitgegeven percelen. De periode van de pilot wordt gebruikt om een uitgewerkt projectplan en businessplan op te stellen voor het vervolg van het project.

JURIDISCH

In januari 2017 is door de Stichting MSN een gebruiksovereenkomst gesloten met Stichting Flevo-landschap, waarin afspraken zijn gemaakt over het gebruik van twee proeflocaties. Stichting MSN is vervolgens overeenkomsten aangegaan met de deelnemers, waarin met name aansprakelijkheid en regels voor beheer en gebruik van de kavel worden vastgelegd.

VERGUNNINGEN

Niet aan de orde.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Beheer van de locaties op de langere termijn ligt besloten in het projectvoorstel; de deelnemers dienen zelf zorg te dragen voor het onderhoud van de gepachte percelen. Stichting Flevo-landschap zorgt voor het basisbeheer (bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de verpachte kavels) in de eerste 10 jaar. Het beheer na 10 jaar speelt pas een rol wanneer op basis van de pilot wordt besloten om het project op een of meer definitieve locaties voort te zetten en wordt meegenomen in de uitwerking van het projectplan met de business case.

PLANNING

Sinds februari 2017 heeft het project de beschikking over twee pilot-locaties. Met Stichting Flevo-landschap en de Provincie is afgesproken, dat de pilot vanaf de daadwerkelijke start op locatie twee jaar de tijd krijgt om zichzelf te bewijzen. Bij een positieve evaluatie in de winter van 2018/2019 gaat Stichting Flevo-landschap in overleg de definitieve locaties voor het project aanbieden. Het beschikbaar houden van deze locaties zal worden geborgd in de realisatie-overeenkomsten, die naar verwachting respectievelijk in de eerste helft van 2018 voor Gouden Randen en Noorderwold-Eemvallei worden opgesteld. In het ontwerp voor de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei is, in overleg met Vierkante meter Natuur, een potentiële locatie gereserveerd.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

In de gesloten intentieovereenkomst is vastgelegd dat het project tot februari 2019 als pilot in realisatie is om haar levensvatbaarheid te bewijzen. In de komende maanden worden de realisatieovereenkomsten voor Gouden Randen aan de Pampushout en Noorderwold-Eemvallei gesloten, waarin de potentiële locaties voor de doorstart van het project na positieve evaluatie in 2019 worden geborgd. Het project zit daarmee op de vooraf afgestemde koers.

18 PIONIERNATUUR

INDIENER

ANV Akkerwaard.

Projectbeschrijving

Pioniernatuur is een door ANV Akkerwaard ingediend projectidee, waarin de scheidslijn tussen natuur en landbouw wordt opgezocht. Dat is ook de argumentatie geweest om het initiatief te honoreren en als kraal aan de ketting Noorderwold-Eemvallei van Stichting Flevo-landschap en ERF BV toe te voegen. In het project Pioniernatuur wordt door extensivering en gerichte plantenkeuze en aanpassingen in de bedrijfsvoering, geëxperimenteerd met verbeteringen van natuurwaarden binnen een agrarische context. Daardoor ontstaat een groeiende biodiversiteit (plantensoorten) en een biotoop waar vogels (bijvoorbeeld grauwe en blauwe kiekendief) behoefte aan hebben. Geëxperimenteerd zal worden op gronden van terreinbeherende organisaties en leden van ANV Akkerwaard.

Het project heeft in het PS-besluit van 2014 geen eigen middelen en grond toegewezen gekregen en moet worden ingepast in het project Noorderwold-Eemvallei van Stichting Flevo-landschap en ERF BV. De samenwerking met de initiatiefnemers van dit project is daarbij cruciaal.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: opgestart	Status: opgestart	Status: opgestart	Status: opgestart (tijdelijke locatie)
					

Samenvatting project & procesvoortgang

Het project heeft een bijzondere positie binnen het programma Nieuwe Natuur vanwege de voorbeeldfunctie voor landbouwinclusieve natuur. In de intentieovereenkomst voor Noorderwold-Eemvallei, die in 2016 is getekend, is de positie van Pioniernatuur als onderdeel van dat project geborgd. In het voorjaar van 2017 is met de initiatiefnemers een intentiebrief ondertekend, waarna voorbereidingsbudget beschikbaar is gekomen om de business case te verbeteren en het project geschikt te maken voor landing binnen de planuitwerking van Noorderwold-Eemvallei.

In 2016 en 2017 zijn diverse gesprekken gevoerd met Stichting Flevo-landschap en ERF BV om te zoeken naar concrete mogelijkheden voor de start van het project.

De projectindieners maken al gebruik van de zogenaamde vogelakker, een grote kavel in bezit van Stichting Flevo-landschap. De ruimte in de eerste fase van de natuurkern van Noorderwold-Eemvallei is beperkt als gevolg van het inpassen van natuurcompensatie. Door de organische wijze waarop Noorderwold-Eemvallei zal worden gerealiseerd is het moeilijk om op korte termijn concrete definitieve locaties beschikbaar te krijgen voor Pioniernatuur.

Tijdelijke oplossingen zijn er wel. Voor 2018 kan de vogelakker hernieuwd ingezet worden voor het project en worden - op basis van de op te stellen business case door Pioniernatuur - gesprekken gevoerd over andere mogelijke tijdelijke kavels. ANV Akkerwaard moet daarvoor met haalbare en marktconforme voorstellen komen. Afgesproken is dat ANV Akkerwaard in oktober 2017 in overleg met de initiatiefnemers van Noorderwold-Eemvallei met een plan van aanpak komt, dat betrokken kan worden in de af te ronden ontwikkelstrategie voor Noorderwold-Eemvallei. Omdat niet is voorzien dat er op korte termijn definitieve locaties voor Pioniernatuur in het project Noorderwold-Eemvallei worden gevonden, wordt gezocht naar andere tijdelijke locaties waar Pioniernatuur kan landen en het concept kan uitproberen.

In oktober 2017 heeft overleg plaatsgevonden waarbij de portefeuillehouder de initiatiefnemers van Noorderwold-Eemvallei heeft verzocht constructief samen te werken met de initiatiefnemers van ANV Akkerwaard. Daarbij is gesteld dat een realisatieovereenkomst voor Noorderwold-Eemvallei alleen kan worden ondertekend als de positie van Pioniernatuur is geborgd. Omdat zowel Stichting Flevo-landschap als ANV Akkerwaard op dit moment geen duidelijke uitkomst kan bieden, is er tijdens het schrijven van deze tussenbalans nog geen zicht op het sluiten van een realisatieovereenkomst. Opgemerkt moet worden dat de overleggen tussen ANV Akkerwaard en Stichting Flevo-landschap in de afgelopen weken zijn geïntensiveerd en er stappen worden gezet.

Risico-analyse Pioniernatuur

GROND EN FINANCIËN

Bij de honorering van het projectvoorstel zijn geen geld en geen grond aan het project toegewezen. De realisatie is daarmee afhankelijk van de samenwerking met de initiatiefnemers van Noorderwold-Eemvallei en de bereidheid van andere grondeigenaren om grond beschikbaar te stellen (via pachtconstructie) voor het initiatief. De initiatiefnemers hebben in 2016 hun voorstel bijgesteld en een minimumvariant voor het project ingebracht. Met een oppervlakte van ongeveer 90 tot 120 hectare, uitgemeten in 3 tot 4 verschillende kerngebieden, is de ambitie daarvan nog steeds hoog. Binnen de contouren van Noorderwold-Eemvallei is onvoldoende ruimte beschikbaar om hieraan invulling te geven, omdat in de natuurkern ruimte dient te worden gereserveerd voor een groot areaal compensatienatuur, rode functies en ambities van Stichting Flevo-landschap zelf. Het project staat dus nog steeds voor de uitdaging om binnen de planuitwerking van Noorderwold-Eemvallei een oplossing te vinden, die levensvatbaar is en het initiatief voldoende duurzaam borgt. Het project staat ook voor de uitdaging om te zorgen dat naast realiseren van het voorstel op grond van derden, leden van ANV Akkerwaard ook zelf grond inbrengen om daar experimenten uit te voeren. De combinatie is altijd de insteek geweest omdat dan meerwaarde ontstaat; voor het gebied, voor het project Noorderwold-Eemvallei en voor het project Pioniernatuur.

De business case van het project is gebaseerd op pacht van projectlocaties. Het uitgangspunt van het project is dat de gewassen, die op de projectlocatie worden verbouwd, voldoende revenuen opleveren om de kosten voor de pacht én voor herinvestering in het project te dekken. Het initiatief kan welbeschouwd in twee onderdelen worden opgedeeld: een tijdelijke en een definitieve situatie van Pioniernatuur met ieder een eigen business case. In het voorjaar van 2017 is via een intentieverklaring door de provincie een bijdrage gereserveerd waarmee het project haar business case kan verbeteren en kan afstemmen en incorporeren in de business case van Noorderwold-Eemvallei. De business case voor de definitieve locatie zal moeten bewijzen of het concept levensvatbaar is.

DRAAGVLAK

Het initiatief van ANV Akkerwaard is aangedragen door lokale bewoners, die in Zuidelijk Flevoland werkzaam zijn in de agrarische sector. Het project mag daarmee rekenen op lokaal draagvlak. Wanneer het project gaat landen op definitieve locaties zal, als onderdeel van het totale project Noorderwold-Eemvallei, het draagvlak per locatie moeten worden getoetst.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

Er is geen separaat projectplan uitgewerkt. Binnen de planuitwerking voor Noorderwold-Eemvallei zal aandacht worden besteed aan de projectuitwerking voor Pioniernatuur.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Het verdienmodel is erop gericht dat met de opbrengsten van de akkers de pacht en het beheer kan worden gefinancierd. Op de proeflocatie (de vogelakker) heeft het project laten zien inkomsten te kunnen genereren waarmee het beheer (herinvestering in het project) kan worden gefinancierd. Een uitbreiding naar meerdere tijdelijke locaties moet uitwijzen of binnen het project voldoende middelen kunnen worden gegenereerd om het beheer voor de komende 20 jaar te borgen.

PLANNING

Als kraal aan de ketting Noorderwold-Eemvallei heeft het project te maken met de planning voor dat gebied. Met Stichting Flevo-landschap en ERF BV is in de intentieovereenkomst Noorderwold-Eemvallei afgesproken dat de kralen actief bij de planuitwerking worden betrokken. De opgave is om voor eind 2017 te komen met een integrale planuitwerking, waarbinnen Pioniernatuur als een van de twee kralen van Noorderwold-Eemvallei (naast Vierkante meter natuur) wordt opgenomen. De uitwerking van de plannen voor de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei biedt weinig zicht op een landing van Pioniernatuur op een definitieve locatie in deze eerste fase. Een belangrijke reden hiervoor is dat de initiatiefnemers van Noorderwold-Eemvallei met voorrang een grote oppervlakte compensatienatuur dienen te realiseren.

Met de initiatiefnemers van Pioniernatuur zijn in het voorjaar van 2017 afspraken gemaakt over de condities en het tijdsplan om het project op tijdelijke locaties te starten. De afspraken zijn geborgd in een intentiebrief, vergelijkbaar met de wijze waarop bij andere private initiatieven de voorbereiding van voorstellen is uitgewerkt.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

Pioniernatuur zit door de koppeling met Noorderwold-Eemvallei in een afhankelijke positie. Het feit dat Stichting Flevo-landschap ERF BV als partner heeft gekozen, maakt de situatie complex. Pioniernatuur wil binnen Noorderwold-Eemvallei ruimte om te experimenteren met landbouwinclusieve natuur, maar heeft daarvoor geen eigen middelen. ERF BV is mede-initiatiefnemer van Noorderwold-Eemvallei en wil binnen dit gebied aan de slag met natuurinclusieve landbouw (zoals strokenteelt) en ook experimenteren met landbouwinclusieve natuur. Maar ook deze partij heeft hiervoor geen middelen toegewezen gekregen.

De ruimte is in de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei sowieso al beperkt, vanwege de noodzaak om in dit project ook op korte termijn invulling te geven aan natuurcompensatieverplichtingen. Om als kralen en ketting samen verder te komen moeten de partijen elkaar letterlijk en figuurlijk de ruimte gunnen in het Noorderwold-gebied. Pioniernatuur moet zich bereid tonen om vooralsnog aan de slag te gaan met een minder ideale situatie en Stichting Flevo-landschap moet zich bereid tonen om binnen Noorderwold-Eemvallei in een vervolgfase zicht te bieden op een voor Pioniernatuur redelijk areaal. De laatste weken vindt intensief overleg plaats en worden stappen gezet. Met meer tijd hebben de partijen meer kans om met een gedragen planuitwerking te komen.

Er is op dit moment nog geen sprake van een realisatieovereenkomst en vooralsnog ook geen zicht op het afsluiten ervan. De meest bepalende oorzaken daarvan:

- De gewenste scope van het project Pioniernatuur past niet in de beschikbare ruimte in de eerste fase van Noorderwold-Eemvallei;
- De planning van het project Pioniernatuur sluit niet aan op de gefaseerde planning van Noorderwold-Eemvallei;
- Het is nog niet duidelijk of en zo ja hoe Pioniernatuur inpasbaar is in de business case voor Noorderwold-Eemvallei;
- De initiatiefnemers die met elkaar moeten samenwerken zijn elkaar nog niet zo dicht genaderd dat er zicht is ontstaan op een oplossing (binnen en eventueel deels buiten Noorderwold-Eemvallei) waar beide partijen mee verder kunnen.

21 HARDERBOS EN HARDERBROEK VERBONDEN

INDIENER

Vereniging Natuurmonumenten

Projectbeschrijving

Het project is geheel gehonoreerd en inmiddels opgeleverd, verantwoord en betaald.

Met dit project verbindt Vereniging Natuurmonumenten twee natuurgebieden, Harderbos en Harderbroek, met elkaar. Doordat de grond al in bezit was van en na oplevering zou worden beheerd door de projectindiener, is in dit project alleen een bijdrage aan de inrichting van de 15 hectare nieuwe natuur toegewezen en is waar nodig ondersteuning vanuit de provincie geleverd om het project naar realisatie te brengen.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond
					

Samenvatting project & procesvoortgang

In december 2016 is het project opgeleverd. De inrichtingskosten zijn binnen het toegekende budget gebleven. Met het beschikbaar gesteld budget heeft Natuurmonumenten dankzij gunstige aanbestedingen de maximale variant kunnen realiseren.

Risico-analyse Harderbos en Harderbroek verbonden

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Voor dit project is geen verdienmodel voor beheer na 10 jaar uitgewerkt, omdat de locatie onder het subsidiestelsel Natuur en Landschap valt, waarmee de financiën voor het beheer zijn geregeld. Om die reden heeft Natuurmonumenten alleen inrichtingsgeld toegewezen gekregen.

Constatering voortgang project

Het project is opgeleverd, financieel verantwoord en afgerekend.

22 GOUDEN RANDEN LANGS PAMPUSHOUT

INDIENER

Stichting Flevo-landschap

Projectbeschrijving

Kern van het project is het ontwikkelen van een natte verbinding tussen de Lepelaarsplassen en het Kromslootpark en langs de Pampushout-Zuid. Een massief natuurgebied dicht bij de stad met een ecologische en recreatieve functie. Het project brengt twee ontwikkelingen samen: de ecozone Kromslootpark-Lepelaarsplassen en de ontwikkeling van het relatief jonge bosgebied de Pampushout. Het levert een groen uitloopgebied op tussen diverse stedelijk ontwikkeling in bijvoorbeeld Poort en Noorderplassen.

Door Provinciale Staten zijn aan het project financiële middelen voor grondverwerving en voor het beheer voor 10 jaar in het vooruitzicht gesteld. Financiering voor de inrichting moet via het Ontwikkelingsplan Pampushout-Zuid en de wateropgave Almere Poort door gemeente Almere, Stichting Flevo-landschap en het Rijk afgedekt worden.

PROJECT STATUS

PROJECT GEHONOREERD	PLAN VAN AANPAK	INTENTIE-OVEREENKOMST	NADERE PLANUITWERKING	REALISATIE-OVEREENKOMST	REALISATIE
Status: afgerond	Status: afgerond	Status: afgerond	Status: in afronding	Status: in concept gereed	Status: nog niet gestart
					

Samenvatting project & procesvoortgang

De intentieverklaring is in het najaar van 2016 ondertekend. Aan deze overeenkomst is een 'letter of intent' toegevoegd, waarin de gemeente Almere uitspreekt een positieve grondhouding te hebben met betrekking tot de plannen, de benodigde bestemmingswijziging en de inrichting van het gebied. Door Stichting Flevo-landschap is na de ondertekening van de intentieovereenkomst een Plan van Aanpak opgeleverd, waarin de geplande activiteiten tot aan de ondertekening van een realisatieovereenkomst zijn benoemd.

In de zomer van 2017 is de grond, als onderdeel van een grote grondruil met RVB in eigendom gekomen van Stichting Flevo-landschap.

Belangrijke stap in het proces is het verkrijgen van duidelijkheid over de financiering van de optimale inrichting een cruciale factor. Vanuit het programma Nieuwe Natuur zijn de benodigde gronden beschikbaar gekomen en zijn er middelen voor beheer van de eerste 10 jaar. Voor de inrichting zijn toezeggingen gedaan vanuit de gemeente Almere, het Waterschap, Rijkswaterstaat (als gevolg van een natuurcompensatie) en de retributieheffing gekoppeld aan Windpark Rodenburg kunnen voor een optimale inrichting zorgen. Omdat de bestemming van de gronden al is gewijzigd, kan na het ondertekenen van de realisatieovereenkomst snel gestart worden met de basisinrichting.

Risico-analyse Gouden Randen langs Pampushout

GROND EN FINANCIËN

Begin januari 2017 is een uitgewerkt ontwerp voor het project gemaakt. Daarmee werd duidelijk welke locaties bij de grondtransacties betrokken moesten worden. De grond is in de loop van het jaar beschikbaar gekomen voor het project, als onderdeel van een grotere grondruil tussen RVB en het programma Nieuwe Natuur.

In de realisatieovereenkomst programma Nieuwe Natuur Gouden Randen worden afspraken gemaakt over de beschikbaar te stellen middelen voor grondverwerving en beheer voor de eerste 10 jaar. De benodigde gronden zijn beschikbaar gekomen middels de grondruil met het RVB in de zomer van 2017. Dit zal in de realisatieovereenkomst worden verrekend met de resterend beschikbaar te stellen middelen voor het project. De middelen voor het beheer na de eerste 10 jaar moeten in overleg met de gemeente Almere en Waterschap Zuiderzeeland gevonden worden. In de planuitwerking, moet de financiële puzzel voor de optimale inrichting verder gelegd worden. In ieder geval kan een realisatieovereenkomst gesloten worden waarbij uitgegaan wordt van een basisinrichting en basisbeheer. Om te komen tot een optimale variant is de financiering van de inrichting uit verschillende bronnen nodig. Ondanks toezeggingen is de formele zekerheid er nog niet. Het risico is dat de inrichting en het beheer tot een basisinrichting beperkt blijft. Om dit te managen heeft Stichting Flevo-landschap partijen verzocht om de gedane toezeggingen definitief te maken.

DRAAGVLAK

Zowel vanuit de gemeente Almere als vanuit Stichting Flevo-landschap wordt aandacht besteed aan draagvlak in de omgeving. Er zijn geen signalen dat er lokaal weerstand tegen het project zal ontstaan.

PROJECTPLAN & -UITWERKING

Voor de ondertekening van de realisatieovereenkomst moet voor het project Vierkante meter natuur een potentiële locatie worden aangewezen. Het ontwerp voor de Gouden Randen laat zien dat daarvoor binnen het project moeilijk ruimte te reserveren valt, omdat een groot deel van het gebied als moeras zal worden ingericht. Met Stichting Flevo-landschap is daarom afgesproken dat, in afstemming met Stichting MSN van Vierkante meter natuur, in een bijlage van de

realisatieovereenkomst een andere locatie van Stichting Flevo-landschap wordt aangewezen voor realisatie van Vierkante meter natuur. Het gaat om een vervangende locatie buiten het plangebied voor de Gouden Randen.

JURIDISCH

Gemeente Almere heeft in 2017 een nieuw bestemmingsplan goedgekeurd voor het gebied waarin de Gouden Randen langs de Pampushout liggen. Dit bestemmingsplan geeft ruimte voor de realisatie van het project Gouden Randen. Dat betekent dat na het tekenen van de realisatieovereenkomst geen bestemmingsplanprocedure meer doorlopen hoeft te worden en snel kan worden gestart met de inrichting van het gebied.

VERDIENMODEL T.B.V. BEHEER NA 10 JAAR

Het verdienmodel is momenteel nog niet nader uitgewerkt. Het is aan Stichting Flevo-landschap om dit in samenwerking met gemeente Almere en mogelijk Waterschap Zuiderzeeland, binnen het projectplan uit te werken.

PLANNING

In het najaar van 2016 is de intentieovereenkomst ondertekend. Vervolgens is een Plan van Aanpak goedgekeurd en is gestart met het opstellen van de planuitwerking. De ondertekening van de realisatieovereenkomst laat nog op zich wachten, omdat de business case nog niet definitief is. Verwacht wordt dat de definitieve business case binnenkort met de planuitwerking wordt aangeleverd waarmee zicht op het sluiten van een realisatieovereenkomst. De verwachting is dat de ondertekening hiervan in 2018 kan plaatsvinden.

Constatering voortgang project in relatie tot rOVK

De voorbereidingen voor het project zijn in een vergevorderd stadium nu de grond beschikbaar is. De bestemmingswijziging is georganiseerd en de planuitwerking vrijwel gereed. Aandachtspunt vormt de onzekerheid over het daadwerkelijk beschikbaar komen van de volledige inrichtingskosten om de optimale variant te kunnen inrichten en beheren. Daarover zullen nog nadere afspraken nodig zijn tussen Stichting Flevo-landschap, gemeente Almere en Waterschap Zuiderzeeland. Verwacht wordt dat de ondertekening van de realisatieovereenkomst waarin ten minste de basisvariant is verwerkt begin 2018 een feit kan zijn.

Colofon

Dit is een uitgave van:

Afdeling Gebiedsprogramma's en Europa
Provincie Flevoland
Visarenddreef 1
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Contact:

Telefoon: 0320-265 265

E-Mail: info@flevoland.nl

www.flevoland.nl

November 2017